Türkiye Gerçeği

TÜRKİYE İŞÇİ KÖYLÜ PARTİSİ MERKEZ ORGANI

19. ve 20. yüzyılda yatıştırmacılığa karşı mücadele

NİSAN 1979

SAYI 2

İÇİNDEKİLER

Halil Berktay
19. ve 20. Yüzyılda Yatıştırmacılığa Karşı Mücadele ____ 1
I-Çarlık Rusyasına Karşı İngiliz Yatıştırmacılığının Eleştirisi ____ 4
II-İkinci Dünya Savaşından Önce Faşist Kampa Karşı Batının Yatıştırmacılığının Eleştirisi ____ 9
III-1960'larda ABD Emperyalizmine Karşı Kruşçev'in Yatıştırmacılığının Eleştirisi ____ 18
Ek: Dipnotlarda olmayan bazı kaynaklar ____ 25

Kemal Doğan
Devrimci Yol ve Sovyet Revizyonistlerinin İç Savaş Siyaseti ____ 26

M.Tunç
Vietnam'ın Kamboçya'yı İşgali ____ 30

TİKP Bilim Kurulu
Dünya Petrol Üretim, Tüketim ve Ticaretinin Durumu ____ 39

TİKP'nin Denizli'deki "Ege Birlik Gecesi"ne İki Bini Aşkın Yurttaş Katıldı ____ 46

Suudi Arabistan'da Çalışan Türkiyeli 95 İşçi Türkiye İşçi Köylü Partisine 61 bin Lira Bağışta Bulundu ____ 48

Türkiye Gerçeği Türkiye İşçi Köylü Partisi Merkez Organı

AYLIK DERGİ Sahibi: Türkiye İşçi Köylü Partisi adına Doğu Perinçek **Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:** M.Öktem Kalaycıoğlu **Abone adresi ve yönetim yeri:** Kaptanpaşa Çıplağı sok. No:19/2 Şişhane İSTANBUL **Abone şartları:** 6 Aylık 120 TL. Yıllık 240 TL. **Yurt dışı:** İki katı **Genel dağıtım:** TÜR-DA Hamam sok. No:4 Cağaloğlu-İSTANBUL **Yurt dışı dağıtım:** ORIENT VERLAG, Sophien Str. D.6000 Frankfurt am MAIN 90 BATI ALMANYA **Kapak renk ayırımı:** ALAŞ **Dizgi-Baskı** Özdem Kardeşler Matbaası **Kapak baskı:** Nurel Ofset **Ön kapak:** Karikatür (Erhan Yalvaç)

19. VE 20. YÜZYILDA YATIŞTIRMACILIĞA KARŞI MÜCADELE

HALİL BERKTAY

Rus ayısı, uğraşmak zorunda olduğu öteki hayvanların hiç bir şey yapamayacak olduklarını bildiği sürece, her şeyi yapabilir.

— Karl Marks

Yatıştırmacılık nedir? Nasıl bir maddi-sınıfsal temel üzerinde yükselir?

Amerika ile Rusya arasındaki çelişmelerden, Amerika aleyhine ya da bazen Amerika, bazen Rusya aleyhine yararlanmak, doğru bir tutum olabilir mi?

ABD, İkinci Dünya ve sosyalist olmayan Üçüncü Dünya ülkelerinin hakim sınıfları içinde hangi eğilimler, temsilcilerinin öznel niyetleri ne olursa olsun, üçüncü bir dünya savaşının ertelenmesine, devrim etkenlerinin güçlenmesine ve insanlık tarihinin ilerlemesine hizmet etmekte; hangileri ise savaşa doğru gidişi hızlandırmakta ve gerici bir rol oynamaktadır?

Kremlin niçin İngiliz İşçi Partisinden ve özellikle bu partinin Avrupa Birliğine karşı çıkan kanadından veya Federal Almanya'da Willy Brandt ile Helmut Schmidt'in bazı politikalarından «solcu», «ilerici» olarak övgüyle söz ediyor da, Muhafazakar Parti yöneticisi Margaret Thatcher'a «soğuk savaş cadısı» ve «demir pençeli kadın», Hıristiyan-Demokratların Bavyera kolunun lideri Franz-Joseph Strauss'a ise «faşist» sıfatlarını yakıştırıyor?

Amerika'da eski Savunma Bakanı James Schlesinger, şimdiki Cumhurbaşkanlığı Milli Güvenlik İşleri Danışmanı Zbigniew Brezizinski, Demokrat Parti Senatörü Henry «Scoop» Jackson veya Cumhuriyetçi Parti önde gelenlerinden John Connally gibi şahsiyetler, niçin Moskova'nın «kötü adamlar» listesinin ilk sıralarında yer alıyorlar?

ABD'de ve diğer Batı ülkelerinde Rusya'ya karşı direnmeyi teşvik etmek, bu devletlerin tekelci burjuvazilerini dünya halklarına karşı desteklemek anlamına mı gelir?

Bunlar, günümüzde iki süper devlete karşı en geniş dünya birleşik cephesinin kurulmasının ve özellikle Sovyetler Birliği'nin azami ölçüde tecrit edilmesinin ince ve karmaşık bazı sorunlarıdır.

En genel tanımıyla yatıştırmacılık, devrimin belli bir andaki baş düşmanına karşı, proletaryanın müttefiklerinde veya zamanla müttefik haline gelebilecek olan bazı güçlerde ortaya çıkan bir uzlaşma ve teslimiyet cereyanıdır. Proletarya en uzak görüşlü, en kararlı ve en tutarlı sınıf olmakla birlikte, toplumdaki tek sınıf değildir; hatta tek tek birçok ülkede olsun, dünya çapında olsun, çoğunluğu bile meydana getirmemektedir. Dolayısıyla O. düzeni değiştirebilmek için düşmanlarını sıraya sokmak ve her dönemde bir baş düşmana karşı mümkün olduğu kadar çok müttefik kazanmak, kazanamadıklarını da en azından tarafsızlaştırmak zorundadır. Devrimci parti ile baş düşmanı arasında derece derece uzanan bu güçler, hem ücretli işçi durumunda olmayan diğer emekçi kitleleri (köylülüğü, zanaatkarları, aydınların büyük kısmını, vb.), hem de somut koşullara göre burjuvazinin ve diğer mülk sahibi sınıfların çeşitli kesimlerini kapsarlar. Bütün bu unsurların, proleter-olmayan doğaları gereği, sınıf mücadelesinde tutarsızlıklar göstermeleri, yalpalamaları, zigzaglar çizmeleri kaçınılmazdır. Bu gerçek, proletaryanın onlarsız yapabileceğini değil, sadece top-

lumu onların kurtaramıyacağını, proletaryanın onlara önderlik etmek ve onların zaaflarını alt-etmek görevini taşıdığını gösterir.

Sözkonusu tutarsızlık ve bocalamalar, şüphesiz sömürücü nitelik taşıyan ara güçlerde daha çok belirginleşir. Çünkü bu kesimler, proletaryanın baş düşmanı olan bir diğer mülk sahibi zümrenin faaliyetlerinden şu veya bu şekilde zarar görmenin (ve esasen bu nedenle proletarya tarafından kazanılma olanağı taşımanın) yanı sıra, aynı zamanda ekonomik durumları gereği emekçi halktan da kopukturlar. Dolayısıyla iki kutup —proletarya ile baş düşmanı, devrim ile karşı-devrimin en azgın karargahı— arasında uzun süre gidip gelirler ve nihayet devrim safında yer aldıktan sonra da ikili karakterlerini her vesile ile açığa vurmaya devam ederler.

Gericiliğin, karşı-devrimin, emperyalizmin dünya çapındaki merkezine karşı diğer mülk sahibi sınıflarda ve diğer burjuva devletlerinde kendini gösteren yatıştırmacılık, proletarya ile baş düşmanı arasında kalan güçlerin tutarsızlık ve bocalamalarının özel bir türüdür.

Serbest rekabetçi kapitalizm çağında olsun, emperyalizm çağında olsun uluslararası alandaki pazar mücadelesi, çeşitli ülkelerin burjuvazilerini karşı karşıya getirir. Özellikle tekelci kapitalizm aşamasında bu şiddetli çıkar çatışması, çatışan burjuvazilerin her birinin içinde bölünme ve parçalanmalar, farklı siyasetler yaratır.

Yükselme döneminde olan bir emperyalist burjuvazi, etki alanını, ancak hem talan sofrasına daha erken gelmiş ve dünyayı önceki dönemin kuvvet ilişkilerine göre aralarında paylaşmış bulunan eski emperyalistlerle, hem de göz diktiği ülkelerin (bunlar ikinci derecedeki kapitalist ülkeler de olabilir, geri, yarı-sömürge ve yarı-feodal ülkeler de) burjuvazileriyle kapışarak genişletebilir. Var olan durumu korumaya çalışan güçler, kaybedecek daha çok şeyleri olduğundan, zaten bir gerileme dönemine girmiş bulunduklarından, bir kere insiyatifi kaptırdıktan sonra bir türlü toparlanıp bir noktada tutunamadıklarından, veya, çok sık görüldüğü gibi, kendi ülkelerinde ve dünya çapında devrimin gelişmesi ihtimali onları rakiplerinin yayılmasından daha çok korkuttuğundan, bu kapışmada belirleyici bir hesaplaşmadan mümkün olduğu kadar kaçınmaya çalışırlar. Böylece gerek eski emperyalist ülkelerin burjuvazilerinin, gerekse yeniden-paylaşım mücadelesine konu olan zayıf ve geri ülkelerin burjuvazilerinin içinde, bir yatıştırma veya teslimiyet akımı şekillenir. Öte yandan, yeryüzünün şu veya bu köşesinde yükselen emperyaliste verilen tavizler yüzünden çıkarları ilk ve en fazla zarar gören, ya da tarihi tecrübeler sonucu nispeten daha uzak görüşlü olan bazı kesimlerin şahsında, bunun zıddı olan bir direnme eğilimi de filizlenir. Bununla beraber, eşyanın doğası gereği, eski emperyalist ülkelerin ve yeniden-paylaşılmak istenen ülkelerin siyasetlerine, belli bir dönem boyunca, daha ziyade burjuvazi içindeki yatıştırma taraftarlığı damgasına vurur. Direnişin esas, teslimiyetin ikincil yön haline gelmesi, yatıştırmacılığın işleri hep daha kötüye götürdüğünün bir dizi olayla pratikte görülmesi ve artık bıçağın kemiğe dayanmasıyla gerçekleşebilir.

Yayılma peşinde koşan genç emperyalistlerin safları da yekpare ve uyumlu değildir. Bu gibi ülkelerin tekelci kapitalistlerinin bazıları, belki eski emperyalistlerle aralarında güçlü iş bağları bulunduğundan ve bu «usta»larının ideolojik-siyasi-kültürel etkisini üzerlerinden atamadıklarından, belki kendi ekonomik çıkarlarını eski emperyalistlerle derhal boy ölçüşmeyi gerektirmeyen bölgelerde aradıklarından, ortalığın fazla karışmasından çekinirler ve ihtiyatlı bir politika izlenmesini, rakiplerin üzerine üzerine gidilmemesini, «barışın korunmasını» talep ederler. Ama gene eşyanın doğası gereği, yükselen emperyalistler içinde bu çizgi erken bir safhada ikincil duruma düşer ve ondan sonra uzun bir süre ikincil kalmaya devam eder; Taarruz yanlıları hakim olurlar ve her fırsatta yayılmacı adımlar atarak ülkelerini kesin hesaplaşmaya, büyük bir yeniden-paylaşım savaşına götürürler. Örneğin 1880'lerin sonlarında Almanya'da, I. Wilhelm'in oğlu Velihat Frederick ve çevresi İngiliz taraftarı olarak tanınıyordu. I. Wilhelm'in ve Frederick'in 1888'de peşpeşe ölmelerinden sonra tahta geçen II. Wilhelm ve onun genel kurmayının temsil ettiği militarist klik, Alman tekelci burjuvazisinin ekonomik ihtiyaçlarına cevap vererek İngiltere ve Fransa aleyhi-

ne genişleme yolunu tuttu ve sertleşen İngiliz-Alman çatışması, Birinci Dünya Savaşının kaynağını teşkil etti. Bu savaşta Rusya, Almanya'ya sempati duyan Çariçe'ye ve taraftarlarına rağmen İngiltere ve Fransa ile ittifak halinde çarpıştı. 1940-1941 yıllarında Pasifik'te Japonya ile ABD arasındaki rekabet doruğuna yaklaşırken, Amerika'nın petrol ambargosundan yılan ve bu ülke ile boy ölçüşemeyeceklerini düşünen Japon tekelcilerinin bir kısmı, önceki tutumlarını değiştirerek, İmparatorluk ordularının Hindiçini'den ve hatta Çin'den çekilmesini öğütlüyorlardı. Ta 1930'lardan beri Uzak Doğuda Çin'i hedef alan Japon genişlemesini fiilen yönetmiş Başbakan Konoe Ayamaro gibi bazı politikacılar bile, ABD'ye karşı bir savaş istemiyorlardı. Ancak bu kritik anda hükümet, herhangi bir geri adıma tahammülü olmayan ve Japonya'nın Doğu ve Güneydoğu Asyada kendi etki alanını kurmak için mutlaka Amerika ile hesaplaşması gerektiğini düşünen genel kurmay kliği tarafından devrildi; «ya devlet başa, ya kuzgun leşe» mantığı güden General Tojo 1941 Ekiminde iktidara geldi ve 7 Aralık 1941'de de Pearl Harbour baskınıyla ABD-Japon savaşı patlak verdi.

Özetlersek, kapitalizmin eşit olmayan gelişiminin doğurduğu yeniden-paylaşım mücadeleleri, eski emperyalistler içinde çatışan teslimiyet ve direnme cereyanlarını, yeni ve yükselen emperyalistler içinde çatışan ihtiyat ve taarruz cereyanlarını yaratarak ilerlerler. Bu iç çatışmalar da, uluslararası alandaki boy ölçüşmenin seyri ve kaderi üzerinde önemli bir etki yaparlar. Özellikle eski ve gerileyen emperyalistler içindeki yatıştırma eğilimi, rakiplerinin bir dizi mevzi kazanmasını, etki alanını küçük küçük adımlarla genişleterek daha fazla semirmesini, insiyatifi elde tutmasını, yükselen emperyalist içindeki en azgın taarruz taraftarlarının peşpeşe elde ettikleri başarılar sayesinde maceracı gidişlerini daha geniş kesimlere kabul ettirmelerini, yeniden-paylaşıma konu olan zayıf ve geri ülkelerin burjuvazisinin de korku ve teslimiyete kapılmasını kolaylaştırarak, çok olumsuz bir rol oynar.

Birinci Dünya Savaşında İngiltere nispeten yaşlı, Almanya nispeten genç bir emperyalist olmakla beraber, her iki taraf da kuvvet, konum ve insiyatif bakımından aşağı yukarı birbirlerine denktiler. 1914 öncesindeki yerel çatışmalarda, bir tarafın hep ilerlemesi, diğer tarafın hep gerilemesi sözkonusu değildi. Gerek İngiltere ve Fransa, gerekse Almanya, dünya hakimiyeti peşinde koşuyor ve birbirlerinin elindekilere göz dikiyorlardı. Üçlü bir kutuplaşma olanağı yaratacak bir sosyalist ülke de yoktu. İkinci Dünya Savaşında ve günümüzde ise, gerileyen taraf ile yükselen taraf, var olan durumu korumak isteyen taraf ile savaşarak genişlemek isteyen taraf, insiyatifsiz taraf ile taarruz halinde bulunan taraf arasında daha açık bir ayrım yapmak mümkündür. Dünya proletaryası bu koşullarda, genel olarak emperyalizme karşı mücadele ederken, mızrağın sivri ucunu gerileyen ve güç kaybeden emperyalistlere değil, yükselen ve yeniden-paylaşım talebinin esas kaynağını oluşturan, aynı zamanda sosyalist ülkelere en azgın düşmanlığı güden emperyalistlere yöneltmelidir. Dolayısıyla dünya proletaryası ve dünya barışı açısından, gerileyen emperyalistler içindeki direnme eğilimi iyi, yatıştırma eğilimi ise kötü bir şeydir. Direnme eğilimi dünya devriminin ve barışın dolaylı yedeğini, yatıştırma eğilimi ise karşı-devrimin ve emperyalist savaşın dolaylı yedeğini ifade etmektedir. Proletarya ile gerileyen emperyalistler arasında henüz bir ittifak sözkonusu olmasa da, dünya birleşik cephesinin güçlenmesi için bu gerileyen güçler içindeki yatıştırma eğilimi ile mücadele etmek, direnme eğilimini desteklemek gerekir.

Marks ve Engels, Stalin ve Dimitrov ve nihayet Mao Zedung, proletaryanın müttefikleri veya muhtemel müttefikleri içindeki yatıştırmacılık eğilimlerine karşı nasıl bir tavır almışlardır? Bu konuda «sol» sapma nerede, sağ sapma nerededir? 19. ve 20. yüzyıl tarihini biraz karıştırmak, 1970'lerin ve 1980'lerin stratejisi ve taktikleri hakkında kafamızın açılmasına yardımcı olacaktır.

I

ÇARLIK RUSYASINA KARŞI İNGİLİZ YATIŞTIRMACILIĞININ ELEŞTİRİSİ

Serbest rekabetçi kapitalizm döneminden bir örnekle başlayalım. 19. yüzyılda Avrupa'da, dalgalar halinde ilerleyen burjuva-demokratik devrim, feodalizmle çarpışıyordu. Kapitalizm henüz insanlık tarihinde olumlu, üretici güçleri geliştiren bir rol oynuyor ve feodal düzene karşı mücadeleye atılan Avrupa halklarına burjuvazi önderlik ediyordu. Liberal İngiltere ile el ele vererek Napolyon'u yenilgiye uğratan Rusya, Avusturya ve Prusya mutlakiyetleri, 1814-1815'te toplanan Viyana Kongresinde Bourbon Hanedanını yeniden Fransa tahtına geçirmişler, öte yandan kendi aralarında üçlü bir Kutsal İttifak kurmuşlardı. Çarlığın başını çektiği bu Kutsal İttifakın amacı, kıtanın her köşesinde burjuva demokrasisini bastırmak, feodal düzenin bekçiliğini yapmak, bunun için gerekli her müdahalede bulunmaktı. Pratikte bu, en önemlileri 1830 ve 1848 olayları olmak üzere Fransa'da, İspanya'da, Belçika ve Hollanda'da, İtalya'da, Almanya'da, Avusturya'da, Macaristan'da, Çekoslovakya'da ve Polonya'da tekrar tekrar patlak veren ayaklanmaların, Rus ordusu tarafından veya Rusya'nın desteğiyle ezilmesi anlamına geliyordu.

İşçi sınıfı ise, önce burjuva demokrasisini kazanmaksızın sosyalizmi gerçekleştiremezdi. Dolayısıyla Marks ve Engels, gericiliğin en büyük kalesi olan, Avrupa'ya karşı yayılmacı bir siyaset izleyen ve proletaryanın kurtuluşunu engellemeye çalışan Çarlık Rusyasını baş düşman olarak alıyorlar; Batı Avrupa işçi partilerinin de Çarlığa karşı amansız bir savaş vermelerini istiyorlar; hatta çeşitli siyasi güçleri birbirinden ayırdetmenin ve hangi milli hareketin desteklenebileceğine, hangisinin desteklenmeyeceğine karar vermenin kıstası olarak, bu güçlerin Rusya'ya ilişkin tutumlarının ne olduğuna, bu hareketlerin Rusya'yı kuvvetlendirip kuvvetlendirmeyeceklerine bakıyorlardı. Marks ve Engels, kapitalizmin yerleşmiş olduğu Batı Avrupa ülkelerinin de, gerek doğrudan doğruya, gerekse Çarlığın Balkanlar ve Osmanlı İmparatorluğu üzerindeki baskısı nedeniyle dolaylı olarak, Rusya tarafından tehdit edildiklerine işaret ediyor ve bu burjuva devletleri diğer bölgelerdeki halk hareketlerini desteklemeye, Rusya'nın saldırganlığına karşı kesin bir tavır almaya çağırıyorlardı.

İngiltere ve Bourbon'lardan kısa zamanda kurtulan Fransa ise bu kafada değillerdi. Burjuva devrimi geciktikçe proletaryanın bu devrimde oynadığı rol artıyordu. Batı Avrupa ülkelerinin burjuvazileri, özellikle 1848 fırtınasından sonra, proletaryanın siyaset sahnesine çıkmasından korkuyor, Orta Avrupada başlayacak bir hareketin kendilerine sirayet etmesinden korkuyor, Çarlığa karşı yapacakları herhangi bir çıkışın ülkelerindeki emekçi kitlelere cesaret vermesinden korkuyorlardı. Bu kapitalistler arasında Rusya ile ticaret yapanlar, Balkanlar'da Rusya ile ortak ekonomik çıkarları olanlar, Rusya'ya göre daha geri bir ülke olan Osmanlı İmparatorluğunu serbest ticaret idealinin önünde daha büyük bir engel olarak görenler de vardı. Dolayısıyla İngiltere ve Fransa, Rusya'ya karşı mücadeleyi kararlı bir şekilde yürütmüyorlardı. Onların tutumu, her yerde feodalizme ve mutlakiyete karşı devrimleri aktif bir şekilde desteklemek yerine, Çarlığın Batı Avrupaya sokulmasına karşı çıkmak, ama Orta Avrupadaki halk hareketleri ile Balkanlar'ı ve Osmanlı İmparatorluğunu Rus orduları karşısında yalnız bırakmak olarak belirleniyordu.

Marks ve Engels, Rusya'ya karşı mücadelenin belkemiğini İngiliz ve Fransız burjuvazisinin oluşturabileceğine zerrece inanmıyorlardı. Onlar, Avrupa'da devrimci bir düzen değişikliği istiyor, Avrupa'nın kurtuluşunu ve bu arada Balkanlar ve Türkiye sorunlarının çözümünü de temel gücünü proletaryanın ve diğer emekçi kitlelerin oluşturacağı bir devrime bağlı görüyorlardı. Bununla beraber Marks ve Engels, esas programları bu olduğu ve iktidardaki Batı Avrupa burjuvazilerinin niteliği konusunda hiç bir hayal beslemedikleri, hatta Batı Avrupa işçi partileri ve şahsen kendileri bu burjuvazilerin baskı ve koğuşturmalarına maruz kaldıkları halde, sürekli olarak İngiltere ve Fransa'nın Çarlığa boyun eğmesini eleştiriyor, bu dev-

letlerin daha dirençli bir şekilde davranmasını talep ediyorlardı.

1852 yılında Çar I. Nikola, Boğazlar üzerinde daha fazla etki sahibi olmak amacıyla ve Osmanlı İmparatorluğunu parçalamaya doğru bir adım olarak, Osmanlı tabiyetindeki Ortodokslar üzerinde «himaye hakkı» talep etti ve Haziran 1853'te de Rus ordusu Prut nehrini geçerek Tuna Beyliklerine girdi. Marks, bu gelişmeler hakkında **New York Daily Tribune** gazetesine gönderdiği 25 Mart 1853 tarihli yazıda, Londra'da yayınlanan **The Times** gazetesinin tutumunu şöyle eleştiriyordu :

> ... Bu hünerli gazete, ilkin, Avusturya'nın Karadağ'a müdahalesini, Hıristiyanlığı ileri sürerek savundu. Ancak daha sonra, Rusya işe karıştığı zaman, gazete bu kanıtı bir yana bıraktı; tüm sorunun Ortodoks ve Roma kiliseleri arasındaki çekişmeden ibaret olduğunu, yerleşik İngiltere kilisesine bağlı olanları ilgilendirmediğini söyledi. ... Daha sonra, İngiltere'nin gıda maddeleri açısından Rusya'ya bağlı olduğunu, bu nedenle Çarın coğrafyaya ilişkin fikirlerine sessizce boyun eğmesi gerektiğini tanıtlamaya çalıştı. **The Times** tarafından göklere çıkarılan ticaret sistemine pek ince bir iltifat ve İngiltere'nin Rusya'ya bağımlılığını azaltmak için Karadeniz'in bir Rus gölü, Tuna'nın da bir Rus nehri olması gerektiğini öne süren pek tatlı bir kanıt! Gazete, sonra bu savunulamaz mevzilerden sürülüp çıkarılınca, Türk İmparatorluğunun parçalanmasının önüne geçirilemeyeceğini [iddia etti ve]... bugünkü durumda, Rusya'nın bu imparatorluğun varisi ve parçalanışının infazcısı olması gerektiği genel vargısına geriledi. ... **The Times**, Türkiye halkını, derhal Rusya ve Avusturya'nın uygarlaştırıcı etkisine ve 'saf yönetimine' vermek istiyordu. Tüm Londra basını, sabah ve akşam gazeteleri, gündelik ve haftalık gazeteler, 'önde gelen gazete'ye karşı, tek bir kişi gibi birlikte ayağa kalktılar. **The Morning Post** gazetesi, **The Times**'daki kardeşlerinin ferasetiyle alay ediyor; onları bile bile yanlış ve saçma haberler yaymakla suçluyor. ... **The Morning Chronicle** gazetesi ise şu darbeyi indiriyor: 'Bir düzine Yunan şirketinin ticari önemi hesabına, Türk İmparatorluğunu Rusya'ya teslim etmeyi öneren gazeteciler. ...' **The Morning Advertiser** gazetesi şöyle diyor: '**The Times** Rus çıkarlarını savunmada tek başına kaldığını söylerken haklıdır... Gazete İngilizce basılmıştır. Ama onda İngiliz olan tek şey budur. O, Rusya'yı ilgilendiren her şeyde, baştan sona Rustur.'»[1]

Aynı yazıda Marks, İngiliz hakim sınıfları hakkındaki endişelerini de şöyle ifade ediyor :

> «... onlar, gerekirse İngiltere'nin ulusal çıkarlarını kendi özel sınıf çıkarlarına feda edebilirler ve Batıda sağlıksız oligarşilerine destek bulmak umuduyla, Doğuda genç bir istibdadın yerini sağlamlaştırmasına izin verebilirler.»[2]

Engels ise, **New York Daily Tribune**'da 12 Nisan 1853'te başyazı olarak çıkan bir değerlendirmesinin hemen başında, İngiltere'nin Rusya'ya karşı Türkiye'yi desteklemekten sağlayacağı yararları şöyle işliyor :

> «Günümüzde Doğu Sorununa ilişkin tartışmalarda, İngiltere'yi Rusya'nın genişleme ve bazı toprakları kendine katma tasarımlarının amansız ve başeğmez karşıtı haline getirecek hayati çıkarları, İngiliz gazetelerinin daha kuvvetle ortaya koymamalarına şaşırdık. Rusya'nın Çanakkale ve İstanbul Boğazlarının sahibi olmasına izin vermek, İngiltere'nin işine gelmez. Gerek ticari yönden, gerek siyasal yönden böyle bir olay, İngiltere'nin gücüne, öldürücü değilse bile ağır bir darbe olur. Sadece İngiltere'nin Türkiye ile ticaretine ilişkin gerçekleri belirtmek, bunu göstermeye yeter.»[3]

Bu makalenin kalanı, tamamen sözkonusu

1 Karl Marks ve Friedrich Engels, *Doğu Sorunu (Türkiye)*, Sol Yayınları, Mart 1977, s. 25-27

2 *a.g.e.*, s. 27

3 *a.g.e.*, s. 29

ticari çıkarların rakamlara dayalı bir tahliline hasredilmiştir. Bilindiği gibi İngiltere, 1838 Sözleşmesiyle Osmanlı topraklarını kendi sanayi mamullerinin açık pazarı haline getirmişti. Acaba Engels, İngiltere'ye bu avantajlarını koruması gerektiğini hatırlatmakla, Türkiye'ye karşı İngiltere'nin yanında, Türkiye'nin bir yarı-sömürge haline getirilmesinin yanında mı saf tutuyordu? Hayır. Engels, sadece Türkiye'yi İngiltere'nin ekonomik sızmasından daha büyük bir felaketle tehdit eden kuvvetin, aynı zamanda bütün Avrupa'da tarihi ilerlemeyi tehdit eden kuvvet olduğunu görüyor ve İngiltere ile Rusya arasındaki çelişmeden Rusya aleyhine yararlanmaya çalışıyordu :

> «... gerçekte Avrupa kıtasında iki kuvvet var — Rusya ve Mutlakiyetçilik, Devrim ve Demokrasi. Şimdilik devrim bastırılmış gibi görünüyor, ama yaşamaktadır. Kendisinden her zamanki gibi derin bir korku duyuluyor. Milano'daki son kalkışma haberlerine gösterilen tepkinin şiddetini görüyorsunuz. Ama Rusya'nın Türkiye'ye sahip olmasına izin verilirse ve gücü böylece hemen hemen yarı yarıya artarsa, Avrupa'nın tüm geri kalan kesiminden üstün duruma gelecektir. Böyle bir gelişme, devrim davası için anlatılmaz bir felaket olabilir. Türkiye'nin bağımsızlığının korunması, ya da Osmanlı İmparatorluğunun olası çözülüşü durumunda Rusya'nın bu toprakları kendine katma tasarısının önlenmesi, en önemli sorundur.»[4]

Bırakalım 1850'lerin çürümüş Osmanlı Devletini; bugünkü Türkiye Cumhuriyetinin emperyalizme karşı korunmaya değer bir siyasi bağımsızlığı olmadığını öne sürenler, nerdesiniz? Engels yazısını şöyle tamamlıyor :

> «Böyle bir durumda, devrimci demokrasi ile İngiltere'nin çıkarları aynı doğrultudadır. Çarın İstanbul'u başkentlerinden biri yapmasına, ne devrimci demokrasi, ne de İngiltere izin verebilir. Köşeye sıkıştığı zaman herbirinin öteki kadar azimle Çara karşı direndiğini göreceğiz.»[5]

Bu köşeye sıkışma —ya da bıçağın kemiğe dayanması— süreci ağır ağır gelişirken, Engels Batının yatıştırmacılığının gerek Rusya, gerekse Balkanlar ve Türkiye üzerindeki etkilerini şöyle tahlil ediyor :

> «Doğal sonuç, Batılı hükümetlerin cahilliği, gabiliği ve buna dayalı olarak tutarsızlığı ve korkaklığından ötürü, Rusya'nın bütün esaslı noktalarda yavaş yavaş, birbiri ardından amaçlarına ulaşması olmuştur. Navarin savaşından bugünkü Doğu bunalımına kadar, Batılı ülkelerin tüm eylemleri... ya kendi aralarındaki kavgalarla boşa çıkarılmıştır ya da bu eylemler doğrudan doğruya ve sadece Rusya'nın çıkarına hizmet etmiştir. Ve sadece Yunanistan ile Türkiye'nin Rumları ve Slavlar, Rusya'ya doğal koruyucuları olarak bakmakla kalmamıştır; hayır, İstanbul hükümeti bile... Batılı elçilere gerçek yerini ve isteklerini anlatmakta tekrar tekrar umutsuzluğa düştükçe, her olayda kendini Rusya'nın insafına bırakmak ve tüm Türkleri Boğazdan karşıya sürme ve Ayasofya'nın minarelerine Aziz Andrew haçını dikme niyetini açıkça dile getiren devletin koruyuculuğunu istemek zorunda kalmıştır.»[6]

Marks ise, Çarlığın «iyi niyeti» konusunda gerek Rusya'nın kendi beyanlarıyla, gerekse İngiltere'de beslenen boş hayallerle, şu şekilde dalga geçiyor :

> «Nasıl oldu da zavallı **Times**, Rusya'nın Türkiye'ye karşı 'iyi niyet' taşıdığına, her türlü büyümeye 'antipati' duyduğuna inandı? Türkiye'ye karşı Rusya'nın iyi niyeti! Birinci Peter, kendini Türkiye'nin yıkıntıları üzerinde yükseltmeyi kurmuştu. Katerina, Türkiye'nin önerilen parçalanmasına ve... İstanbul'da bir Rum İmparatorluğunun kurulmasına katılmaya Avusturya'yı inandırmış, Fransa'yı da davet etmişti. Nikola biraz daha alçakgönüllü; Türkiye'nin sadece **ona özgü olarak koruyuculuğunu** istiyor. İnsanlık Rusya'nın,

4 *a.g.e.*, s. 33-34

5 *a.g.e.*, s. 34

6 *a.g.e.*, s. 37

> Polonya'nın **koruyucusu**, Kırım'ın **koruyucusu**, Courland'ın **koruyucusu**, Gürcistan'ın, Mingrelya'nın, Çerkez ve Kafkas kabilelerinin **koruyucusu** olduğunu unutmayacak. Ve şimdi, Türkiye'nin koruyucusu Rusya! Rusya'nın genişlemeye antipati duymasına gelince, Büyük Peter'den bu yana Rusya'nın elde ettiği kazançlara ilişkin... gerçekleri kanıt olarak gösteririm.»[7]

Baştan aşağı İngiliz yatıştırmacılığının çürütülmesiyle ilgili olan «Aberdeen, Clarendon, Brunnow-Aberdeen Hükümetinin Rusya'ya Müsamahası»[8] başlıklı yazısından sonra Marks, Rusya hakkında boş hayaller meselesine bir espriyle dönüyor:

> «Bir ayıyı inceleyen İranlı iki doğa bilimcisi hakkında güzel bir fıkra vardır. Hayatında böyle bir hayvan görmemiş olanı, acaba, diye sorar, bu hayvan yumurtluyor mu, yavruluyor mu? Bu soruya, daha bilgiç olanı şu karşılığı verir: 'Bu hayvan her şeyi yapabilir.' Rus ayısı da, uğraşmak zorunda olduğu öteki hayvanların hiç bir şey yapamayacak olduklarını bildiği sürece, her şeyi yapabilir.»[9]

Marks ve Engels'in birlikte kaleme aldıkları 12 Temmuz 1853 tarihli yazıda yer alan şu ifadeler, sanki bir yandan yatıştırmacı Ecevitler ve öte yandan açık Rus taraftarı Dikerdemlerle dolu bugünkü Türk siyasi hayatını anlatıyor:

> «'Hükümet, Barış Derneği mi?' diyor **The Morning Advertiser**; 'Rusya'yı yüreklendirmek Fransa'nın cesaretini kırmak, Türkiye'yi tehlikeye atmak ve... İngiltere'yi itibardan düşürmek için, hükümetin daha fazlasını yapmasına gerek yoktu. ...'»[10]

Aynı makalede bilimsel sosyalizmin kurucuları, temel sınıf tutumlarını da ortaya koyuyorlar:

> «İngiltere kraliçesi Rus prenslerine şöleln verirken, aydın İngiliz aristokrasisi ve burjuvazisi barbar Otokratın ayağına kapanırken, egemen sınıfların güçsüzlüğünü ve düşkünlüğünü sadece İngiliz proletaryası protesto ediyor.»[11]

Tuna boylarında savaş başladıktan sonra Marks, Batılı devletlerin «Sultanı savaşı barışmış gibi görmeye zorlamalarına» ve «Otokratın hareketlerine top ile değil, nota ile yanıt vermelerine»[12] çatarak, bu pasifliğin nedenlerini şöyle açıklıyor:

> «Batılı devletlerin yüreksizliğine ve korkularına güvenerek Çar, Avrupa'ya karşı zorbalık etmekte; ilk ağızda istediğini elde etmeye daha sonra razı olmak suretiyle kendini yüce ruhlu bir kişi gibi gösterebilmek için, ilk başta isteklerini kabil olduğu kadar aşırıya götürmektedir. Öte yandan tutarsız, korkak, birbirinden kuşkulanan Batılı devletler, işe önce Rusya'nın saldırılarından ürkerek Sultanı Çara karşı direnmeye teşvikle başlıyorlar, sonra genel bir devrime yol verebilecek genel bir savaştan korkarak, Sultanı boyun eğmeye zorlamakta karar kılıyorlar.»[13]

Marks, İngiliz Parlamentosundaki tartışmaları aktarırken, direnme ve Türkiye'ye yardım etme taraftarlarını hararetle destekliyor. Layard'ın «Eğer İngiltere onurunu ve çıkarlarını savaş yoluyla korumaktan çekinirse, Rusya gibi kendini hiç bir yasayla bağlı görmeyen devletlerin, er ya da geç savaşa kaçınılmaz olarak sürükleyecek olan hak iddialarını teşvik etmiş olacağını»[14], «İstanbul'un çökmesi halinde... Küçük Asya'nın, Suriye'nin, Mezopotamya'nın tam bir kargaşa ve anarşi içine düşeceğini»[15], İngiltere ve Fransa Prut nehrinin geçilmesini savaş sebebi sayacaklarını ilan etmiş olsalardı Rusya'nın bu adımı atmaya asla cesaret edemeyeceğini[16] belirten konuşmasını, Marks «yürekli, tutarlı, esaslı, somut gerçeklerle örülmüş... çok güçlü

7 *a.g.e.*, s. 57
8 *a.g.e.*, s. 65-70
9 *a.g.e.*, s. 77
10 *a.g.e.*, s. 84-85
11 *a.g.e.*, s. 88
12 *a.g.e.*, s. 98
13 *a.g.e.*, s. 101-102
14 *a.g.e.*, s. 138
15 *a.g.e.*, s. 140
16 *a.g.e.*, s. 140

ve iyinin çok ötesinde»[17] olarak niteliyor. Birmingham silah fabrikatörlerinin temsilcisi Muntz'un, kuşkusuz kendi zümre çıkarlarından kaynaklanan savaşçı söylevi hakkında Marks, bu maddi dürtü konusunda ahlakçı bir dehşete düşmeksizin, «Muntz'un sert dobralığıyla bir parça canlandık»[18] diyor. Disraeli, hükümeti «ya... hastalık ölçüsünde bir safdilliğe varan bir güven duygusunun etkisinde kalmakla, ya da göz yummakla» suçlandığında, Marks, «bir boşboğazın yerine gerçek bir tartışmacıyı dinlemek insana bayağı canlılık verici bir şeydi»[19] diye yazıyor. Teslimiyetçilere ya da hükümetin bocalamalarını savunanlara ise ateş püskürüyor. Monckton Milnes'in «hokkabazlığı ve zihin şaşkınlığı»nın temelinde, seçim bölgesi olan Manchester'in pamuk ve dokuma tüccarlarının Rusya'ya ihracat planlarının yattığına işaret ediyor[20]. Rusya'nın Türkiye'ye uygarlık adına elkoyma «hakkını» savunan Richard Cobden'in «ticaret yapmak üzere 1834-35'te Rusya'ya gitmiş ve başarı kazanmış bir kişi olduğunu», «1836'da onun hem kalbinin, hem pamuklu bezlerinin Rusya'da bulunduğunu»[21] kaydeden Marks, böylelerinin Rusya'nın saldırganlığını nasıl teşvik ettiklerini «Kuşkusuz Çar, Cobden'lerini, Bright'larını biliyor ve Avrupa orta sınıflarının düşkün ve bayağı ruhunu tam değeriyle tahmin ediyor»[22] sözleriyle ifade ediyor. Lord Palmerston'lar[23], Lord John Russell'lar[24], savaş Bakanı Herbert'ler[25], hatta ünlü iktisatçı ve filozof David Hume[26], sırayla Marks'ın sert eleştirilerinden paylarını alıyorlar.

Batı burjuvazilerinin köşeye sıkışma süreci tamamlanıp İngiltere ve Fransa ile Rusya arasında Kırım Savaşı patlak verdiğinde, Marks ve Engels bu sefer dikkatlerini askeri harekatın gidişine yöneltiyorlar. Artık Batı ülkelerinin muharebe meydanındaki kararsızlıkları, Sivastopol'a yolladıkları kuvvetlerin yetersizliği, taarruzlarını gönülsüz bir şekilde yürütmeleri üzerinde duruyorlar. Rus donanmasının Sinop limanına yaptığı baskın üzerine, Engels şunları yazıyor :

> «Sinop zaferi Ruslar için onur taşımıyor. Türkler ise hemen hemen işitilmemiş bir cesaretle dövüştüler, çarpışmalar boyunca tek gemi bile bayrağını indirmedi. Türklerin donanmalarının bu değerli parçasını yitirmeleri, bu kısa süreli işgal ve böyle bir olayın Türk halkı, ordusu ve donanması üzerinde yarattığı keder verici manevi sonuçlar, Türk donanmasının Sinop filosunu gözlemesini, korumasını ve limana getirmesini engelleyen Batı diplomasisinin 'arabuluculuğu'nun ürünüdür. Bu, aynı zamanda Ruslara darbeyi kesinlikle ve güven içinde vurmaları olanağını sağlayan gizli bilgilerin verilmesinin sonucudur.»[27]

Marks ve Engels sınıf uzlaşmacısı mıydılar? Devrimden ve sosyalizmden vaz mı geçmişlerdi? İngiliz ve Fransız burjuvazileri içindeki bir kesimin kuyruğuna mı takılmışlardı? Bu burjuvazilerin Orta Doğu ülkelerini yağmalamasından mı yanaydılar? Türk feodalizminin ayakta kalmasını mı istiyor, Türkiye'de demokratik devrimi baltalamaya mı çalışıyorlardı? Militarist (diyelim İngiliz militaristi), milliyetçi (diyelim Türk milliyetçisi) veya ırkçı (diyelim Slav düşmanı) mıydılar? Hayır. Onlar sadece meselelere dünya devrimi açısından yaklaşmak, baş düşmanı doğru bir şekilde tespit edip bütün olumlu etkenleri harekete geçirmeye çalışmak gibi bir alışkanlığa sahiptiler. Yaşadıkları çağda ne gerileyen ve ne de yükselen emperyalistler, ne bir Faşist kamp ve ne de sosyal-emperyalizm vardı. Ama materyalist ve diyalektik yaklaşımları, yöntemleri sayesinde, 1850'lerde yazdıkları, bugüne ışık tutmaktadır.

17 *a.g.e.*, s. 138
18 *a.g.e.*, s. 143
19 *a.g.e.*, s. 318, 317
20 *a.g.e.*, s. 143
21 *a.g.e.*, s. 291-292
22 *a.g.e.*, s. 284
23 Bkz. *a.g.e.*, s. 318, 321
24 Bkz. *a.g.e.*, s. 323, 325
25 Bkz. *a.g.e.*, s. 317
26 Bkz. *a.g.e.*, s. 320-321

27 *a.g.e.*, s. 253-254

II
İKİNCİ DÜNYA SAVAŞINDAN ÖNCE FAŞİST KAMPA KARŞI BATININ YATIŞTIRMACILIĞININ ELEŞTİRİSİ

Çoğu insan faşizmi salt içsel bir mesele, burjuvazinin özellikle gerici ve kanlı bir yönetim biçiminden ibaret olarak görür; dolayısıyla faşizme karşı birleşik cephenin inşasını sadece tek tek ülkelerin içinde yürütülen bir mücadele olarak düşünür. Oysa faşizm, nedenleri, doğuşu, gelişmesi ve yıkılışıyla uluslararası bir olgudur.

1920'lerden itibaren Alman, İtalyan ve Japon tekelci burjuvazilerinin en şoven, en emperyalist ve en saldırgan kesimleri, hem dünya buhranından kaynaklanan devrim etkenlerinin yükselişini ve kendi işçi sınıflarının uyanışını bastırmak, hem de Birinci Dünya Savaşının üzerlerindeki olumsuz etkilerini bertaraf ederek yayılmak, ekonomik etki ve sömürü alanları elde etmek için, faşizme yöneldiler. Bu ülkelerde kurulan faşist diktatörlükler, sözkonusu kesimlerin yalnız halkı ezmek ihtiyacına değil, aynı zamanda dünya hegemonyası için ileri atılmak ihtiyacına da cevap veriyorlardı.

Nitekim Almanya, İtalya ve Japonya, rakiplerine yakın bir ekonomik güce erişebilmek amacıyla, merkezileşmiş bir tekelci devlet kapitalizmi uyguladılar; aynı zamanda tepeden tırnağa silahlandılar ve aralarında bir ittifak oluşturdular. İçlerinde en güçlüsü olan Hitler Almanyasının başını çektiği bu üç faşist devlet, yeniden-paylaşım talebinin esas kaynağı ve faşizm cereyanının dünya çapındaki merkezi haline geldiler. Diğer ülkelerdeki faşist parti ve klikler, ya başından itibaren doğrudan doğruya bu kamp tarafından örgütlenen Beşinci Kollar olarak doğdular, ya da hızla bu kamp çevresinde toplandılar, ona yaslandılar ve onunla işbirliği yapan güçlere dönüştüler. Diğer ülkelerde faşist diktatörlükler, Alman-İtalyan-Japon Mihverinin, kapitalizmin eşit olmayan gelişmesi sonucu İngiliz, Fransız ve Amerikan emperyalistlerinin etki alanlarına saldırması süreci içinde kuruldular.

Zamanın en açgözlü emperyalistleri olan üç faşist ülke, eski emperyalistlere karşı bu saldırıyı yürütmek için «anti-emperyalist» pozlarına büründüler ve Avrupa, Afrika ve Asya'daki bir dizi ülkeyi İngiliz ahtapotundan (Nazi afişleri Büyük Britanya'yı bu şekilde resmediyordu) ya da Amerikalı beyaz adamdan (Uzak Doğuda Japonya ABD'yi böyle niteliyordu) «kurtarmaya» koyuldular. 1930'ların tanık olduğu bu hamlelerin hedefleri, hem başka ekonomileri ilhak ederek semirmek, hem de er geç gelip çatacağı bilinen büyük savaşta buralardan birer ileri mevzi olarak yararlanmak açısından seçiliyorlardı.

1935'te İtalya Habeşistan'a saldırdı. 1936 yazında Almanya ve İtalya, İspanya Cumhuriyetine karşı askeri müdahaleye giriştiler; bu münasebetle Almanya, Kuzey İspanya'ya ve Fas'a, İtalya ise Güney İspanya'ya ve Balear Adalarına yerleşti. Hitler 10 Ekim 1936'da «Kim Avrupa'da savaştan söz ediyorsa o kargaşalık peşinde koşuyor demektir; uluslararası ekonominin gelişmesi ve garantili bir barışın kurulması için, bir güvenlik duygusunun yerleşmesi zorunludur; bu da ancak silahsızlanma yoluyla sağlanabilir»[28] dedi. 1937'de Japonya Mançurya'yı alarak Kuzey ve Orta Çin'e girdi; Pekin'i, Tiyancin'i, Şanghay'ı zaptetti ve yabancı rakiplerini kendi işgal bölgesinden kovmaya başladı. Almanya 1938 başlarında Avusturya'yı ve —İngiltere ile Fransa'nın Münih Konferansında Çekoslovakya'yı Hitler'e satmalarından sonra— aynı yılın sonbaharında bu ülkenin Südetler bölgesini ilhak etti. Führer 26 Eylül 1938'de şunları söylemişti: «Ben insanların en barışçısıyım. Südetler bir kere Almanya'ya verildikten sonra Çek devleti ile bir ilgim kalmayacak. İcap ederse ona garanti bile vereceğim.»[29] 15 Mart 1939'da, savunmasız kalan Çekoslovakya'nın tamamı Almanya'ya katılmış bulunuyordu. Bu arada Çin'de Kanton 1938 sonlarında, Haynan Adası 1939 başlarında Japonya'nın eline geçmişti. 1939 yazında ise Naziler, Polonya'nın Danzing Korido-

28 «Barış Masallarıyla Savaşa Hazırlananlar», *Halkın Sesi* dergisi, Sayı 124, 30 Ağustos 1977, s. 11

29 Dr. Reşat Sagay, *XIX ve XX. Yüzyıllarda Büyük Devletlerin Yayılma Siyasetleri ve Milletlerarası Önemli Meseleler*, İstanbul 1972, s. 363

ru üzerinde hak iddia etmeye başladılar. İngiltere ve Fransa, bu sefer Polonya'ya karşı olan savunma ve yardım yükümlülüklerini yerine getireceklerini bildirdiler. Hitler 23 Ağustos'ta «Bütün hayatı boyunca bir Alman-İngiliz dostluğu için mücadele ettiğini», 25 Ağustosta ise «Fransa'ya hiç bir düşmanlığı olmadığını»[30] ileri sürdü. 1 Eylül 1939 sabahı Alman zırhlı birlikleri Polonya sınırını geçtiler ve İkinci Dünya Savaşı resmen patlak verdi.

Bu olayların gösterdiği gibi, o yıllarda Alman, İtalyan ve Japon faşistleri, insanlık için en büyük tehlikeydiler. Onlar dünya gericiliğinin kalesini meydana getiriyorlardı ve yağmacılıkları her ülkenin özgürlük ve bağımsızlığını tehdit ediyordu.

Bu problem karşısında dünya sahnesinde iki birbirine zıt siyaset belirdi. 1930'lardan itibaren yükselen emperyalistlerin Almanya ve müttefikleri olduğunu ve yeniden-paylaşım talebinin onlardan geldiğini tespit eden Komintern, bütün halkları faşist saldırganlığa karşı birlikte direnmeye çağırdı. Dimitrov, faşizme karşı dünya çapında en geniş birleşik cephenin kurulması ihtiyacını ortaya koydu. Stalin, SBKP (B)'nin 1939 Martında toplanan 18. Kongresinde, Almanya, İtalya ve Japonya'yı saldırgan ülkeler olarak, İngiltere, Fransa ve Birleşik Amerikayı ise saldırgan olmayan ülkeler olarak tanımladı.

Ama Batı demokrasileri, faşist kampı tavizlerle yatıştırmaya çalışıyorlardı. En fazla İngiliz başbakanı Chamberlain ve Fransız başbakanı Daladier'nin isimleriyle özdeşleşen bu eğilimin temelinde yatan en önemli nedenler, Hitler'i Sovyetler Birliği'nin üzerine sevkederek belayı başından savmak ve sosyalizmi ezdirtmek hesabıydı. Bu yüzden sözkonusu burjuva devletler, Japonya'nın Çin'e ve İtalya'nın Habeşistan'a girmesine ses çıkarmadılar; İspanya'da «ademi müdahale» (müdahale etmeme) kararı aldılar; 1938-39'da kollektif savunma anlayışıyla hareket edecek yerde, birbirlerine karşı besledikleri şüphelere yenik düşerek her biri kendi paçalarını kurtarmaya giriştiler ve Münih komplosunun başarıya ulaşmasına zemin hazırladılar. İngiliz, Fransız ve Amerikan kapitalistleri, bu siyasi teslimiyetlerinin yanı sıra, faşist Mihveri bir ekonomik yatıştırmacılıkla da beslediler. 1924'te yürürlüğe konan Dawes Planıyla, Almanya'ya beş yıl içinde 21 milyar marklık kredi akıttılar. 1929'da başlayan Young Planıyla, Almanya'nın ödemesi gereken Birinci Dünya Savaşı tazminatlarını yüzde 20 oranında düşürdüler ve Alman ekonomisi üzerindeki her çeşit denetimi kaldırdılar. 1932'deki Lozan Konferansında, Berlin'in tazminat ödemelerine kesinlikle son verdiler. Milletler Cemiyetinde, saldırganlara karşı doğru dürüst ekonomik yaptırımlar kararlaştırmadılar ve kararlaştırılanları da uygulamadılar. Üstelik, özellikle ABD ve İngiltere, Almanya'ya teknik yardım, patent hakları ve imalat lisansları, uçak motorları ve yedek parçaları, ham petrol, demir-dışı metaller, nadir metal ve alaşımlar temin ettiler. Fransız fabrikatörleri ise kâr edeceğiz diye silah ve cephane sattılar. Alman tekelci kapitalistlerinin iktidarını istikrara kavuşturmayı amaçlayan bu yardımlar sayesinde Naziler, 1933'te bütün dizginleri ellerinde topladıktan sonra, Alman savaş makinasını kısa zamanda yeniden canlandırmak ve büyütmek olanağına kavuştular. Batının eski emperyalistlerinin uluslararası alandaki yatıştırmacılığını, tek tek ülkeler içinde artan faşist tehlikeye karşı yerli hakim sınıfların Batıya yakın kesimlerinin korkaklığı ve teslimiyetçiliğiyle el ele yürüdü.

Faşist kampa karşı dünya birleşik cephesini ve bu cephenin her ülkedeki halkalarını kurmak ve geliştirmek, yatıştırmacılığa karşı sürekli bir mücadele vermeyi ve saldırgan olmayan ülkelerde direnme eğilimini kuvvetlendirmeyi gerektiriyordu. Bu yüzden, 1938 yılında, yani henüz Münih olayı meydana gelmeden hazırlanan **SBKP (B) Tarihi**'nin, Mihver ülkelerinin 1930' lardaki yayılma hamlelerini tahlil ederken, hep bu adımların Batının aleyhine olduğu noktasını önemle vurguladığını görüyoruz. Örneğin İtalya'nın Habeşistan'ı istila etmesi, «sadece Habeşistan'a değil, aynı zamanda İngiltere'ye, onun Avrupa'dan Hindistan'a ve genel olarak Asya'ya uzanan deniz yollarına da indirilmiş

30 *a.g.e.*, s. 392, 394

bir darbeydi.»[31] İspanya müdahalesi ile Almanya ve İtalya, «aslında... İngiltere ve Fransa'nın Asya ve Afrika'daki geniş sömürgeleri ile deniz ulaşımlarını keserek, bu ülkelere darbeler indirmekteydiler.»[32] Avusturya'nın ele geçirilmesi, «her şeyden önce Fransa'nın ve İngiltere'nin çıkarlarına indirilmiş bir darbeydi.»[33] Asya'da ise, «Japonya'nın... Çin'de yürüttüğü savaşın, İngiltere ve ABD'nin çıkarlarına indirilmiş çok ağır bir darbe olduğu bir gerçektir.»[34] Yeniden-paylaşımcı emperyalistlerin rakiplerini zayıflatmak ve kuşatmak için kilit noktaları ele geçirme taktiğini gözler önüne seren bu tespitlerden sonra, Stalin önderliği, şu değerlendirmeyi yapıyor :

> «Bütün bu olgular, gerçekte ikinci bir emperyalist savaşın başlamış olduğunu gösterir. Bu savaş herhangi bir savaş ilanı olmaksızın sinsice başlamıştır. Devletler ve milletler hemen hiç fark edilmeksizin ikinci bir emperyalist savaşın yörüngesine girmişlerdir. Dünyanın çeşitli yerlerinde savaşı başlatanlar, üç saldırgan devletin, Almanya, İtalya ve Japonya'nın faşist hakim çevreleridir. Bu savaş Cebelitarık'tan Şanghay'a kadar uzanan çok geniş bir alan üzerinde cereyan etmektedir. Savaş daha şimdiden, beş yüz milyondan fazla insanı yörüngesine sokmuştur. Son tahlilde bu savaş, İngiltere, Fransa ve ABD'nin kapitalist çıkarlarına karşı yürütülmektedir, çünkü amacı, saldırgan ülkeler lehine ve demokratik diye adlandırılan ülkeler aleyhine olarak, dünyanın ve nüfuz bölgelerinin yeniden paylaşımıdır.
>
> «İkinci emperyalist savaşın bir diğer ayırdedici niteliği, savaşın şu ana kadar saldırgan devletler tarafından yürütülmesi ve yaygınlaştırılması karşısında, savaşın aslında hedef aldığı diğer devletlerin, 'demokratik' devletlerin, savaş kendilerini ilgilendirmezmiş gibi davranmaları, savaşa ellerini bulaştırmak istememeleri, geri durmaları, barışseverlikleriyle böbürlenmeleri, faşist saldırganları azarlamaları ve... bir yandan direnmeye hazırlandıklarını ileri sürerken, mevzilerini adım adım saldırganlara teslim etmeleridir.»[35]

Münih'ten İngiltere'ye dönen Chamberlain'in Londra'ya «size zamanımızda barış getirdim» diyerek ayak bastığı bir sırada Marksistlerin bu gerçekleri dile getirmiş olmaları anlamlıdır. Günümüzde yeni bir dünya savaşı çıkamıyacağını iddia edenlerin de, Vietnam'ın Kamboçya'yı işgali ve Vietnam-Çin çarpışmaları kendilerini ilgilendirmezmiş gibi davrananların da yukarıdaki cümleler üzerinde biraz düşünmeleri yerinde olur. **SBKP (B) Tarihi** şöyle devam ediyor :

> «Savaşın bu tek yanlı niteliğini 'demokratik' devletlerin askeri ya da iktisadi zaafına bağlamak yanlış olur. 'Demokratik' devletler, elbette ki faşist devletlerden daha güçlüdürler. Gelişen dünya savaşının tek yanlı niteliği, 'demokratik' devletlerin faşist devletlere karşı bir birleşik cephesinin bulunmamasından ileri gelmektedir. Elbette, bu 'demokratik' diye adlandırılan devletler faşist devletlerin 'aşırılık'larını tasvip etmemekte ve bu devletlerin güçlenmesinden korkmaktadırlar. Ama Avrupa'daki işçi sınıfı hareketinden ve Asya'daki milli kurtuluş hareketinden daha da çok korkmakta ve faşizmi bu 'tehlikeli' hareketlere karşı 'fevkalade bir panzehir' saymaktadırlar. Bunun için 'demokratik' devletlerin hakim çevreleri... kendini beğenmiş faşist yöneticilere 'aşırılığa kaçmamalarını' yalvarma politikasıyla ve aynı zamanda, onların işçi sınıfı hareketine ve ulusal kurtuluş hareketlerine karşı izledikleri gerici baskı politikasını 'tam olarak anladıklarını' ve esas olarak desteklediklerini ihsas etme politikasıyla yetiniyorlar. ... Tarihin, İngiltere'nin hakim çevrelerini ve onların Fransa ve ABD'deki dostlarını da cezalandıracağı söylenebilir.»[36]

31 *Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik) Tarihi*, Aydınlık Yayınları, Eylül 1975, s. 401
32 *a.g.e.*, s. 402
33 *a.g.e.*, s. 402
34 *a.g.e.*, s. 403
35 *a.g.e.*, s. 403-404
36 *a.g.e.*, s. 404

Stalin, 18. Parti Kongresine Raporunun uluslararası durumla ilgili bölümünün hemen başlarında «yeni bir emperyalist savaş... ikinci yılına girmiş bulunuyor»[37] dedikten sonra, faşistlerin dünya kamuoyunu yanıltma çabalarını teşhir ediyor :

> «Günümüzde hiç bir antlaşmaya ya da kamuoyuna aldırmadan, hemen davranıp savaşa atılmak pek kolay değildir. Burjuva politikacıları bunu iyi bilirler. Faşist yöneticiler de. İşte bu yüzden, savaşa girişmeden önce kamuoyunu kendi amaçlarına hizmet edecek şekilde şekillendirmeye, yani onu yanlış yöne sevketmeye, onu kandırmaya karar verdiler.
>
> «İngiltere ve Fransa'nın Avrupa'daki çıkarlarına karşı Almanya ve İtalya'nın kurduğu askeri bir blok mu? Yarabbi, bu da blok mu? 'Bizim' askeri blokumuz yoktur. 'Bizim' bütün elimizde olan, zararsız bir 'Berlin-Roma mihveridir', yani sadece bir mihverin geometrik formülü. **(Gülüşmeler)**
>
> «Uzak Doğuda, ABD, İngiltere ve Fransa'nın çıkarlarına karşı Almanya, İtalya ve Japonya'nın kurdukları bir askeri blok mu? Hiç de değil! 'Bizim' askeri blokumuz yoktur. 'Bizim' bütün elimizde olan, zararsız bir 'Berlin-Roma-Tokyo üçgeni'dir, yani biz geometriyi çok severiz. **(Gülüşmeler)**
>
> «İngiltere, Fransa ve ABD'nin çıkarlarına karşı bir savaş mı? Saçma! 'Biz' Komintern'e karşı savaş açıyoruz; bu devletlere karşı değil...
>
> «Saldırgan beyler, kamuoyunu işte bu şekilde şekillendirmeyi düşünüyorlardı. Halbuki bütün bu beceriksiz kamuflaj oyununun ne kadar saçma olduğunu anlamak güç değildi, çünkü Moğolistan çöllerinde, Habeşistan dağlarında veya İspanyol Fas'ının el değmemiş alanlarında Komintern 'yuvaları' aramak komik oluyor. **(Gülüşmeler)**»[38]

Bu satırlarda «faşist ülkeler» yerine Sovyetler Birliği'ni, «askeri blok» yerine Varşova Paktını ve «Komintern'e karşı savaş» iddiaları yerine «Maoculuk», «Büyük Han şovenizmi», «Çin saldırganlığı» teranelerini geçirirseniz, Brejnev'in propagandasının oldukça sağlıklı bir tasvirini elde edersiniz. Bir dizi Afrika ve Asya ülkesinde «Pekin'in yayılmacılığı» mı gelişiyor veya püskürtülüyor? Geçelim.

Stalin, o günkü (ve bugünkü!) gidişatı şu sözlerle anlatıyor :

> «Yeni emperyalist savaşın ayırt edici bir özelliği, henüz evrenselleşmiş olmayışı, bir dünya savaşı olmayışıdır. Savaş, saldırgan olmayan devletlerin, özellikle ABD, İngiltere ve Fransa'nın çıkarlarına her yoldan tecavüz eden saldırgan devletler tarafından sürdürülmektedir. Diğerleri ise geri çekiliyor ve saldırganlara taviz üstüne taviz veriyorlar.
>
> «Böylelikle, dünyanın ve nüfuz alanlarının, saldırgan olmayan devletlerin aleyhine olarak, en küçük bir direnme görmeden, hatta saldırıya uğrayanların bir çeşit göz yummasıyla, açıkça yeniden bölüşülmesine tanık oluyoruz.
>
> «Bu, inanılmaz fakat gerçektir.»[39]

Stalin, bu dirençsiz geri çekilişin ardında yatan dar görüşlülüğü sergilerken, faşist kampa karşı kollektif güvenliğin korunması üzerinde önemle duruyor :

> «... Saldırgan olmayan ülkelerin çoğu, özellikle İngiltere ve Fransa, kollektif güvenlik siyasetini, saldırganlara karşı toplu mukavemet siyasetini reddetmişler ve bir ademi müdahale tutumunu, 'tarafsızlık' tutumunu benimsemişlerdir.
>
> «Ademi müdahale siyaseti biçimsel olarak aşağıdaki gibi tanımlanabilir: 'Her ülke saldırganlara karşı kendini istediği ve elinden geldiği kadar savunsun. Bu bizim meselemiz değildir. Hem saldırganlarla, hem de onların kurbanlarıyla ticaret yapacağız.' Fakat gerçekte ademi müdahale siyaseti, saldırganlığa boyun eğmek, savaş

37 *Aydınlık* dergisi, Sayı 62, Nisan 1976, s. 23. Stalin'in bu Raporunun tarihi, daha önce de dikkat çektiğimiz gibi Mart 1939'dur.

38 *a.g.e.*, s. 25-26

39 *a.g.e.*, s. 26

çıkarılmasına ve dolayısıyla savaşın dünya savaşı haline dönüşmesine serbesti tanımak demektir. Ademi müdahale siyaseti, saldırganların iğrenç işlerini önlemek için değil... tersine, savaşa girişmiş olan bütün devletlerin savaş bataklığına alabildiğine batmalarına göz yummak için; birbirlerini zayıflatsın ve tüketsinler diye onları el altından teşvik etmek için; ve sonra da, onlar yeterince zayıflayınca yepyeni bir güçle ortaya çıkıp, ve tabii 'barışın menfaatleri uğruna' ortaya çıkıp, zayıflamış olan savaşçı ülkelere şartlar dikte etmek için duyulan arzu ve özlemin ifadesidir.»[40]

Bugün ise ABD'nin ünlü **Time** dergisi, Çin' in Vietnam'a giriştiği ihtar harekatı konusunda Vaşington'un tutumunun bir «tarafsızlık» ve «birbirlerini yesinler» anlayışından kaynaklandığını çeşitli şekillerde ifade ediyor

«Bazı Amerikan siyaset-yapıcıları,... Sovyetler Birliği, Çin, Vietnam, Kamboçya ve Laos arasındaki kanlı aile kavgası tablosundan hınçlı bir zevk duydular. ... ABD siyasetinin temelini. bu ülkenin çok uzaklardaki Komünist [hepsini öyle görüyorlar — yazarın notu] devletler arasındaki bir çatışmaya bulaşmaması fikri oluşturmaktadır. Dürüst aracı rolünü izleyen ABD. ...»[41]

Sürdürüldüğü takdirde bu mantığın varacağı yer şimdiden bellidir :

«Benim, ademi müdahale siyaseti hakkında ahkam kesmeye, hainlik, sahtekarlık, vb.'den bahsetmeye hiç niyetim yok. Hiç bir insani ahlak tanımayan kimselere ahlak dersi vermek safdillik olur. Eski, tecrübeli ve ruhları nasır bağlamış burjuva diplomatlarının dediği gibi, politika politikadır. Gene de şu kadarını söyliyeyim ki, ademi müdahale siyaseti taraftarlarının başlattıkları büyük ve tehlikeli siyasi oyun, kendileri için ciddi bir fiyasko ile sonuçlanabilir.»[42]

Stalin'in ana hatlarıyla belirttiği bu fikirleri, Dimitrov çok daha ayrıntılı bir şekilde işliyor. Şüphesiz Dimitrov, faşizme karşı birleşik cephe sorunlarını incelerken, sadece Batı demokrasilerindeki teslimiyet eğilimi üzerinde durmuyor; kapsamlı ve bütünsel bir çizgi ortaya koyuyor. Bu çizginin belli başlı noktaları şunlardır:

(a) Yaklaşan savaşın genel nedeni emperyalistler arasındaki rekabet olmakla birlikte, somut olarak esas kaynağı faşist kampın saldırganlığıdır.

(b) Faşist kamp dışındaki bütün ülkeler ve halklar için, kendileri henüz fiilen işgal altında olmasalar bile baş tehlike, mihverin yayılmacılığıdır.

(c) Faşizme ve faşist kampa karşı mücadelenin belkemiği tutarsız burjuvazi değil tutarlı proletaryadır.

(d) Proletarya, savaşa karşı ve yurt savunması için mücadele bayrağını yükseltmelidir. «Sol» gerekçelerle buna sırt çevirmek, milli savunma meselelerini hakim sınıfların teslimiyetçiliğine terk etmek ve faşizmin ilerleyişini kolaylaştırmak anlamına gelir.[43]

(e) Tek tek ülkelerin burjuvazilerinin ve saldırgan olmayan devletlerin yatıştırmacılığı boşa çıkartılmalı, direnme taraftarlığı desteklenmeli ve geliştirilmelidir.

Biz burada, bu programın sadece konumuzla doğrudan ilgili unsurlarını inceleyeceğiz.

SAVAŞIN GENEL NEDENİ VE ESAS TEHLİKE MESELESİ

Dimitrov, «Barış İçin Mücadelede Birleşik Cephe» başlıklı yazısında, somut durumu şöyle tahlil ediyor :

«1914'ten beri bir dünya savaşı tehlikesi hiç bir zaman bugünkü kadar büyük olmadı. Ve bütün insanlığı tehdit eden bu

40 *a.g.e.*, s. 26

41 *Time*, 5 Mart 1979, s. 11-12

42 Stalin, «Merkez Komitesinin Çalışmaları Hakkında SBKP (B) 18. Kongresine Rapor'dan», *Aydınlık* dergisi, Sayı 62, Nisan 1976, s. 27

43 Özellikle bu konuda bkz. Dimitrov, *Savaşa ve Faşizme Karşı Birleşik Cephe*, Aydınlık Yayınları. birinci baskı, Aralık 1975, s. 196'nın sonu ve s. 197'nin tamamı; s. 245'in son paragrafı; «saf sınıfsal işçi siyaseti»nin eleştirisi için bkz. aynı yerde, s. 207 sonu ve 208 başı.

felaketin bertaraf edilmesi için bütün güçleri seferber etmek gerekliliği de hiç bir zaman bu kadar büyük değildi. Fakat bununla ilgili olarak, özellikle tehlikenin nereden geldiğini, taşıyıcısının kim olduğunu ve hangi ülkelere saldırmaya hazırlandığını açıkça bilmek gerekir.»[44]

«Bilindiği gibi emperyalist savaşların temel nedeni, kapitalizmin kendi içinde, onun ilhak çabalarında yatmaktadır. Fakat bugünkü somut uluslararası durumda **faşizm**, emperyalizmin en saldırgan ve en ateşli savaş taraftarı güçlerinin bu zırhlı yumruğu, yaklaşan savaşın kundakçısıdır.»[45]

«Barışı **istemek**, yeterli değildir. Barış için **mücadele edilmelidir.** Savaş aleyhtarı genel propaganda yapmak tamamen yetersizdir. 'Genel olarak' savaş aleyhtarı propaganda, Berlin veya Tokyo'da oturan komplocuların alçakça işlerini sürdürmelerini hiç bir şekilde engellemez. Onlar, işçi sınıfının böyle bir genel propagandanın dışına çıkmamasından çok memnun kalırlar.»[46]

Bugünkü yumuşamacılığın da neye hizmet ettiği böylece açıklandıktan sonra, sıra başka bir dönemin Enver Hocalarına, Troçkist ve «sol» komünistlere geliyor:

«Ve çeşitli 'solcu' palavracıların uzlaşmaz devrimciler pozunda bu taktiğe karşı çıkmaları gerçekten gülünçtür. Onlara inanmak gerekirse, **bütün** hükümetler saldırgandır. Onlar hatta, 1914-1918 emperyalist savaşı sırasında sosyal-şovenlerin ileri sürdüklerini tamamen doğru bir şekilde reddeden Lenin'e dayanıyorlar. ... Fakat o zamanlar dünya, dünya üzerinde hakimiyetlerini kurmaya çalışan, emperyalist savaşı hazırlayan ve tahrik eden iki emperyalist savaş ittifakına bölünmüştü. O zamanlar ne proletaryanın zafer kazandığı bir ülke, ne de faşist diktatörlüğün olduğu ülkeler vardı.

«Fakat bugün durum başkadır. Bugün, 1. barışın en güçlü kalesi olan proleter bir devlet, 2. açık faşist saldırganlar, 3. faşist saldırganların doğrudan saldırı tehdidi altında olan ve devlet ve milli bağımsızlıklarını kaybetmek tehlikesiyle karşı karşıya olan bir dizi ülke, 4. bugün için barışın korunmasını isteyen diğer kapitalist ülkeler vardır. Bundan dolayı **bütün** devletleri saldırgan olarak ele almak tamamen yanlıştır. Sadece gerçek saldırganları gizlemeye uğraşan kimseler bu gerçekleri böylesine tersyüz edebilirler.»[47]

Ardından Dimitrov, genel olarak doğrudan doğruya devrim hedefine yönelmeyen her mücadeleyi, özel olarak savaşa karşı mücadeleyi «reformcu» diye karalayıp reddedenlere, şu uyarıyı yapıyor :

«Barışın korunması için mücadele, bugünkü şartlarda, **faşizme** karşı mücadele, özü itibarıyla **devrimci** bir mücadeledir.

«Barışın korunması, faşizm için öldürücü bir tehlikedir. Zira bu, faşizmin iç zorluklarını attırdığından, burjuvazinin faşist diktatörlüğünün yıkılmasına yol açar. Barışın korunması, proletaryanın güçlerinin, devrimin güçlerinin gelişmesini gerektirmektedir. İşçi hareketi saflarındaki parçalanmışlığın üstesinden gelinmesini gerektirmektedir. Barışın korunması, bütün emekçilerin kapitalizme karşı mücadelesinde önder sınıf olması için proletaryaya yardım etmektedir. ...»[48]

Marksistler ellerinde bilimsel bir teori olduğu için, ileriyi daha önce görürler. Dimitrov 1937'de, «Faşizm Savaş Demektir» yazısında, o zamanın devekuşu zihniyetlilerine, bugün Çin' in durup dururken ABD ile Rusya'yı dövüştürmek için savaş tehlikesini abarttığını öne sü-

44 *a.g.e.*, s. 192, Bu yazının tarihi 1 Mayıs 1936' dır.

45 *a.g.e.*, s. 193, Vurgu, Dimitrov tarafından konulmuştur.

46 *a.g.e.*, s. 196, Vurgu, Dimitrov tarafından konulmuştur.

47 *a.g.e.*, s. 198-199, Vurgular Dimitrov tarafından konulmuştur,

48 *a.g.e.*, s. 203, Vurgular Dimitrov tarafından konulmuştur.

renlerin o zamanki benzerlerine şöyle seslenıyor :

> «VII. Kongre, faşizmi savaş kundakçısı olarak nitelendirdiğinde ve artan yeni bir emperyalist savaş tehlikesine ve faşizme karşı mücadelede güçlü bir birleşik cephe yaratılması gerekliliğine işaret ettiğinde. işçi hareketi içinde bile biz Komünistleri sözde kasıtlı olarak sadece propaganda amacıyla faşizme böyle bir rol yakıştırmakla ve savaş tehlikesini abartmakla suçlamaktan utanmayan oldukça çok kimse vardı. Bir kısmı bunu bilinçli olarak, hakim sınıfların menfaati için, diğerleri ise siyasi dargörüşlülüğün neticesi olarak yapmaktadırlar. Ancak geçen iki yıl, böyle bir suçlamanın bütün abesliğini yeter derecede açıklıkla göstermiştir.»[49]

FAŞİST KAMPA KARŞI DİŞE DİŞ MÜCADELE

Peki, barış nasıl korunabilir? «Kurtların doyacağı ve koyunların sağ kalacağı» bir «ortayol» politikası ile mi? Böyle bir şey olabilir ve savaş etkenlerini geriletebilir mi? Dimitrov şu cevabı veriyor:

> «... faşist kurtlar tavizlerle doymazlar. Böyle bir politikayla faşistler durdurulamaz. Gerçekte bu politika, ancak emekçi kitlelerin güçlerini ve iradelerini dağıtmaya hizmet eder.»[50]
>
> «Hayır, 'canavarı kışkırtmamak' siyaseti işe yaramaz bir siyasettir! Bu siyaset işçi sınıfı için, demokrasi ve barış için her şart altında felakettir. Tam tersine! Faşist canavar bağlanmalıdır. Ona teşkilatlı halk cephesinin güçlü yumruğu ile karşı konulmalıdır. Isıramaması için ağzına çelikten tasma vurulmalıdır. Halkların demokratik kazançlarını kurtarmak ve barışı korumak için yere çalınmalı, tamamen yok edilmelidir.»[51]
>
> «Genel barışın savunulması, silahlı faşist saldırıya karşı halkların savunulması, bol pasifist demeçler ve yeminlerle gerçekleştirilemez. **Gerekli olan aktif mücadeledir, gerekli olan kararlı direniştir.** Saldıran silahlı faşizme, halkların zırhlı yumruğuyla karşı çıkılmalıdır.»[52]

O günlerde dünya devletleri arasında böyle bir çizgiyi kim izliyordu? Dimitrov'un «Uluslararası Proletaryanın ve Halkların Faşizme Karşı Birleşik Cephesi (Münih Komplosundan Sonra)» yazısında belirttiği gibi, «faşist saldırganlığın ve emperyalist savaşın çıkartılmasının bütün aşamalarında **sadece büyük Sovyetler Birliği sağlam bir barış siyaseti izledi.**»[53] Ne yapmıştı Stalin? Saldırıya uğrayan bütün ülkeleri desteklemiş, kollektif güvenliği savunmuş, faşist kampa karşı Batılı ülkelere ortak eylem teklif etmiş, Milletler Cemiyetinin saptadığı bütün ekonomik yaptırımları harfiyyen uygulamıştı. Bir şey daha var :

> «Bütün dünya, Japonya'nın Şasan gölü yakınlarında Sovyet bölgesine yaptığı saldırıya Sovyetler Birliği'nin nasıl cevap verdiğini bilmektedir. Sosyalist ülkenin ordusu, Japon provokatörlere yıldırım gibi yok edici bir darbe indirerek **barışın elde silah nasıl korunması gerektiğini gösterdi.**»[54]

Sadece propagandanın ve diplomatik tecridin sosyal-emperyalizmi geriletebileceğini sananlara ya da Çin'in Vietnam'a hakettiği cevabı vermekle dünya barışını tehlikeye düşürdüğünü iddia edenlere, bu tespit ve bu kollektif

---

49 *a.g.e.*, s. 223, Bu yazının tarihi Ağustos 1937' dir.

50 *a.g.e.*, s. 213, «Faşizme ve Savaşa Karşı Mücadele İçin Halk Cephesi» başlığını taşıyan bu yazının tarihi Kasım 1936'dır.

51 *a.g.e.*, s. 215

52 *a.g.e.*, s. 243, Vurgu Dimitrov tarafından konulmuştur, «Uluslararası Proletaryanın ve Halkların Faşizme Karşı Birleşik Cephesi (Münih Komplosundan Sonra)» başlıklı bu yazının tarihi 7 Kasım 1938' dir.

53 *a.g.e.*, s. 234, Vurgu Dimitrov tarafından konulmuştur.

54 *a.g.e.*, s. 235, Vurgu Dimitrov tarafından konulmuştur.

güvenlik, ortak eylem fikri üzerinde biraz durmalarını öneririz.

SALDIRGANLAR CEZALANDIRILMAYINCA...

Dimitrov'un saldırgan olmayan kapitalist ülkelerdeki yatıştırmacılık eğilimine karşı somut ve ikna edici bir kampanya yürüttüğünü görüyoruz. Birinci olarak O, Hitler ile eski emperyalistler arasındaki yeniden-paylaşım mücadelesinin insan iradesinden bağımsız nesnelliğini ortaya koymakta; İngiltere, Fransa ve ABD'nin çıkarlarının nasıl tehdit edildiğine ya da çiğnendiğine bir bir işaret etmekte; faşizmin sırf Sovyetler Birliği'ne saldırıp Batıya dokunmayacağını düşünmenin bir safsata olduğunu göstermektedir :

> «Yaklaşan savaşın sadece Sovyetler Birliğini veya hatta sadece ilkönce onu tehdit ettiğine inanmak yanlış olur. Ren bölgesinin Hitler ordusu tarafından işgalinin Fransa, Belçika ve diğer Avrupa ülkeleri için doğrudan bir tehdit yarattığı bir gerçektir. Aynı şekilde, Hitler'in bundan sonraki fetih planlarının, Alman nüfusunun bulunduğu komşu devletlerin topraklarını ilhak etmeye yönelik olduğu da bir gerçektir.»[55]
>
> «Böylelikle Batı halklarının, Avrupa ve Uzak Doğudaki faşist savaş kışkırtıcılarının kendilerini tehdit etmediği şeklindeki hayallerle kendilerini avuttukları takdirde büyük bir hata yapacakları açıktır. Özel olarak Almanya'ya komşu ülkelerin halkları, bağımsızlıklarını ve hürriyetlerini savunmak için ciddi bir şekilde düşünmek zorundadırlar.»[56]
>
> «Meselenin, Versay Anlaşmasının faşist devletler tarafından keyfi olarak yeniden gözden geçirilmesi çerçevesini aştığı açıkça bilinmelidir. **Mesele dünyanın yeniden paylaşılmasıdır.** Mesele sadece mevcut sömürge bölgelerinin yeniden paylaşımı değildir. Faşizm, hatta **Avrupa'nın yeniden paylaşımı,** bir dizi **Avrupa** devletinin sömürgeleşmesi ve bir dizi **Avrupa** halkının emperyalizmin kölesi olması sorununu gündeme almıştır.»[57]

Aşağıdaki paragrafı, «Japon askeri kliği»nin ve Mussolini'nin yerine sosyal-emperyalizmi, Küba'yı ve Vietnam'ı; Mançurya'nın ve Habeşistan'ın yerine de bugünkü Kamboçya'yı, Afganistan'ı, Angola'yı koyarak okuyun :

> «Japon askeri kliği Mançurya'yı ele geçirdiğinde, işçi hareketinin temsilcileri olduklarını iddia eden kimseler, örgütlerindeki işçilere, **Mançurya'nın uzak olduğu,** Japon işgalinin uluslararası işçi hareketinin menfaatlerine dokunmadığı şeklinde teminat veriyorlardı. Mussolini'nin faşist sürüleri Habeşistan halkını ezdiğinde, bu beyler, Habeşistan'daki olayların bölgesel bir sömürge anlaşmazlığı olduğunu ve uluslararası proletaryanın davası olmadığını ve onun bu meseleye karışmaması gerektiğini ileri sürüyorlardı. Bundan yüz bulan faşist saldırganlar, İspanya Cumhuriyetine saldırıp Avrupa'da savaşı başlattı (lar). ...»[58]

İkinci olarak Dimitrov, faşist saldırganlara karşı direnmenin mümkün olduğu durumlarda direnilmeyince ne gibi sonuçlarla karşılaşıldığını hatırlatmaktadır :

> «Alman faşizmine zamanında iktidar yolunun kapatılmaması yüzünden savaş tehlikesi böylesine doğrudan tehdit edici bir hal almıştır. ... Faşist saldırganın cezasız kaldığı bir durum ortaya çıktığı için,

55 *a.g.e.*, s. 192, Tarih: 1 Mayıs 1936

56 *a.g.e.*, s. 193, Aynı yazıdan.

57 *a.g.e.*, s. 237, Yukarıda 50 nolu notta sözü edilen yazıdan. Vurgular Dimitrov'un. (Bu alıntı o gün olduğu gibi bugün de Avrupa'da saldırı tehdidi altındaki ülkeler açısından milli savaşların mümkün ve gündemde olduğunu, onların yurt savunmalarının desteklenmesi gerektiğini göstermektedir. Aslında bu, Lenin'in emperyalizmin sadece geri tarım ülkelerini değil, en gelişmiş sanayi ülkelerini dahi ilhak eğilimi taşıdığı yolundaki tespitinin doğal sonucudur.

58 *a.g.e.*, s. 227-228, «Faşizm Savaş Demektir» yazısından. Tarih: Ağustos 1937. Vurgu Dimitrov tarafından konulmuştur.

savaş tehlikesi olağanüstü bir şekilde artmıştır. ...Milletler Cemiyetinin pasifliği ve yalpalaması saldırganın küstahlığını kamçılamaktadır.»[59]

«Uluslararası planda olduğu gibi kendi ülkesinde de, faşizm karşısında geri çekilme politikası. ... kendi ülkesinde faşizm karşısında geri çekilen kimseler için olduğu gibi uluslararası alanda faşizm karşısında geri çekilen devletler için de zararlıdır.»[60]

Batılı kapitalist ülkelerin katılması gereken saf, faşist kampa karşı ortak eylem cephesidir :

«Halkların savaş istemediği ve bir dizi faşist olmayan devletin bugünkü şartlarda barışın korunmasına taraftar oldukları bilinmektedir. O halde faşist savaş kundakçıları hesaplarını neye dayandırmaktadırlar?... Birincisi, barışın korunmasını isteyen devletlerin **birlikte hareket etmelerini** önlemek. ...»[61]

«Fakat burjuva hükümetleri kollektif güvenlik sistemini işletmediler. Bunu, **istemedikleri** için yapmadılar. ... Avrupa'da işçi hareketinin ve Asya'da milli kurtuluş hareketlerinin büyümesinden korktuklarından, sosyalizmin ülkesine karşı duydukları nefretten dolayı onlar, sadece yabancı ülkeleri ve halkları değil, aynı zamanda kendi halklarının menfaatlerini de faşizme peşkeş çektiler. ... Alman faşizmiyle anlaşmak için, bu emperyalist çevrelerin gururlu elebaşıları, sadece temsil ettikleri 'büyük devletlerin' prestijini korumamakla kalmayıp, faşist diktatörlüklerin... kendilerini aşağılamalarına katlandılar. Ve şimdi faşist zorbaların karşısında diz çökmekle barışı kurtardıkları, Avrupa'yı ve insanlığı savaşın dehşetinden korudukları gibi sahtekarca kaçamaklarla halklar karşısındaki büyük sorumluluklarını gizlemek için sarfettikleri bütün çabalar boşunadır.»[62]

Gerçekten ne kadar boşuna olduğu, yukarıdaki satırların yazıldığı 7 Kasım 1938'den topu topu on ay sonra bütün çıplaklığıyla ortaya çıktı. Hitler başından beri, ancak kendini Batı Avrupa ülkelerinin sanayileri ve kaynaklarıyla takviye ettikten sonra Sovyetler'e saldırmayı düşünmüştü. Nitekim 1 Eylül 1939'dan 1941 yazına kadar Nazi istilasının bütün ağırlığı, Fransa ve İngiltere'nin üzerine yıkıldı. Yatıştırmacılar kaldırdıkları taşı kendi ayaklarına düşürmüşlerdi ve bu yükün altında ilk çökenler de onlar oldular. Fransız halkının önemli bir kesimi, sürgündeki De Gaulle etrafında toplandı. İngiltere'de Churchill iktidara geldi. 1941'den sonra Sovyetler Birliği ile ittifak halinde sürdürülen Anti-Faşist Savaş'ta, Batı demokrasilerini, uzun süredir muhalefette bulunan direnme yanlıları yönettiler ve tarihin ilerlemesine belli bir katkıda bulundular.

Acaba Stalin ve Dimitrov, saldırgan olmayan burjuva devletlerin «etki alanlarını direnmeksizin terk ettiklerinden» şikayet ettikleri için, bu alanlar üzerindeki emperyalist sömürünün devam etmesinden mi yanaydılar? Onlar, İngiltere'nin, Fransa'nın, Amerika'nın işbirlikçisi miydiler? Ya da henüz faşist kampın işgaline uğramamış ülkeler için baş tehlikenin bu kamp olduğunu belirtmekle, bu ülkelerdeki devrimci mücadeleyi saptırmaya, sınıf savaşını söndürmeye mi çalışıyorlardı? Bir dizi gelişmiş kapitalist ülkenin milli savunmasını desteklediklerine göre, sosyal-şoven miydiler?

Sovyetler Birliği ve Komintern, yukarıda anlattığımız politikalar yerine Troçkistlerin ve «sol» komünistlerin önerdiği politikaları izleseler ve yatıştırmacılıkla mücadele etmeselerdi. İnsanlık bugün ne durumda olurdu acaba?

59 *a.g.e.*, s. 193, Tarih: 1 Mayıs 1936

60 *a.g.e.*, s. 212, Yukarıda 50 nolu dipnotta sözü edilen yazıdan.

61 *a.g.e.*, s. 224-225, 58 nolu dipnotta sözü edilen yazıdan. Vurgu Dimitrov tarafından konulmuştur.

62 *a.g.e.*, s. 234, 52 nolu dipnotta sözü edilen yazıdan. Vurgu Dimitrov tarafından konulmuştur.

III
1960'LARDA ABD EMPERYALİZMİNE KARŞI KRUŞÇEV'İN YATIŞTIRMACILIĞININ ELEŞTİRİSİ

Mihver'in 1945'te yıkılmasından sonra, savaştan en büyük tekelci kapitalist güç olarak çıkan ABD, Alman, İtalyan ve Japon faşistlerinin çizmelerini giyerek muazzam bir dünya imparatorluğu kurmaya kalkıştı. Vaşington'un stratejik tasavvurları, önce kendi halkının muhalefetini bastırmayı ve Asya'nın, Afrika'nın, Latin Amerika'nın geri ülkeleri (birinci ara bölge) ile Batı Avrupa, Kanada, Okyanusya ve Japonya'yı (ikinci ara bölge) denetim altına almayı; kendisi ile sosyalist kamp arasındaki geniş alanı böylece ele geçirdikten sonra doğrudan doğruya sosyalist kampa saldırmayı ve kendi müttefikleri de dahil tüm yeryüzü üzerinde hegemonya sahibi olmayı kapsıyordu.

Bu amaçla Amerikan emperyalistleri, daha dünyanın çeşitli köşelerinde eski top sesleri doğru dürüst dinmeden, sözümona «Sovyet yayılmacılığı»nın püskürtülmesi konusunda büyük bir yaygara başlattılar. Mao Zedung'un daha Ağustos 1946'da işaret ettiği gibi, o gün için «ABD'nin Sovyetlere karşı savaş açma sloganının gerçek anlamı, Amerikan halkının ezilmesi ve ABD saldırı kuvvetlerinin kapitalist dünyanın geri kalan bölümlerine yayılması»[63] idi. Nitekim bu sis perdesinin ardında, zamanın ABD Cumhurbaşkanı Truman, 12 Mart 1947'de kendi adıyla anılan ve «hür dünya»yı «komünizme karşı korumak» için Amerika'nın sistematik müdahalelerde bulunmasını öngören Doktrini ortaya attı. Batı Avrupada kapitalizmi istikrara kavuşturmak ve bu ülkeleri «nafakaya bağlamak»[64] niyetiyle gene ABD'nin Haziran 1947'de önerdiği Marshall Planı etrafında yapılan «Onaltılar Konferansı», ilkönce Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütünü (OECD), 4 Nisan 1949'da da Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütünü (NATO) doğurdu. Amerika 1950'lerin ilk yıllarında Güney, Güneydoğu ve Doğu Asyada Japonya, Tayvan, Filipinler, Hindistan, Pakistan, vb. ile bir dizi ikili anlaşma imzaladı; 1 Eylül 1951'de Avustralya ve Yeni Zelanda ile birlikte ANZUS Paktını, 8 Eylül 1954'te İngiltere, Fransa, Avusturalya, Yeni Zelanda, Filipinler, Tayland ve Pakistan ile birlikte Güneydoğu Asya Antlaşması Örgütünü (SEATO), 1955-1959 arasında da ilkönce Bağdat Paktı adıyla kurulmuş olan Merkezi Antlaşma Örgütünü (CENTO) oluşturdu.

Batı Avrupadan başlayıp Orta Doğudan geçerek Uzak Doğuya kadar uzanan ve sosyalist kampı her yönden kuşatan bu ittifak zincirlerinin yerleştirilmesi, Amerika'nın gerek sözkonusu ileri hat üzerindeki ülkelere, gerekse kendisi ile bu ileri hat arasında kalan bölgeye büyük miktarlarda sermaye ihraç etmesi ve buralarda her çeşit kıpırdanışı yok etmek için peşpeşe saldırı, müdahale ve darbelere girişmesiyle el ele yürüdü. ABD emperyalistleri, 1950-1953 yıllarında Birleşmiş Milletleri de kendilerine alet ederek Kore'de savaştılar. İran petrollerini millileştirmek isteyen Musaddık'ın Şah Pehlevi ve General Zahidi tarafından devrilmesine önayak oldular. 1956'daki Süveyş Buhranından itibaren, Orta Doğuda İngiltere ve Fransa'nın boşalttığı yere geçtiler. 15 Temmuz 1958'de Lübnan'a deniz piyadelerini çıkardılar. Temmuz 1960'tan başlayarak üç-dört yıl boyunca Kongo'nun bağımsızlık mücadelesini bastırmaya uğraştılar. Küba devrimini boğmak için 1961 yazında Domuzlar Körfezi çıkartmasını tezgahladılar ve ertesi yılın sonbaharında da bu ülkeyi abluka altına aldılar. Bütün 1950'ler ve 1960'lar boyunca Latin Amerika'da bir dizi faşist diktatörlük kurdurdular ve ayakta tuttular. 28 Nisan 1965'te 20 bin deniz piyadesini bu sefer Dominik Cumhuriyetine soktular ve bu devletin egemenliğinin çiğnenmesini, denetimleri altındaki Amerika Devletleri Örgütüne kabul ettirdiler. Daha 1950'lerin ikinci yarısında Hindiçini'ye girmeye başlamış ve 1954 Cenevre Konferansı kararlarının uygulanmasını engellemiş olan Amerikalılar, 1960'ların ortalarında dikkatlerini iyice yeryüzünün bu köşesine kaydırdılar. Güney Vietnam'da Ngo Dinh Diem'i sekiz yıl destekle-

63 Mao Zedung, «Amerikalı Muhabir Anna Louise Strong'la Yapılan Konuşma», *Seçme Eserler*, Aydınlık Yayınları, birinci baskı, Temmuz 1977, Cilt IV, s. 106

64 Stalin, «SSCB'de Sosyalist Ekonominin Meseleleri», 1962. Bkz. *Sosyalist Ekonominin Meseleleri*, Sol Yayınları, Kasım 1967, s. 36

dikten sonra, müdahalelerini yoğunlaştırabilmek için 1963'te devirdiler; yerine sırayla Khanh, Minh, Thieu-Ky kliklerini geçirdiler ve nihayet Nguyen Van Thieu'de karar kıldılar. 4 Ağustos 1964'te Tonkin Körfezinde bir provokasyon tezgahlayarak Kuzey Vietnamı bombaladılar ve 7 Ocak 1965'ten sonra bu bombardımanları düzenli bir şekilde yürüttüler. Aynı zamanda, daha önce Kore'de denemiş oldukları «özel savaş» ya da «bölgesel savaş» taktiğini Güney Vietnamda uygulamaya koydular; buradaki birliklerini hızla arttırarak 1967'de 500.000'e, daha sonra 750.000'e kadar çıkardılar ve bir yandan sık sık sahte «barış» çağrılarında bulunurken, beri yandan savaşı Kamboçya ve Laos'a yaymaktan geri kalmadılar. Bu arada Orta Doğuda İsrail'in attığı her yayılmacı adımın ardında gene ABD emperyalistleri yer aldılar.

Şimdi bir kısmı unutulmaya yüz tutan bu tarihi gerçeklerin kanıtladığı gibi, 1945'ten sonra çeyrek asır boyunca, ABD, en saldırgan emperyalist devletti, dünya gericiliğinin kalesiydi, her ülkedeki karşı-devrimci ve faşist güçlerin esas dayanağı ve patronuydu. Onun saldırgan ve savaşçı faaliyetleri bütün insanlık için tehlike taşıyordu. Dolayısıyla gerek tek tek ülkeler içinde, gerekse uluslararası alanda en geniş birleşik cephenin, artık bu yeni baş düşmana karşı kurulması zorunluydu. 1945-1960 döneminde dünya işçi sınıfı hareketinin bütün önemli toplantılarında yapılan ve bütün temel belgelerine geçirilen bu tespit, 81 partinin 1960'ta Moskova'da yayınladıkları Bildiri'de şöyle ifade ediliyordu: «Amerikan emperyalizmi dünyanın en büyük sömürücüsü haline gelmiştir.» «Birleşik Amerika, bugün sömürgeciliğin başlıca dayanağıdır.» «ABD'nin başını çektiği emperyalistler, eski sömürge halklarının sömürgecilik yoluyla sömürülmesini yeni yöntemler ve yeni biçimler altında sürdürmek için umutsuz çabalar sarfetmektedirler.» «Amerikan emperyalizmi saldırganlığın ve savaşın esas gücüdür.» «Son yıllarda uluslararası durumda meydana gelen gelişmeler, Amerikan emperyalizminin, dünya gericiliğinin esas kalesi ve bir uluslararası jandarma olduğunu, bütün dünya halklarının düşmanı haline geldiğini gösteren birçok yeni kanıt ortaya koymuştur.»[65] ABD'nin yayılmacılığını ve savaş hazırlıklarını boşa çıkartmak için, ona karşı kararlı bir şekilde direnmek, dişe diş bir mücadele vermek gerekiyordu.

Ne var ki Kruşçev'in 1956'da iktidara gelmesinden sonra, Sovyetler Birliği bambaşka bir yol tuttu.

Birinci olarak Kruşçev daha o yıl, SBKP'nin 20. Kongresinde okuduğu gizli raporda, bir yandan Stalin'i ve O'nun kişiliğinde sosyalizmi kötülerken, öte yandan Lenin'in teorilerinin eskidiği; ABD emperyalistlerinin akıllandığı ve saldırganlıktan vazgeçmelerinin mümkün olduğu; «savaş sayesinde önemli meselelerin çözüleceği görüşünün savunucuları»nın Amerika'da «hâlâ önemli mevkileri ellerinde tutan» ve «Başkana ve hükümete baskı yapan» bir takım bireylerden ibaret kaldığı; Sovyetler Birliği'nin «Amerika Birleşik Devletleri ile dost olmak ve onunla barış ve uluslararası güvenlik mücadelesinde olduğu kadar iktisadi ve kültürel alanlarda da işbirliği yapmak istediği» yolunda görüşler geliştirmeye başladı[66]. Sovyet yöneticileri «dünya meselelerinin çözülmesi için Sovyet-ABD işbirliği» çizgisini izlemeye koyuldular. Bu amaçla Eylül 1959'da Amerika'ya giden Kruşçev, Camp David görüşmeleri sırasında ve sonrasında Cumhurbaşkanı Eisenhower'i «halkının mutlak güvenini kazanmış»[67] ve «bizim kadar barışın korunmasına çalışan»[68] biri olarak gösterdi. Sovyetler, «Camp David ruhu» dedikleri şeyin «uluslararası ilişkilerde yeni bir çağ başlattığını»[69] ve «tarihte bir dönüm noktası»[70] meydana getirdiğini öne sürdüler. 1961'de, bir yıl önce Moskova Bildirisi'ne koydukları imzayı da hiçe sa-

---

65 Bkz. *Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi I*, Aydınlık Yayınları, birinci baskı, Aralık 1978, s. 19-20 ve 197

66 Bu paragraftaki bütün alıntılar için bkz. *a.g.e.*, s. 115-116

67 *a.g.e.*, s. 128, Kruşçev'in 28 Eylül 1959'da Moskova'daki bir kitle toplantısında yaptığı konuşmadan.

68 *a.g.e.*, s. 128, Kruşçev'in 27 Eylül 1959'da Vaşington'da yaptığı basın toplantısından.

69 *a.g.e.*, s. 128, Gromiko'nun 31 Ekim 1959'da SSCB Yüksek Sovyetinde yaptığı konuşmadan.

70 *a.g.e.*, s. 128, Kruşçev ve Voroşilov'un 1 Ocak 1960'ta Eisenhower'e yolladıkları yeni yıl telgrafından.

yarak, tekrar «ABD-Sovyet işbirliği»ni savundular ve «karşılıklı güven, anlayış ve dostluk köprüleri kurmak için» Kennedy ile birlikte çalışma arzularını dile getirdiler[71]. 1962'de, Eisenhower, Kennedy ve benzerlerine «saygı ve güvenle»[72] baktıklarını bir kere daha ilan ettiler.

İkinci olarak, 1963'te kendi parti örgütlerine hitaben yayınladıkları bir Açık Mektup'ta «atom bombasının sınıf ilkesi gözetmediğini; emperyalistlerle emekçi halk arasında ayrım yapmadığını, geniş alanları vurduğunu ve bir tekelciye karşılık milyonlarca işçiyi yok ettiğini» yazarak korkularını açığa vuran Sovyet yöneticileri, kendileri ABD emperyalizmine karşı mücadele etmedikleri gibi, başkalarının mücadele etmesini de engellemeye kalkıştılar. Kruşçev, «tek bir kıvılcımın bile bir dünya savaşına yol açabileceğini»[73], «günümüzde yerel savaşların çok tehlikeli olduğunu»[74] ve «savaş alevlerini tutuşturabilecek kıvılcımları söndürmek için ...ellerinden geleni yapacaklarını»[75] söyleyerek milli kurtuluş savaşlarına karşı tavır aldı. Moskova ezilen halklara ve milletlere, kendi güçlerine dayanarak kararlı bir mücadele vermek yerine, Sovyetler'in ABD'yi «barışçı bir yarış» yoluyla altetmesini beklemelerini[76], Sovyet yardımına ve hatta Sovyet-ABD ortak yardımına dayanarak sırf ekonomik kalkınma ile uğraşmalarını[77], silahsızlanmalarını[78], sömürgecilikten ve yeni-sömürgecilikten kurtulmak için Birleşmiş Milletler'e —ki üstelik Birleşmiş Milletler o zaman tamamen Amerika'nın sultası altındaydı!— bel bağlamalarını[79] telkin etmeye girişti.

Üçüncü olarak Sovyetler, o sırada kendileri dışındaki diğer büyük sosyalist ülke olan Çin'e her fırsatta saldırarak ve zarar vererek, Vaşington'a güven vermeye çalıştılar. Mao Zedung'u savaşçı olmakla, «maceracılık»la suçladılar.[80] 1959 Haziranında, Çin'le aralarındaki milli savunma için yeni teknik işbirliği anlaşmasını yırtıp attılar ve bir atom bombasının yapımı için gerekli teknik bilgileri verecekleri yolundaki taahhütlerini çiğnediler. Tam Kruşçev'in Camp David ziyareti arifesinde, sınır çatışmalarında Çin'e karşı o zamanki Hint gericilerini (ve dolayısıyla ABD'yi) destekleyen 9 Eylül 1959 tarihli TASS bildirisini yayınlattılar. Camp David'den sonra ABD'nin «iki Çin» planını reklam ettiler. Çin'de sosyalizmin inşasının «bir aşamayı atladığını»[81] ve halk komünlerinin «eşitlikçi komünizm», «özünde gerici»[82] olduğunu iddia ettiler. Çin'in «kapitalist sistemin istikrarını kuvvet yoluyla sınamaya kalkıştığından»[83] şikayet ettiler. Nihayet yukarıda sözünü ettiğimiz, atom bombası karşısında yerlere kapanan Açık Mektup'larını baştan aşağı Çin'e iftiralarla donatarak, 14 Temmuz 1963'te, yani tam nükleer silahlar üzerinde ortak bir tekel kurmak için ABD ve İngiltere ile görüşmeler yaptıkları bir sırada, dünya kamuoyunun önüne koydular.

Kruşçev-Brejnev kliğinin 1956'dan 1960'ların sonlarına kadar uzanan yıllardaki bu görüş ve tutumları, yalnız Marksizme aykırı olmakla kalmıyordu. Bütün bunlar aynı zamanda ABD emperyalizmine karşı mücadele yerine bu baş düşmanla işbirliği yapılma-

71 *a.g.e.*, s. 142, Kruşçev ve Brejnev'in 4 Temmuz 1961'de, ABD'nin bağımsızlığının 185. yıldönümü dolayısıyla Kennedy'ye yolladıkları tebrik telgrafından.

72 *a.g.e.*, s. 179, Kruşçev'in Kennedy'ye 28 Ekim 1962 tarihli yazılı cevabından. Bu, tam da Küba ablukası sırasında, Kennedy'nin ültimatomuna verilen bir cevaptır!

73 *a.g.e.*, s. 204, Kruşçev'in Ekim 1959'da SSCB Yüksek Sovyetinde yaptığı konuşmadan.

74 *a.g.e.*, s. 204, Kruşçev'in 8 Temmuz 1960 tarihli Viyana basın toplantısından.

75 *a.g.e.*, s. 204 Kruşçev'in 16 Eylül 1959'da Vaşington'da Milli Basın Kulübü gazetecileriyle yaptığı sohbetten.

76 *a.g.e.*, s. 199 sonu ve s. 200 başı ile s. 200'deki 4, 5 ve 6 nolu dipnotlar.

77 *a.g.e.*, s. 201-202

78 *a.g.e.*, s. 202 ve aynı sayfadaki 9 ve 10 nolu dipnotlar; s. 128-129 ve s. 129'daki 11 ve 12 nolu dipnotlar.

79 *a.g.e.*, s. 203

80 *a.g.e.*, s. 130, Kruşçev'in Aralık 1959'da SSCB Yüksek Sovyetinde yaptığı konuşmadan.

81 *a.g.e.*, s. 130, Kruşçev'in Ocak 1959'da 21. Parti Kongresine sunduğu Rapor'dan.

82 *a.g.e.*, s. 130, Kruşçev'in 1 Aralık 1958'de Amerikalı Senatör H. Humphrey ile yaptığı konuşmadan. Kime, neyi eleştiriyorsun?! Halk Komünleri konusunda Kruşçev ile aynı görüşte olan *Kurtuluş Sosyalist Dergi*, bu noktaya biraz dikkat etmelidir.

83 *a.g.e.*, s. 130 Çin Halk Cumhuriyeti'nin 10. kuruluş yıldönümünde verilen ziyafette Kruşçev'in yaptığı konuşmadan.

sı, Amerika'ya karşı dünya birleşik cephesinin ise parçalanması ve dağıtılması anlamına geliyordu. Dolayısıyla Sovyetler'in çizgisi baş düşmana karşı yatıştırmacılığın özel bir biçimini, geçmişine dayanarak hâlâ «sosyalist» olduğunu iddia eden ve görünüşte hâlâ sosyalist kamp ve dünya birleşik cephesi içinde yer alan bir ülke tarafından yürütülen bir yatıştırmacılık türünü ifade ediyordu. Nitekim bu çizgi, sezgileri kuvvetli olan ve bu gibi şeylerin hemen kokusunu alan ABD emperyalistleri tarafından gerçek anlamıyla değerlendirildi ve onlara büyük cesaret verdi. Amerika 20. Kongreden, «amaçlarına son derece uygun düşen»[84] bir şey ve sosyalizmin «itibarını ve etkisini yıkmak için bir silah»[85] olarak yararlandı; Kruşçev'in açık korkusundan Mayıs 1960'taki U-2 olayında görüldüğü gibi Rusya üzerinde casus uçakları uçurmak ve Paris Zirvesini sabote etmek için, ya da 1962'de Küba'yı ablukaya almak ve nükleer şantaj yoluyla, Küba'nın devlet egemenliğinin çiğnenmesi demek olan «uluslararası denetim» koşulunu bu konuda Küba'ya danışmak gereğini bile duymayan Sovyetler'e kabul ettirmek için yararlandı; nihayet milli kurtuluş savaşlarına sırt çevrilmesinden, kendisi bölgesel saldırı savaşlarını daha fütursuzca başlatmak için yararlandı. Bu yayılmacılık hızlanırken, Kruşçev teslimiyetine teslimiyet katıyor, Cezayir'in milli bağımsızlığını Fransa'nın bir «iç meselesi» olarak gösteriyor[86], 13 Temmuz 1960'ta Kongo'ya Birleşmiş Milletler kuvvetlerinin gönderilmesi kararına olumlu oy vererek özünde ABD'nin işi olan bu müdahalenin maskelenmesine yardımcı oluyor, üstelik «Birleşmiş Milletler'in faydalı bir iş yaptığını»[87], «Kongo Cumhuriyeti hükümetine, ülkenin bağımsızlık ve egemenliğini savunmada yardımcı olduğunu»[88], «kararlı önlemler»[89] aldığını savunuyordu. Sovyetler'in ta 1970'lerin ilk yarısına kadar Hindiçini'deki Amerikan saldırısı konusundaki tutumları da Vietnam'a boyun eğmeyi öğütlemek oldu. Bu dönemde Kuzey Afrika çöllerinden Güney Çin Denizine kadar her yerde bağımsızlık için can veren insanların kanında, dolaylı olarak Sovyetler'in parmağı vardır.

Bütün bu nedenlerle, o yıllarda Kruşçev-Brejnev kliğine karşı Mao Zedung'un aldığı tavır, revizyonizme karşı Marksizmi, kapitalizmin geri getirilmesine karşı sosyalizmi savunma mücadelesi olduğu kadar, yatıştırmacılığa karşı bir mücadeleyi de ifade ediyordu. 19. yüzyılda ve 1930'larda olduğu gibi şimdi de, kaderi sadece Marksistleri değil, bütün insanlığı ilgilendiren bu mücadele, bir yandan dünya devriminin güçlerinin kararlılıkla desteklenmesi, diğer yandan Sovyet tezlerinin bir bir çürütülmesi şeklinde yürütüldü.

Birinci olarak devrimciler, İkinci Dünya Savaşı öncesi ile 1960'ların koşulları arasında bilinçli bir paralellik kuruyor ve genel olarak yatıştırmacılığın sakatlığına işaret ediyorlardı. Onlar, Marksizm yolunu terk etmiş olmasına rağmen, pratikte imkansız hale gelinceye kadar Kruşçev'i de ABD'ye karşı birleşik cepheye çağırmaya devam ediyorlardı :

> «ABD emperyalizminin saldırganlığını yenilgiye uğratmak ve yeni bir savaş çıkartma tertibini boşa çıkartmak için, sosyalist ülkelerin ve bütün ülkelerin halklarının... Alman, Japon ve İtalyan faşizmine karşı verilen savaşın tarihi tecrübesini gözden geçirmeleri büyük pratik önem taşımaktadır, hatta zorunludur.»[90]

«Eğer ABD saldırganlarının diledikle-

84 *a.g.e.*, s. 121 USIA (ABD Haber Ajansı) Müdürü T.C. Streibert'in 11 Haziran 1956'da yaptığı radyo konuşmasından.

85 *a.g.e.*, s. 121, *New York Times* gazetesinin «Komünistlerin Buhranı» başlıklı 23 Haziran 1956 tarihli başyazısından.

86 *a.g.e.*, s. 205

87 *a.g.e.*, s. 206, Kruşçev'in 15 Temmuz 1960'ta Kasavubu ile Lumumba'ya çektiği telgraftan. Lumumba bu «faydalı iş» sayesinde katledilince, Sovyetler Moskova'daki bir üniversiteye O'nun adını verdiler.

88 *a.g.e.,s.* 206, 21 Temmuz 1960 tarihli *İzvestiya*'dan.

89 *a.g.e.*, s. 206, 30 Temmuz 1960 tarihli *Komsomolskaya Pravda*'dan.

90 Lo Jui-ching, *Commemorate The Victory Over German Fascism! Carry The Struggle Against U.S. Imperialism Through To The End!* (Alman Faşizmine Karşı Kazanılan Zaferi Kutlayalım! ABD Emperyalizmine ve Karşı Mücadeleyi Sonuna Kadar Sürdürelim) Pekin, 1965, s. 5

rini yapmalarına ve modern revizyonistlerin de onlarla el ele verip halkların çıkarlarını satmalarına izin verilirse, bu ABD emperyalistlerinin saldırgan iştahlarını daha da kabartmaktan ve onları savaş alevlerini yaygınlaştırmaları için teşvik etmekten başka bir sonuç veremez.»[91]

«Dolayısıyla bütün dünya halkının ortak görevi, birleştirilebilecek bütün güçleri birleştirmek, mücadelelerinin sivri ucunu ABD emperyalizmine yöneltmek ve bütün güçlerini baş düşmana karşı mücadeleye yığmaktır.»[92]

İkinci olarak devrimciler, ABD emperyalizminin akıllandığı ve saldırganlıktan vazgeçtiği, tarih sahnesinden kendiliğinden çekileceği, ya da barışın sadece görüşmeler ve anlaşmalar yoluyla korunabileceği gibi fikirlere karşı, bugün de sosyal-emperyalizmin davranış ve planlarına yön veren nesnel yasaları açıklıyorlardı :

«Kruşçev gibi modern revizyonistler, Hitler'in savaşın sonunu önceden görebilseydi Sovyetler Birliği'ne saldırmayacağını söylüyorlar. Bu revizyonistler bugün ABD emperyalizminin elebaşılarının Hitler'den çok farklı olduklarını, sosyalizmin gücünü gördüklerini ve tarihten ders çıkardıklarını, 'makul' ve 'barışsever' hale geldiklerini ve Hitler'in tersine bir savaş çıkarma riskini göze almayacaklarını öne sürüyorlar Modern revizyonistler bir peri masalı anlatıyorlar. ... (devrimciler) böyle aşağılık yalanları ve safsataları nasıl olur da ağızlarına alabilirler? Hitler'in savaş çıkartmasına yol açan şeyin Alman tekelci sermayesinin sınıf tabiatı olduğunu herkes bilmektedir. Aynı şekilde, bugün de ABD emperyalistlerinin savaşlar çıkartmalarına yol açan şey, ABD tekelci sermayesinin sınıf tabiatıdır.»[93]

«... tarih boyunca, çöküşe giden gerici güçler daima devrimin güçlerine karşı umutsuz nihai mücadelelere girişmişlerdir. ... Amerika Birleşik Devletleri kadar büyük bir emperyalist gücün, şiddetli muharebeler, sayısız boy ölçüşmeler ve ölüm-kalım mücadeleleri vermeksizin tarih sahnesini kolayca terk etmesi mümkün müdür? ...ABD emperyalizminin yenilgiden kurtulmak için sarfettiği çabanın çarpıcı bir örneği, Vietnam'daki saldırı savaşını maceracı bir şekilde genişletmesidir. ... Onun tipik bir özelliği, saldırgan savaşının alevlerine her yeni kuru odunu eklediğinde aynı zamanda bir barış duası söylemesidir.»[94]

«Emperyalizm herhangi bir ülkenin devrimci halkına karşı daima hem silahlı saldırı ve hem de barış sahtekarlığı biçimindeki ikili taktiklere başvurur ve bazen bunların ikisini birden, bazen bazen birini, bazen diğerini kullanır. Halk da emperyalizme karşı mücadele ederken devrimci ikili taktikleri ustaca kullanmalıdır. ...Emperyalistlerle görüşmeler yaparken, aynı zamanda dişe diş bir mücadele verilmelidir. Savaş meydanında kazanılamayanı onlardan görüşmeler yoluyla elde etmek kesinlikle imkansızdır. Emperyalistlerle bazı anlaşmalar yapıldığı ve imzalandığı zaman bile, onlar hiç sözlerini tutmazlar ve anlaşmaları her an yırtıp atabilirler. Her kim savaşı önlemek ve barışı korumak umutlarını emperyalistlerle pazarlıklara bağlarsa... er ya da geç mutlaka acı gerçeklerle yüzyüze gelecektir. Kruşçev revizyonistleri Anti-Faşist Savaşın bu önemli tarihi dersini tamamen gözardı ediyorlar. Onlar, ABD emperyalizmiyle ilişkilerinde teslimiyet içindedirler. ... Kruşçev revizyonistleri tepeden tırnağa yatıştırmacıdırlar. Onların çizgisi dünya barışını korumamakta; tersine, ABD emperyalizminin dizginsiz saldırganlığına ve savaş kundakçılığına yardım etmekte ve destek olmaktadır.»[95]

«(Emperyalistler)... henüz size saldırmaya hazır olmadıklarında, saldırıya geçmeden önce bir sis perdesi yaymak istediklerinde, ya da saldırı savaşlarında ağır ye-

91 Renmin Ribao (Halkın Günlüğü) Yazı Kurulu, *The Historical Experience of The War Against Fascism* (Faşizme Karşı Savaşın Tarihi Tecrübesi) Pekin, 1965, s. 24.

92 *a.g.e.*, s. 20

93 Lo Jui-ching, *a.g.e.*, s. 22

94 *a.g.e.*, s. 26-28

95 Renmin Ribao Yazı Kurulu, *a.g.e.*, s. 11-13

nilgilere uğradıkları için durup biraz soluk almak ihtiyacını duyduklarında, sizinle pazarlığa oturabilir ve hatta 'barış' ve 'dostluk' konusunda parlak laflar edebilirler, her çeşit anlaşma ve sözleşme imzalayabilirler, istediğiniz bütün söz ve teminatları verebilirler. Ama bir kere sizi yutabileceklerine kanaat getirdiklerinde, durumun lehlerine olduğunu düşündüklerinde ve bıçakların yeterince biledıklerinde, bu maskeyi derhal kaldırıp atar ve bütün kutsal anlaşmaları, kesin sözleşmeleri ve bozulmaz yeminleri paramparça ederler. ... Bunun bir örneği, Hitler'in, Sovyetler Birliği ile imzaladığı saldırmazlık paktının üzerinden daha iki yıl geçmeden bu ülkeye karşı savaş ilan etmeksizin başlattığı yıldırım savaşıydı. ... Bugün de ABD emperyalizmi aynı şekilde davranmıyor mu? ABD emperyalizminin Hitler kadar kalleş olduğunu söylemek bile gerçeği yansıtamaz. Çünkü ABD emperyalizmi, aslında Hitler'den defalarca daha sinsi ve öldürücüdür. ... Zayıflara zorbalık uygulamak ve kuvvetlilerden korkmak, emperyalistlerin ve bütün gericilerin ortak özelliğidir. Her kim saldırgana tavizler vererek... kendi paçasını kurtarmak isterse, kaldırdığı taşı er geç kendi ayaklarına düşürecektir.»[96]

Üçüncü olarak aynı bilimsel bakış açısı, ABD emperyalizminin zaaflarını tespit ediyor ve tarihteki bütün saldırganlar gibi onun da yenilgiye uğramasının kaçınılmaz olduğunu gösteriyordu :

«Tekelci kapitalistlerin sınıf çıkarları, onları kâr peşinde çılgın savaş maceralarına atılmaya zorlar. Kâr hırsına kendilerini o kadar kaptırırlar ki, gerçeklerden tamamen koparlar. Daima halkın gücünü küçümserler ve kendi güçlerini abartırlar, dolayısıyla tekrar tekrar 'yanlış yerde, yanlış zamanda, yanlış düşmanla, yanlış bir savaş' verirler. ... Napolyon'un Avrupa'yı ve dünyayı fethetme planı başarısızlığa uğradı ve onu Kayzer II. Wilhelm izledi. Wilhelm de başarısızlığa uğrayınca Hitler kendi şansını denedi. Hitler de başarısızlığa uğradı ve şimdi ABD emperyalizmi Hitler'in yolundan ilerliyor. Onların, seleflerinin başarısızlıklarından ders çıkarmaları imkansızdır. ... Hitler kendi zamanında yenilmez gibi görünüyordu ama sonunda yıkıldı. Bugün ABD emperyalizmi, Hitler'in o zaman olduğundan daha mı güçlüdür? Sonu Hitler'inkinden daha iyi mi olacaktır?»[97]

«Bugünkü dünya durumunda, ABD'nin stratejik konumu, kendi zamanında Hitler'in sahip olduğu stratejik konumdan çok daha kötüdür.»[98]

Amerika'nın zaaflarından bir tanesi, diğer kapitalist-emperyalist ülkelerle arasındaki çelişmelerdi. Aşağıdaki satırlar, sadece Kruşçev için değil, aynı zamanda bütün dönemlerin «bütünleşme» teorisyenleri, «herkes kahrolsun»cuları, Birinci Dünya ile İkinci Dünyayı ve Birinci Dünya içinde de gerileyen ABD ile yükselen SSCB'yi birbirinden ayırmayı reddeden Troçkileri ve Enver Hocaları için yazılmıştır:

«Anti-Faşist Savaşın tarihi bize, emperyalist ülkelerin yekpare bir blok oluşturmadıklarını öğretiyor.»[99]

«Emperyalistlerin yağmacı tabiatlarının kaçınılmaz sonucu olarak, sadece bütün dünyanın en geniş halk kitleleri onlara karşı çıkmakla kalmazlar; aynı zamanda onlar mutlaka birbirleriyle de çatışırlar ve parçalanırlar.»[100]

«Anti-Faşist Savaşın tarihi tecrübesi bize, dostlarla düşmanları birbirinden ayırdetmenin, çelişmelerden yararlanmanın, çoğunluğu kazanmanın, birleşilebilecek bütün güçlerle birleşmenin ve düşmana karşı mümkün olan en geniş birleşik cepheyi kurmanın zorunlu olduğunu da öğretmektedir.»[101]

«Amerika Birleşik Devletleri ile müttefikleri arasında uzlaşmaz çelişmeler vardır ve bu müttefiklerin kendi çıkarlarını

96 Lo Jui-ching, *a.g.e.*, s. 8-9

97 *a.g.e.*, s. 23

98 Renmin Ribao Yazı Kurulu, *a.g.e.*, s. 26

99 *a.g.e.*, s. 19

100 Lo Jui-ching, *a.g.e.*, s. 11

101 *a.g.e.*, s. 11

korumak için şu veya bu meselede er ya da geç ABD emperyalizmine karşı hareke-te geçmeleri kaçınılmazdır.»[102]

«Düşmanları dost ve dostları düşman gören Kruşçev gibi modern revizyonistler, bütün anti-Amerikan güçlerle birleşecek-leri, emperyalist kamp içindeki çelişmeler-den yararlanacakları ve Amerika'ya karşı bir birleşik cephe oluşturacakları yerde, halk devrimlerine karşı ABD ile 'barışçı işbirliği' yapmaktadırlar.»[103]

Dördüncü olarak, Hitler gibi, 1950'lerin ve 1960'ların ABD'si gibi ya da bugünkü Rusya gibi saldırganlardan korkmak hem gereksizdir, hem de korkunun onlara karşı mücadeleye herhangi bir yararı olamaz. Bugün sosyal-emperyalistlerin tehditlerini hiçe sayan Çin, 1960'larda da ABD'ye karşı direnirken, Hitler'e karşı Stalin'in izlediği direnme çizgisinde mücadele ediyordu

«Biz emperyalistlerin savaşlar çıkar-malarına karşıyız, ama savaştan korkma-malıyız, hele savaş korkusu yüzünden dev-rimci savaşlara karşı çıkma tutumuna hiç düşmemeliyiz. Emperyalistler bizimle sa-vaş çıkartmakta ısrar ettikçe, korkmak ne-ye yarar? Böyle bir korku, onların savaş çıkarmalarına engel olabilir mi? Korku, savaşı ortadan kaldırabilir mi?»[104]

«Faşist haydutların 'savaşın sonucunu hava üstünlüğünün tayin ettiği' ve 'savaşın sonucunu tankların tayin ettiği' teorileri ortalığa korku saçmıyor muydu? Göbbels'in yarattığı Alman ordusunun yenilmezliği efsanesi, bombaların vınlaması ve Beşinci Kolların faaliyetiyle birleşince, kapitalist Avrupa'ya öyle bir dehşet saldı ki, bazı ülkeler daha Hitler saldırıya geçmeden manevi bakımdan teslim olmuşlardı. ... Ama sıra sosyalist Sovyetler Birliği'ne gelince Hitler'in uçakları ve tankları o kadar kor-kutucu ve tayin edici olmaktan çıktılar. Neden?»[105]

«Onun (ABD'nin) atom bombaları, Çin halkının devrimci savaşının büyük zaferi-ni önleyemezlerdi ve önleyememişlerdir. Kore halkının devrimci savaşının zaferini önleyemezlerdi ve önleyememişlerdir. Vi-etnam halkının devrimci savaşının bü-yük zaferini önleyemezlerdi ve önleyeme-mişlerdir. Küba halkının devrimci savaşı-nın büyük zaferini önleyemezlerdi ve ön-leyememişlerdir. Cezayir halkının devrimci savaşının büyük zaferini önleyemezlerdi ve önleyememişlerdir. Asya, Afrika ve La-tin Amerika halklarının devrimci müca-delelerinin gelişmesini ve zaferini önleye-memişlerdir ve asla önleyemeyecekler-dir. ...»[106]

«Biz ABD emperyalistlerinin bombar-dıman tehditlerinden ya da savaşı geniş-letme yaygaralarından korkmuyoruz. ... İl-kemiz şudur: Bize saldırılmadığı takdirde kimseye saldırmayacağız; bize saldırıldığı takdirde, mutlaka karşı-saldırıya geçece-ğiz. Bize saldırmaya cesaret edecek herkesi yok edeceğiz. ABD bize ne ölçülerde saldı-rırsa, aynı ölçülerde karşılık vereceğiz. Biz daima ne dersek onu yaparız. Savaşa ta-mamen hazırız.»[107]

Kruşçev mi haklıydı, Mao Zedung mu? Bu-gün Brejnev'e karşı Çin'in tavrı mı doğrudur, Batının ve Türkiye'nin yatıştırmacılarının tav-rı mı?

«Bir düşünün! Eğer Sovyet halkı ve or-dusuna Stalin değil de Kruşçev gibi revizyonistler önderlik etmiş olsalardı, Sovyet halkı ve ordusu Stalin'in temsil ettiği... çizgi, siyaset ve yönteme uygun değil de Kruşçev'in günümüzde ABD emperyalizmiyle ilişkilerinde uyguladığı revizyonist çizgi, siyaset ve yönteme uygun hareket etmiş olsalardı, sonuç ancak müthiş bir bozgun veya teslimiyet olabilirdi. ... Sovyet ve dünya tarihi kaç yıl geri kalırdı, kimbi-lir?»[108]

Kruşçev'den sonra Sovyetler Birliği, sadece kapitalizmin geri geldiği bir ülke olarak kalma-dı; bir süper devlete, hatta yükselen ve yeniden-paylaşım talep eden bir saldırgana dönüştü. Çar-

102 Renmin Ribao Yazı Kurulu, *a.g.e.*, s. 20
103 Lo Jui-ching, *a.g.e.*, s. 12
104 *a.g.e.*, s. 21
105 *a.g.e.*, s. 17
106 *a.g.e.*, s. 25-26
107 *a.g.e.*, s. 20-30
108 *a.g.e.*, s. 4

lık Rusyasının, Hitler'in ve ABD emperyalizminin geleneklerini devralan Brejnev, hegemonyacı girişimlerinde esas olarak askeri gücüne, siyasi baskı ve tehdide, Beşinci Kollarına ve önüne gelen herkese korku salmaya dayanıyor. Sosyal-emperyalistler «hafıza-i beşerin nisyan ile malûl olduğunu», insanlığın geçmiş mücadeleleri unuttuğunu sanıyorlar.

Boş hayal! Farklı sınıfların farklı hafıza gücü vardır. Kaldı ki tarih ilerledikçe bütün dünya halklarının tecrübesi artıyor.

Biz de unutmuyoruz, onlar da.

EK: DİPNOTLARDA YER ALMAYAN BAZI KAYNAKLAR

İncelenen üç dönemin her biriyle ilgili kısa ve özlü tahliller, Renmin Ribao (Halkın Günlüğü) Yazı Kurulunun, 1 Kasım 1977 tarihli «Başkan Mao'nun Üç Dünya Teorisi Marksizm-Leninizme Büyük Bir Katkıdır» yazısında bulunmaktadır. Bkz. **Aydınlık** dergisi, Sayı 82, Aralık 1977.

Doğu Sorunu kitabı hakkında bir tanıtma yazısı, **Aydınlık**'ın Ekim 1977 tarihli 80. sayısında yer almıştır.

Faşizmin uluslararası niteliği konusunda kapsamlı bir inceleme, M. Kemal Çamkıran'ın «Faşizm : Emperyalizmin En Saldırgan Güçlerinin Zırhlı Yumruğu» (**Türkiye**, Sayı 1) yazısıdır.

İkinci Dünya Savaşı öncesi ile bugünün karşılaştırılması hakkında, bkz. «İkinci Dünya Savaşında Zafer, Saldırganın Doğru Tespit ve Tecridiyle Kazanıldı» (**Halkın Sesi**, Sayı 56, 12 Mayıs 1976, s. 12); «Münih Konferansının 38. Yılı : Yeni Çarların Saldırganlığı, Uzlaşma ve Tavizlerle Yatıştırılamaz» (**HS**, Sayı 74, 14 Eylül 1976, s. 12); «Hitler'in Kaderi» (**HS**, Sayı 100, 15 Mart 1977, başyazı, s. 3); «Barış Masallarıyla Savaşa Hazırlananlar» (**HS**, Sayı 124, 30 Ağustos 1977, s. 11).

Günümüzde Sovyetler Birliği'nin yayılmacılığı, savaş hazırlığı ve hegemonya planları hakkında, bkz. «Yumuşama mı, Nükleer Savaş Hazırlığı mı?» (**HS**, Sayı 18, 12 Ağustos 1975, s. 6-7); «Sovyet Yöneticileri Kendi Dış Siyasetlerini Anlatıyor: Hegemonyacılık ve Yayılma» (**HS**, Sayı 36, 23 Aralık 1975, s. 8); «Dünya Barışını Kim Tehdit Ediyor?» (**HS**, Sayı 37, 30 Aralık 1975, s. 8-9); «Hegemonya Hedefi Güden Saldırgan Savaş Planları» (**HS**, Sayı 38, 6 Ocak 1976, s. 8-9); «'Geri Dönülmez Yumuşama' Değil, Yeni Bir Dünya Savaşına Doğru Gidiş» (**HS**, Sayı 40, 20 Ocak 1976, s. 8-9); «Yumuşama ve Barış Sahtekarlıklarının Ardında Yatan» (**HS**, Sayı 57, 18 Mayıs 1976, s. 9); «Yeni Çarların Eski Çarlardan Öğrendiği Ders: Kuvvete Dayanarak Boyun Eğdirme». (**HS**, Sayı 83, 16 Aralık 1976, s. 8-9).

Yükselen sosyal-emperyalizm içindeki çizgi ve klik çatışmaları hakkında, bkz. «Podgorni'nin Tasfiyesi ve Yeni Sovyet Anayasası» (**HS**, Sayı 113, 14 Haziran 1977, s. 16); «Yeni Sovyetler Birliği Anayasası» (**HS**, Sayı 117, 12 Temmuz 1977, s. 6-7).

ABD emperyalizmi içindeki yatıştırmacılık eğilimi hakkında, bkz. «Sonnenfeldt Doktrininin Anlamı: Sosyal-Emperyalizmi Yatıştırma Siyaseti» (**HS**, Sayı 52, 13 Nisan 1976, s. 12).

Batıda yatıştırmacılık ve direnme eğilimleri hakkında, bkz. «Yumuşama Sahtekarlığı Çöküyor» (**HS**, Sayı 48, 16 Mart 1976, s. 8-9); «Batı Avrupa Sovyet Tehdidine Karşı Uyanıyor» (**HS**, Sayı 68, 3 Ağustos 1976, s. 11); «Sovyet Tehdidi Karşısında NATO'nun Duyduğu Tedirginlik Artıyor» (**HS**, Sayı 90, 4 Ocak 1977, s. 10-11); «Belgrad'ın Havası Helsinki'ye Benzemiyor» (**HS**, Sayı 116, 5 Temmuz 1977, s. 12).

Ayrıca bkz. Sa Na, Çiu Li-ben, Şeng Yung-sing, «Milli Bağımsızlığın Savunulması ve İkinci Dünya Ülkeleri» (**HS**, Sayı 149, 21 Şubat 1978, s. 8-9).

Sosyal-emperyalizmin Türkiye üzerindeki baskıları ve Türkiye hakim sınıfları içindeki yatıştırmacılığın eleştirisi hakkında, bkz. «Sovyetler Birliği Türkiye Üzerindeki Askeri Baskılarını Arttırıyor» (**HS**, Sayı 40, 20 Ocak 1976, s. 12); «CHP'nin İsmet Paşa'dan Kalma Dış Politikası» (**HS**, Sayı 56, 12 Mayıs 1976, Başyazı, s. 3); Ecevit'in Rusya Gezisi» (**HS**, Sayı 63, 29 Haziran 1976, s. 5); «Ecevit'in Dış Politikası: Kuvvetliye Boyun Eğmek» (**HS**, Sayı 65, 13 Temmuz 1976, s. 6-7); «Doğru Siyaset Sosyal-Emperyalistlere Karşı Dişe Diş Bir Mücadele Vermektir» (**HS**, Sayı 74, 14 Eylül 1976, s. 12); «Orhan Koloğlu'nun Dış Politika Konusundaki Görüşlerinin Eleştirisi: Helsinki Ruhu Değil, Müdafaai Hukuk Ruhu» (**HS**, Sayı 130, 11 Ekim 1977, s. 10-11).

Devrimci Yol
Ve Sovyet Revizyonistlerinin İç Savaş Siyaseti

KEMAL DOĞAN

Devrimci Yol dergisinin 23. ve 24. sayılarında «Burjuva Liberalleri Ve İç Savaş» başlıklı bir yazı yayınlandı. Yazıda Türkiye'nin devrimci bir iç savaş dönemine girdiği iddia edilmektedir. Aslında bu görüş, yalnızca Devrimci Yol tarafından değil, birçok revizyonist grup tarafından da savunuluyor. Ancak biz, Devrimci Yol'un öne sürdüğü görüşleri eleştireceğiz.

Devrimci Yol'un görüşleri özetle şöyledir :

Ülkemizde buhran «siyasal planda giderek bir iç savaş doğrultusunda» derinleşmektedir.[1]

«...Ülkemizde bugün yaşadığımız gerçek, faşist güçlerin bütün bir emekçi halkı sindirmek ve tümüyle hakimiyeti altında tutmak için yürüttüğü savaş ve buna karşı halkın devrimci güçlerinin direnişinden başka bir şey değildir.»[2]

Sonuç olarak yapılması gereken, kendi deyişleriyle, «faşizme karşı açık ve kesin bir savaş ilan etmek, faşist güçlerin saldırı ve tehditlerine karşı devrimci bir direniş hareketi örgütlemektir.»[3]

Devrimci Yol'un iç savaşla ilgili görüşlerini dayandırdığı dünya ve Türkiye tahlili ise şöyle özetlenebilir: Devrimci Yol dünya çapında ABD emperyalizmini baş düşman olarak almakta ve faşizmin kaynağı olarak ABD emperyalizmini görmektedir. Türkiye'de de faşizmin tırmandığı tespitini yapmaktadır. Devrimci Yol devleti MHP ile özdeşleştirmekte ve bütün hakim sınıf kesimlerinin aynı siyasete sahip olduğunu düşünmektedir. Devrimci Yol, ülkemizde milli krizin devrimci bir durum yarattığını iddia etmektedir.

1 *Devrimci Yol*, Sayı 23, s. 8.

2 *Devrimci Yol*, Sayı 24, s. 8.

3 12 Mart'ın yıldönümünde dağıtılan Devrimci Yol imzalı bildiriden.

İÇ SAVAŞ KONUSUNDA SOMUT BİR TAHLİL YAPMALIYIZ

Her savaş siyasetin askeri araçlarla devamıdır. Savaşın niteliğini ayırdedebilmek için, somut olarak o savaşı ve o savaşa yol açan ve yol gösteren siyasetleri incelememiz gerekir. Devrimci Yol herşeyden önce böyle somut bir tahlil yapmayı reddetmektedir. Bunun yerine o, bir iç savaş gelişiyorsa bu devrimci bir savaştan başka bir şey olamaz diye düşünmektedir.

Emperyalizm çağında bir ülkede cereyan eden sınıf mücadelelerini uluslararası alandaki mücadelelerden kopuk olarak ele almak mümkün değildir. Hele bizim gibi emperyalizme bağımlı ülkelerde sınıf mücadelesinin yalnızca bir iç mesele olduğu düşüncesi tamamen sakattır. Yüzyılımızın başından beri sürmekte olan mücadeleler bu gerçeği gösteriyor. Bu nedenle, günümüzde herhangi bir ülkede sözkonusu edilen iç savaşı dünya durumuna bağlı olarak değerlendirmek zorunludur. Devrimci Yol bu doğru tutumu reddetmekte ve Türkiye'nin somut durumuna ilişkin meseleleri alıntılar yaparak çözebileceğini sanmaktadır. Oysa, Türkiye'de iç savaş meselesini açıklığa kavuşturmak için yapılması gereken ilk şey dünya ve Türkiye durumunun düzgün bir tahlilidir.

GÜNÜMÜZ DÜNYASININ SOMUT GERÇEĞİ

Devrimci Yol kendisini hâlâ 1950 ve 1960'larda zannetmekte ve buna göre ABD emperyalizmini dünya halklarının baş düşmanı ilan etmektedir. Yaşadığımız dünyaya şöyle bir baktığımızda ise, ABD'nin eski ABD, Rusya'nın da Kruşçev döneminin Rusyası olmadığını görürüz.

1950 ve 1960'larda ABD dünya jandarmalığı

yapıyordu. Dünyanın her köşesindeki darbe ve müdahalelerin altında ABD'nin parmağı bulunuyordu. Kruşçev'in Rusyası ise, bu dönemlerde ABD emperyalizmi karşısında uzlaşmacı ve teslimiyetçi bir siyaset izliyordu. 1970'lerden sonra bu durumun tersine döndüğü apaçık görülüyor. Son Hindiçini yenilgisinden sonra ABD'nin durumuna bakalım. Artık ABD hiçbir ülkede eski durumunu dahi koruyamamaktadır. 1950'lerde İran'a, Lübnan'a, Kore'ye ve birçok ülke ve bölgeye müdahale eden ABD, bugün, eskiden denetimi altında olan yerlerde Sovyetler Birliği'nin giriştiği darbe ve müdahaleler karşısında seyirci kalmaktadır.

Rusya'ya gelince: Son dört-beş yılın gelişmelerine bakacak olursak, dünya çapındaki işgal, darbe ve müdahalelerin ardında bu süper devletin yattığını görüyoruz. Angola, Zaire, Etyopya, Afganistan ve Güney Yemen'de müdahalelerde bulunan ve darbeler gerçekleştiren, diğer birçok ülkede de darbe girişiminde bulunan, son olarak Kamboçya'yı Vietnam'a işgal ettiren Rusya değil midir?

Bu saldırgan faaliyetler acaba Rusya'nın «devrimcileştiğini» mi ifade etmektedir? Eğer Rusya, Devrimci Yol'un belirttiği gibi revizyonist ise, nasıl olup ta devrimleri desteklemektedir? Rusya'nın devrimcileşmesi söz konusu olmadığına göre, bu işgal, darbe ve müdahale siyasetinin adı konmalı ve bunun sosyal-emperyalist temeli açıklanmalıdır.

Dünyadaki bu önemli değişikliğin anlamı nedir? Birinci olarak, artık, devrimler yalnızca ABD emperyalizmini değil, en başta Rusya'yı hedef almak zorundadır. Bunun en açık örneği Kamboçya devriminin Rusya'nın saldırısına uğramasıdır. Angola ulusal kurtuluş hareketini, Vietnam ve Laos devrimlerini boğarak bunları birer karşı-devrime dönüştüren de Rusya'dır. İkinci olarak, bugün yayılmak için çeşitli ülkelerdeki iç kargaşalığa bel bağlayan, bizzat karışıklıklar çıkartan ve körükleyen süper devlet Sovyetler Birliği'dir. Açıktır ki, ancak dünya hegemonyası peşinde koşan bir emperyalist bu tür faaliyetlerde bulunabilir. Çünkü böyle bir siyaseti izlemek te bir güç meselesidir ve eskiden ABD'nin sahip olduğu bu güce bugün Rusya sahiptir. İşte dünyamızın somut gerçeği budur.

İkinci Dünya Savaşı öncesinde Hitler'in yaptıklarını hatırladığımız zaman bugün Brejnev'in de aynı yolda olduğunu görüyoruz.

Hitler'in emperyalist siyasetine karşı, devrimci siyaseti ortaya koyarken Dimitrov şöyle diyordu :

> «Faşist devletler, saldırılarında serbestlik kazanmak için Milletler Cemiyetinden ayrılıyorlar. Dışarıdan saldırı ve içerden komplo ve isyan örgütleme tehditleriyle zayıf devletlere gözdağı veriyorlar.»[4]
>
> «Eğer zamanında ellerine güçlü bir darbe indirilseydi, faşistler hiçbir zaman diğer ülkelerde iç savaşı kızıştırmaya, silah, uçak, tank, deniz filosu ve nihayet birlikler göndermeye cesaret edemezlerdi.»[5]

Görüldüğü gibi, Dimitrov, «her iç savaş iyidir, altından devrim çıkar» demiyordu. Çünkü o dönemde Hitler, yayılmak için Beşinci Kolları aracılığıyla çeşitli ülkelerde iç savaşlar kışkırtıyordu.

Devrimci Yol, bir iç savaşta halkın bölünmesinin doğal olduğunu söylüyor ve bugün Türkiye'de halkın ve milliyetlerin birbirine kırdırılmasını «iç savaş oluyor» diyerek sevinçle karşılıyor. Halbuki devrimcilerin tutumu halkın bölünmesine seyirci kalmak ve bunu körüklemek değil, gerçek düşmanları yenmek için halkı birleştirmektir.

Devrimci Yol'a göre, «... doğrudan bir emperyalist müdahaleye karşı ulusal bir savaş sözkonusu olmadıkça mücadelenin sınıfsal yönünün ağır bastığı devrimci iç savaş aşamasında bulunuluyor demektir.»[6] Buradan bütün iç savaşların devrimci olduğu sonucu çıkmaktadır. Oysa, Dimitrov, yukarıdaki alıntılarda görülebileceği gibi, iç savaşa karşı çıktığı zaman sözünü ettiği ülkeler Nazi ordularının işgali altında değildi. Dolayısıyla her iç savaşın devrimci olacağı şeklindeki görüş boş bir iddiadan ibarettir.

Şimdi somut olarak Türkiye'yi ele alalım.

---

4 Dimitrov, *Savaşa Ve Faşizme Karşı Birleşik Cephe, Aydınlık* Yayınları, birinci baskı, s. 225.

5 *a.g.e.*, s. 214.

6 *Devrimci Yol*, Sayı 24, s 9.

TÜRKİYE'DE BİR İÇ SAVAŞI RUSYA KIŞKIRTMAKTADIR

Devrimci Yol Türkiye'nin devrimci bir iç savaşa yöneldiğini öne sürerken Türkiye gerçeğine de sırtını çeviriyor. Türkiye'deki çeşitli siyasi güçlerin izledikleri siyasetleri, Rusya ve ABD'nin durumunu yanlış değerlendiriyor.

Devrimci Yol, iç savaşla ilgili yazısında sahte TKP'yi de iç savaşa karşı çıkan bir güç olarak değerlendirmektedir. Gerçek ise bunun tam tersidir. Sahte TKP'nin siyaseti Türkiye devletini yıkmayı ve orduyu parçalamayı hedef alan bir iç savaşa karşı çıkmak değil, böyle bir savaşın başına geçmektir. Bu, Rusya'nın Türkiye üzerindeki emellerini hayata geçirmek çabasından başka bir şey değildir.

Sahte TKP, Rusya'nın iç savaş siyasetine uygun olarak 1978 Kasımında «savaş örgütleri» kurulması çağrısını yaptı. Ve, bunun ardından. bütün maceracı gruplara eylem birliği önerdi. Bununla amaçladığı ise, Türkiye'deki maceracı grupları kendi denetimi altına alarak Türkiye'yi bir iç kargaşalığa sürüklemektir. Daha da önemlisi Rusya, Doğu'da ayrılıkçılığı ve bölücülüğü körüklemektedir.

MHP de, devlet iktidarına ortak olmak için halka ve demokratik güçlere karşı azgın bir terör kampanyası ve iç savaş için çalışmaktadır

ABD ise, Türkiye'de istikrardan yanadır. Çünkü, ABD'nin, son İran olaylarında da görüldüğü gibi, yeni müdahalelerle durumunu pekiştirecek gücü yoktur.

Hakim sınıfların diğer partileri olan CHP, AP ve MSP'ye gelince: Bunlar Türkiye'de bir iç savaştan yana değillerdir.

Milli çelişmelerin ağır bastığı günümüz koşullarında devrimci siyaset iç savaşa karşı çıkmak ve bütün milli güçleri birleştirmektir. Bugün, Türkiye devletinin ve ordusunun parçalanması devrimin lehine değildir. Çünkü bugün Türkiye devriminin en azgın düşmanı olan Rusya Türkiye devletini yıkmaya çalışıyor ve bu amaçla bir iç savaş kışkırtıyor.

Rusya'nın kışkırttığı böyle bir iç savaştan devrimci bir savaş diye söz edilebilir mi? Devrimci Yol'un iç savaş çağrısı halkın taleplerine uygun değildir, ama Rusya'nın taleplerine uygundur. Bu nedenle bu çağrı devrimci değil, karşı-devrimcidir.

Devrimci Yol şöyle diyor: «İktidarı alacak bir durumda bulunmamalarına rağmen, devrimcilerin bu çatışmalara karşı çıkması... düşünülemez.»[7] Peki bu iç savaşın sonucunda halkın iktidarı ele geçirmesi imkanı yoksa, iktidarı kim alacak? Bugün, Rusya ile omuz omuza girişilen bir iç savaşın sonucunda iktidara Devrimci Yol mu gelecektir, yoksa Rusya mı? Rusya'nın çeşitli ülkelerde yarattığı kargaşalıklar sonucunda iktidara gelenlere bakarsak, bunun cevabını kolayca buluruz. Halktan kopuk ve daha çok öğrencilerden oluşan bir grupla günümüzün en azgın emperyalistinin gücünü karşılaştırmak bile gülünçtür.

ZAYIF HALKA VE MİLLİ KRİZ

Devrimci Yol'un, Rusya'nın kışkırttığı bir iç savaşı devrimci savaş olarak karşılaması dünya devrimi perspektifinden yoksun olmasından kaynaklanmaktadır. Devrimci Yol'a göre devrim emperyalizmin krizinden değil, emperyalizmin tahakkümü altındaki ülkenin krizinden doğmaktadır: «Buhrana karşı olup olmama konusunda tartışma konusu olan şey emperyalizmin buhranı sorunu değil, emperyalizmin hegemonyası altındaki ülkenin (devrimci iç savaşın kaçınılmaz olarak üzerinde yükseleceği) milli krizidir.»[8]

Emperyalizm çağında devrimler nasıl gerçekleşmektedir? Devrimler emperyalizmin güçlü olduğu yerlerde mi, yoksa zayıf olduğu yerlerde mi ortaya çıkar? Ekim Devriminden itibaren dünya devrim tarihine bir göz attığımızda, devrimlerin emperyalist zincirin zayıf halkalarında gerçekleştiğini görürüz. Çünkü çağımızda devrim belli bir ülkede emperyalist zinciri kırmaktan başka birşey değildir. Belirli bir yerde emperyalist zincirin zavıflığı burada emperyalist hakimiyetin zayıflığı anlamına gelir, yoksa emperyalizmin baskısı altında ezilen ülkenin zayıflığı anlamına değil. Çünkü bizim gibi ezilen ülkelerde devrim herşeyden önce emperyalizmi hedef almak zorundadır. Tek başına ülke

7 *Devrimci Yol*, Sayı 24, s. 9.
8 *Devrimci Yol*, Sayı 24, s. 10.

hakim sınıflarının devrimin düşmanı olduğu durumlara örnek olarak Birinci Dünya Savaşı yıllarında dünyayı paylaşmak için kapışan emperyalist devletleri, yine İkinci Dünya Savaşı döneminde faşist kampı oluşturan devletleri, sonra ABD ve Rusya'yı gösterebiliriz. Ama ezilen ve emperyalist saldırı tehdidi altında bulunan ülkeler açısından bakıldığında durum böyle değildir.

Sonuç olarak, Devrimci Yol Moskova revizyonistlerinin Türkiye için yaptığı tespitlerle birleşmektedir. Bilindiği gibi Rusya, daha 1976'da Türkiye'yi zayıf halka olarak ilan etmiştir.[9] Rusya için zayıf halka ne demektir? Bunun anlamı ABD'nin hakimiyetinin zayıflaması, Türkiye'nin iç kargaşalıklar ve ekonomik zorluklar içinde bocalaması, yani Türkiye'nin krizinin şiddetlenmesidir. ABD'nin Türkiye halkası zayıflamaktadır. Bu iyidir. Ancak mesele bu halkanın yerine Rusya'nın halkasının geçmesi değil, halkın emperyalist zinciri kırmasıdır. Rusya'nın isteği ise ABD'nin halkası yerine kendi halkasını geçirmek ve Türkiye'yi köleleştirmektir. Rusya bunun için Türkiye'de iç savaş peşinde koşmaktadır. TKP bunun için Türkiye'de devrimci bir durum olduğunu ileri sürmekte ve maceracı gruplara eylem birliği çağrısı yapmaktadır. İşte Devrimci Yol'un yaptığı tahlil sonucu uyduğu bu çağrıdır.

9 İ. Bilen: «Partimiz... Türkiye'nin emperyalizmin zayıf noktası olduğuna inanıyor.» Aktaran: *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, broşürü, s. 9.

DÜZELTME

Dergimizin 1. sayısında yayınlanan «Faşizm : Emperyalizmin En Saldırgan Güçlerinin Zırhlı Yumruğu» başlıklı yazımda, emperyalizmin **sıçramalı** gelişmesi, geride bulunan emperyalist ülkelerin **iktisadi bakımdan sıçramalar yaparak** rakiplerini yakalamaları şeklinde açıklanmıştır. Oysa, emperyalizm koşullarında eşit olmayan gelişmenin anlamı, geriden gelen emperyalistin **ancak** yeniden paylaşım savaşları yoluyla rakibini geçebilmesidir. İşte **sıçramalı gelişmeden** anlaşılması gereken budur. Yazıda da belirttiğim gibi, «kapitalizmin evrimci ve 'barışçı' gelişmesi», emperyalizm öncesinde kalmıştır.

Sıçramalı gelişme kavramından ne anlaşılması gerektiğini, Stalin özlü olarak aşağıdaki şekilde açıklamıştır :

«O zamanlar [serbest rekabet dönemi kastediliyor] kapitalizmin gelişmesi az çok eşitti, az çok evrimciydi; bir kısım ülkeler uzun bir süre içinde, sıçramasız ve mutlak surette dünya çapında savaşlara başvurmaksızın diğer ülkeleri geçiyorlardı. Şimdi söz konusu olan eşitsizlik bu değildir.

«Emperyalist dönemde eşit olmayan gelişme kanununun anlamı, bir kısım ülkelerin diğerlerine kıyasla sıçramalı gelişmeleri, bir kısım ülkelerin diğerlerini dünya pazarlarından daha hızlı atmaları, **çoktan paylaşılmış** dünyanın savaşçı çatışma ve felaketler yoluyla periyodik bir şekilde yeniden paylaşılması, emperyalist kampta çatışmaların derinleşmesi ve keskinleşmesi, dünya emperyalizminin cephesinin zayıflaması, her ülkenin proletaryasının bu cephede gedikler açma imkanına sahip olması, tek tek ülkelerde sosyalizmin zaferinin mümkün olmasıdır.» (Stalin, Gene Partimizdeki Sosyal-Demokrat Sapma Üzerine). Bu konuda geniş bilgi için bakınız.

Komünist Enternasyonal Programı, Aydınlık Yayınları, s. 19-20.

Stalin, **Troçkizm mi, Leninizm mi**, Sol Yayınları, ikinci baskı, s. 270 vd.

Mustafa Kemal Çamkıran

VİETNAM'IN KAMBOÇYA'YI İŞGALİ

M. TUNÇ

1979 Ocak ayında, Sovyetler Birliği'nin kışkırttığı Vietnam askeri birlikleri Demokratik Kamboçya'yı işgal ettiler. Bu olay, egemen bir devletin toprak bütünlüğünün açıkça çiğnenmesiydi ve dünya böylesine açık bir işgal hareketini 1968 Çekoslovakya işgalinden bu yana yaşamamıştı.

Buna rağmen, Sovyet revizyonizminin ve çeşitli ülkelerdeki uşaklarının tamamen yalana ve sahtekarlığa dayanan propagandaları birçok insanın bu açık işgal hareketi karşısında susmasına neden oldu. Revizyonist propagandanın temelini, Kamboçya'da bir «halk kurtuluş cephesinin» zalim (!) bir hükümeti devirdiği yalanı oluşturuyordu. Revizyonistler, Vietnam'ın Kamboçya'ya askeri müdahalede bulunmadığını, hele hiç mi hiç işgal etmediğini yaymaya çalıştılar.

Fakat, revizyonist propaganda gerçekleri uzun süre gizleyemezdi. Nitekim dünyada ve Türkiye'de pek çok demokrat ve yurtsever insan, çeşitli Üçüncü Dünya ve İkinci Dünya ülkeleri Vietnam'ın saldırısını kınadıklarını açıkladılar. Son olarak 17 Mart 1979 tarihinde beş bağlantısız ülkenin sunduğu ve Vietnam'ın Kamboçya'dan derhal çekilmesini isteyen bir karar tasarısı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinde kabul edildi. Bu karara yalnızca Rusya ve Çekoslovakya karşı çıktılar. Tek başına bu bile Vietnam'ın ve onu Kamboçya'ya saldırtan sosyal-emperyalistlerin ne kadar tecrit olduğunu göstermeye yeter.

GEÇMİŞTE VİETNAM — KAMBOÇYA İLİŞKİSİ

Kamboçya, Laos ve Vietnam halkları Güneydoğu Asya'da yaşayan üç kardeş halktır. Bu üç ülke arasında yakın tarihi bağlar vardır. 1930'larda her üç halk önce Fransız sömürgeciliğine karşı, sonra da Japon emperyalizmine karşı birlikte savaşmışlardı. Aynı şekilde, ABD emperyalizmine karşı mücadele sırasında da üç halk arasında sıkı bir dayanışma vardı. Örneğin, «Ho Şi Min Yolu» diye bilinen ikmal hattı Laos ve Kamboçya'dan geçiyordu. 18 Mart 1970'de Lon Nol kliğinin faşist darbesinden sonra ABD emperyalistleri Kamboçya'nın 20 kilometre içerlerine kadar girdiler. ABD ve Saygon'daki kukla hükümet «dördüncü savunma kuşağını» Kamboçya'nın içinde oluşturmuştu. Artık, Güney Vietnam Kurtuluş Kuvvetleri ABD emperyalistlerine karşı saldırılarına Kamboçya topraklarından girişiyordu. Bu dönemde Kamboçya'daki Vietnamlıların sayısı 1,5 milyonu aşıyordu. Vietnam Partisinin Merkez Komitesi üyeleri Kamboçya'da yaşıyorlardı. Kamboçya Vietnam'a bol miktarda yiyecek yardımı yaparak ABD emperyalizmine karşı mücadeleyi destekliyordu.

Öte yandan Vietnam'la Kamboçya arasında bazı anlaşmazlıklar ve küçük çatışmalar da olmuştu.

1970'de Kamboçya'da darbe olduğunda, 1968'de başlayan ABD-Vietnam görüşmeleri Paris'te sürüyordu. Görüşmeler 1971'e gelindiğinde artık bir çıkmaza girmişti. Vietnam Parti Sekreteri Le Duan, savaşı durdurup seçim yapmaya ve bunun karşılığında 3 milyar dolarlık Amerikan yardımı almaya razı olmuştu ama, ABD eski Dışişleri Bakanı Kissinger, Kamboçyalıların da görüşmeye zorlanmasını istiyordu. Bunun üzerine 1972'den itibaren Vietnam Kamboçya Komünist Partisine (KKP) baskı yapmaya başladı. Anlaşma metnini son defa gözden geçirirken, Kissinger, Vietnam heyeti başkanı Le Duc To'ya, Kamboçya ateş-kese razı olmazsa ABD'nin bu ülkeyi havadan bombalayacağı teh-

didini savurdu. Güney Vietnam'daki Parti Merkez Komitesi, KKP Sekreteri Pol Pot'a bir mektup gönderdi ve Kissinger'in sözleri üzerinde daha iyi düşünülmesini istedi. Vietnamlılar «görüşme yapacak adamlarınız yoksa biz verelim» diyecek kadar ileri gittiler. ABD-Vietnam ateş-kes anlaşması 27 Ocak 1973'de imzalandı. Aynı günlerde KKP yöneticileri, «Kamboçya'nın bağımsızlığı elde etmek için mücadeleyi sürdüreceğini» açıkladılar. Çünkü Kamboçya'da durum mükemmeldi. Ülkenin geniş alanları devrimci kuvvetlerin elinde olduğu için, ABD ve Lon Nol, silah ve yiyecek ihtiyaçlarının ancak yüzde 20-30 kadarını sağlayabiliyorlardı. Ateş-kes ilan edilirse devrimcilerin bu avantajı elden gidecekti. Öte yandan 1972 sonunda Güney Vietnam'ın hemen tamamı Tiyö kliğinin elindeydi. Kamboçya devrimci kuvvetleri ise ülkenin büyük bir kısmını kurtarmıştı. Eğer Kamboçya devrimi yenilseydi Vietnam kurtuluş hareketinin başarı kazanması da çok güçleşecekti.

Kamboçyalı devrimcilerin bu kararlı tutumu Amerikan emperyalistlerinin hışmını çekti. Şubat-Ağustos 1973 arasındaki 6 ay boyunca Kamboçya topraklarına günde 4-5 bin ton bomba yağdı. Bir ay içinde düşen bombanın gücü, Hiroşima'ya atılan atom bombasının 7 katına eşitti. Geceli gündüzlü 200 gün süren bombardıman sırasında, Kamboçya halkı 1 milyondan fazla ölü ve yaralı verdi. Fabrikaların, işletmelerin yüzde 80'i, kauçuk plantasyonlarının yüzde 65-70'i, cepheye yakın tarlaların yüzde 80'i, ormanların yüzde 80-85'i, sürü hayvanlarının yüzde 40-50'si yok oldu.

Fakat ne acıdır ki, Vietnamlılar fırsat bu fırsattır diyerek, bulundukları yerlerde hakimiyet kurmak için aynı dönemde Kamboçya ordusuna saldırdılar. Bu saldırı püskürtüldü ve 2 Vietnam müfrezesi sınırdışı edildi. Ancak daha sonra tekrar anlaşma sağlanarak, Vietnamlılara zafere kadar sığınma hakkı verildi.[1]

Bu gerçekler, bizzat Vietnamlı yöneticiler tarafından doğrulanmaktadır. Vietnam İşçi Partisi Merkez Komitesi üyesi ve Parti organı **Nhan Dan**'ın Yazıişleri Müdürü Hoang Tung, kendisiyle görüşen Fransız gazetecilere yaptığı açıklamada Vietnam ordusunun 1970-1972 arasında Kamboçya topraklarına sığındığını kabul ediyor ve o zamanlar Kamboçya'yı işgal etmemiş olmalarına şu sözlerle hayıflanıyordu :

«O sırada Kamboçya'da birkaç Vietnam tümeni vardı ve Kamboçya kuvvetleri sınırlıydı. Eğer müdahale etmiş olsaydık, durum değişik bir şekilde gelişebilirdi. Belki de şimdi bu hatanın borcunu ödüyoruz.»[2]

KURTULUŞTAN SONRA VİETNAM YÖNETİMİNİN TUTUMU

Amerikan emperyalizmine karşı mücadeleyle ilgili anılarında Kamboçya eski Devlet Başkanı Norodom Sihanuk şöyle diyor :

«Pekin'de geçirdiğim ilk günler süresince Başbakan Cu En-lay ve Pham Van Dong zaferi kazandıktan sonra Kamboçya'nın 'bağımsız, hükümran, tarafsız, her şekliyle Vietnam askeri varlığından arınmış' olacağına dair bir sıra kesin teminat verdiler.»[3]

Evet, Vietnam yöneticileri gerek askeri varlıkları gerekse Kamboçya'nın mevcut sınırlarının tanınması konusunda birçok kez teminat vermişlerdi. 6 Haziran 1967'de Demokratik Vietnam Cumhuriyeti, iki ülke arasındaki mevcut sınırı kabul eden bir açıklama yapmıştı. Ama, Nisan 1975'den sonra, Vietnam sürekli olarak 1967'deki sınır anlaşmasını bozdu.

Vietnam Dışişleri Bakanlığının 7 Nisan 1978 tarihli açıklamasında da kabul edildiği gibi, 1976'da iki ülke yöneticileri arasında yapılan görüşmelerde Vietnam tarafı bu açıklamayı değişik bir şekilde yorumlamaya başladı. Vietnamlılar, 1966-1967 yıllarındaki anlaşmaların ABD'ye karşı verilen savaşın baskısıyla yapıldığını belirttiler ve yeni bir sınır çizgisi ileri sürdüler.[4] Ancak KKP Merkez Komitesi bu görüşe karşı sert bir çıkış yapınca, 1970'den beri Kamboçya'da yaşayan 2 milyona yakın Vietnamlı göçmen bölgeyi terketti.[5]

1 Demokratik Kamboçya Hükümetinin yayınladığı *Kara Kitap*, Fransızca Baskı, Pnom Pen, 1978.

2 *Peking Review*, 1978, Sayı 51, s. 17.

3 Norodom Sihanuk, *CİA İle Savaşım*, Işık Yayınevi, 1974, s. 78.

4 *Peking Review*, 1978, Sayı 29, s. 6.

5 *Kara Kitap*, s. 28.

Fakat Vietnamlı yöneticilerin hırsları büyüktü. Vietnam Eylül 1977'den itibaren şiddete başvurmaya başladı. Vietnam ordusu ülkenin güneyinde sınırdan kilometrelerce Kamboçya içlerine girdi.

Vietnam bu saldırılarını gizlemek amacıyla Kamboçya'nın kendisine saldırdığını iddia etmeye başladı. Bu propaganda Vietnam istilası yaklaştıkça ayyuka çıktı. Brejnev 1 Eylül 1978'de «Kamboçya'nın askeri provokasyonları»ndan söz etti. Aynı tarihlerde Sovyet basını Kamboçya'nın Vietnam'ı istila ettiği yalanını yaydı. Dünya kamuoyu, Rus propagandasına kalsa, nerdeyse Kamboçya'nın Hanoi'de bir kukla rejim kurmaya çalıştığına inanacaktı. İşte, Türkiye'deki revizyonistlerin sözünü ettiği «sınır çatışmaları» iddiası bu propagandadan kaynaklanmaktadır.

Bu propagandaların ne kadar temelsiz olduğunu sürekli olarak sınır ihlali yapan tarafın Vietnam olduğunu gösteren en açık olaylardan bir tanesi Kamboçya'ya ait Vay adasının işgalidir.

Vietnam Haziran 1975'de Kamboçya sınırları içindeki Vay adasını işgal etti. Fakat Kamboçya'nın gösterdiği tepki karşısında Vietnam Ağustos 1975'te adadan çekildi. Nitekim, 7 Nisan 1978 tarihli açıklamasında Vietnam Dışişleri Bakanlığı bu haksızlığını kabul etti. Buna rağmen 15 Temmuz 1978'de Vietnam partisinin organı Nhan Dan gazetesi ada üzerinde hak iddia eden bir yazı yayınladı.[6] Vietnam kesin saldırıya geçmek için artık bütün maskeleri atıyordu.

VİETNAM SALDIRISININ NEDENLERİ

Vietnam halkı uzun yıllar sömürgeciliğe ve emperyalizme karşı sabırla ve azimle savaşmış ve zafere ulaşmıştı. Vietnam halkının mücadelesi dünya halklarının ve kamuoyunun desteğini kazanmıştı. Bu nedenlerle birçok insan Vietnam'ın komşu bir ülkeye saldırmasına ihtimal veremiyor ve bu konudaki revizyonist propagandanın etkisinde kalıyor.

Vietnam partisi yönetimi başlangıçtan itibaren ortayolcu bir çizgi izliyordu. Bu çizgi, Sovyet modern revizyonizminin henüz dünya çapında uzlaşmacı ve teslimiyetçi olduğu 1960'larda bu çizgi kendini koruyabiliyordu. Ancak, Sovyet revizyonizminin dünya çapında ABD emperyalizminin etki alanlarını ele geçirmek için saldırıya geçmesiyle birlikte, ortayolculuğu sürdürmenin imkanları da ortadan kalkmış oluyordu. Nitekim, Vietnam partisi içinde, Sovyet revizyonizmine teslim olan Le Duan kliği yönetimi gaspetti. Böylece ortayolculuk yerini revizyonizme terketti.

İşte Vietnam'ın Kamboçya'ya saldırısının altında yatan gerçek Vietnam yönetiminin Rusya'nın bir kuklası durumuna gelmesine yol açan bu gelişmedir. Vietnam artık bir sosyalist ülke değil, Sovyet sosyal-emperyalistlerinin Asya'daki koçbaşıdır.

Tanınmış Fransız yazar K.S. Karol, Kamboçya'nın işgalini inceleyen yazısında şunları yazıyor:

«Bu 'sosyalist' işgalden çıkarılması gereken ikinci ders de, istila hareketinin ancak SSCB'nin varlığı sayesinde gerçekleşmiş olmasıdır. Sovyetlerin stratejik amacı, Çin Halk Cumhuriyetini çevrelemek ve tedirgin etmektir. Pnom Pen'in ele geçirilmesi, 3 Kasım'da Moskova'da imzalanan Sovyet-Vietnam askeri Paktının bir sonucudur.»[7]

Moskova bu noktaya bir günde gelmedi. 1970'den bu yana çeşitli manevralar yaptı. Bir kere 1970-1975 arasında kendisinden bağımsız bir çizgi izliyor diye, Kamboçya'da Kurtuluş savaşlarını değil, ABD kuklası Lon Nol'ü tanımaya devam etti. Ona yardımlarda bulundu.[8]

1975'den sonra, Ruslar, Pol Pot Hükümetinden yüz bulamayınca, Vietnam'ın silahlı saldırılarını körüklediler. 1978 Haziranında, "Asya'da yumuşamanın yaygınlaşmasına yapıcı katkıda bulunduğu», «gerginliğin azaltılmasının önüne yeni ufuklar açtığı» iddialarıyla Vietnam'ı COMECON'a kattılar. Ağustos ortasında ise Rusya'dan Vietnam'a çok miktarda silah sevki başladı. Ruslar, 1960'da ABD'nin 200 milyon dolara inşa ettikleri Cam Ranh deniz ve hava üssünü kul-

6 *Yeni Çin Haber Ajansı Bülteni*, 19 Ağustos 1978.

7 K. S. Karol, *Le Nouvel Observateur*, 15-21 Ocak 1979. Aktaran: *Aydınlık*, 20 Ocak 1979.

8 Norodom Sihanuk, *CİA İle Savaşım*, s. 82.

lanmaya başladılar. Kasım başında Vietnamla Rusya arasında «Dostluk ve İşbirliği Anlaşması» imzalandı. Moskova Hanoi'ye MIG-23'ler ve 2 tane 2 bin tonluk refakat gemisi verdi. Kasım sonunda Varşova Paktı zirvesinde Vietnam'ı destekleme kararı alındı. COMECON, Asya'daki müttefikine yiyecek gibi acilen ihtiyaç duyduğu maddeler yerine tanklar, uçaklar gönderdi. 3 Aralıkta kukla «Ulusal Kurtuluş Cephesi» ilan edildi ve 25 Aralıkta başlayan Vietnam saldırısı 7 Ocakta Pnom Pen'in işgaline kadar vardı. Bir Amerikan dergisinin Hanoi'de yakın ilişkilere sahip Asyalı diplomatlara dayanarak yazdığı gibi, «Kremlin, Çin'in Asya'daki son başarılarını bozmada Hindiçini savaşını hayatta bir kez ele geçen bir fırsat olarak ele almaktaydı.»[9]

Vietnam yönetiminin revizyonizm yoluna girmesiyle birlikte ülke ekonomisi büyük bir krize düştü ve ülkede açlık sorunu çözülemedi. Sihanuk şöyle diyor :

«Sovyetlerin kışkırttığı Vietnam, Hindiçini'deki iki kardeşini, Laos ve Kamboçya'yı sömürgeleştirmek ve sömürmek için fethetti. Ekonomisi acınacak bir durumda olan Vietnam pirinç tarlalarımız ve diğer tarımsal zenginliklerimizle karnını doyurmak için, azgın bir boğa gibi saldırdı.»[10]

Vietnam toprakları şöyle bir manzara sunmaktadır ;

«148 bin km² olan Orta Vietnam yoksuldur. Yalnız kıyıda kumlu küçük ovalar vardır. Denizden sonra kayalıklar ve dağlar gelir... 100 bin km² olan Kuzey Vietnam'da Kızıl Nehir ve deltası boyunca ovalar vardır ama nüfusa oranla bu alan küçüktür. Ayrıca kuraklık, tayfun gibi doğal afetlerin de önü alınamamaktadır. Rejim doğal afetlerle mücadeleyi başaramıyor. Fransızlar gittikten sonra geçen 15 yılda sadece 1-2 eyalet pirinç ekiminde hektar başına 7 tonluk bir randımana ulaşmıştır.»[11]

Batı basınının çizdiği tablo ise çok daha karanlık. Buna göre, tarım üretimi 1978'de yüzde 15 düşmüştür ve nüfusu doyurmak için daha 4,3 milyon ton tahıl gerekmektedir. Temel yiyecek maddesi olan pirinç adam başına ayda 1 kilo olarak dağıtılmaktadır. (Bu miktar Kamboçya'da ayda yaklaşık 25 kilodur). İşsizlik o kadar ciddi bir hale gelmiştir ki, Hanoi'de yayınlanan **Nhan Dan** gazetesi bile "yüzbinlerce kişinin hâlâ işsiz olduğun"dan açıkça yakınmaktadır.[12]

Görüldüğü gibi Vietnam Kamboçya'nın pirincini yağmalamaya şiddetle ihtiyaç duymaktadır.

Bunların yanısıra, Vietnam ABD emperyalizmine karşı savaş sırasında bol miktarda askeri yardım aldı. Ayrıca ABD'den milyarlarca dolarlık askeri donatım ve silah elde etti. Vietnam Asyanın sayılı askeri güçlerinden biri haline geldi. Vietnam yöneticileri Hindiçini Federasyonunu kurma ve Güneydoğu Asya'ya hükmetme hayallerine kapıldılar. Laos'u kısa zamanda denetim altına aldılar. Bu hayalin önündeki tek engel artık Kamboçya'ydı. Bu durum, Sovyet sosyal-emperyalistlerinin Güneydoğu Asya'ya hakim olma emelleri için bir fırsattı.

«İÇ HESAPLAŞMA» MI VİETNAM SALDIRISI MI?

Vietnam işgalinden önce Demokratik Kamboçya hükümeti, kurtuluştan sonra Vietnam'ın 6 darbe teşebbüsünde bulunduğunu, en son olarak da Mayıs 1978'deki darbe teşebbüsünü Vietnam partisi Merkez Komitesi üyelerinden Hai So'nun örgütlediğini açıklamıştı. Demokratik Kamboçya hükümetinin 25 Haziran 1978'de yaptığı bir açıklamada ise sanki daha sonra gerçekleşecek olaylar anlatılıyordu:

«Vietnam'ın tezgahladığı bu son darbe teşebbüsü Demokratik Kamboçya'yı yıkmayı amaçlıyordu. Eğer Vietnamlılar Demokratik Kamboçya'yı yıkamazlarsa, Doğu bölgesini ele geçirmeye, bu bölgeyi Kamboçya'nın geri kalanından koparmaya, burada Vietnam'ın kuklası yeni bir devlet ve yeni bir Parti ilan etmeye çalışacaklardır. Onlar, bütün Kamboçya'ya sahip olana kadar... bu Doğu bölgesini kullanacaklardır.»[13]

9 *US News And World Report*, 18 Aralık 1978, s. 33-34.

10 *Le Nouvel Observateur*, 22 Ocak 1979. Aktaran: *Aydınlık*, 28 Ocak 1979.

11 *Kara Kitap*, s. 16.

12 *Time*, 26 Şubat 1979, s. 22; *Time*, 5 Mart 1979, s. 8.

13 Demokratik Kamboçya Propaganda Ve Enformasyon Bakanlığı Sözcüsü, Pnom Pen, 25 Haziran 1978.

Sadece Kamboçya kaynakları değil, gözlemleri dünya çevresindeki uyduların çektiği fotoğraflara dayanan Amerikan istihbarat örgütleri de saldırının olacağını önceden tahmin ediyorlardı. Saldırıdan 3 hafta kadar önce bir Amerikan dergisi şunları yazıyordu :

«Vietnam Kamboçya'ya karşı önemli bir kuru mevsim harekatına aylardır hazırlanıyor. Geçtiğimiz yaz Vietnamlı pilotlar alçaktan bombalama talimleri yaptılar... Bazan günde 40'ı bulan Vietnam hava hücumları, Kamboçya'nın Kuzeydoğusundaki Kratiye'den, Olta iğnesi ve Papağan Gagası bölgelerinden, Vietnam'ın Mekong deltasındaki sınır boyunca Kamboçya askeri yığınaklarına kadar olan hedefleri dövüyorlar... Kara birlikleriyle hava desteği arasında daha iyi bir eşgüdüm var. Bunun da artan Sovyet askeri yardımı sayesinde olduğu sanılıyor.»[14]

AP ajansına göre ise, Kamboçya'nın işgali Vietnam partisinin Temmuz'daki bir Merkez Komitesi toplantısında kararlaştırılmıştır. Ama bu kararın uygulanması için Sovyetler Birliği ile ekonomik ve askeri anlaşma beklenmiştir.[15]

Fransa'nın ünlü **Le Monde** gazetesi, Pnom Pen'in işgal edildiği gün olayın perde arkasını şöyle anlatıyordu :

«Generalin geçen ay yaptığı açıklamaya göre Giap'ın* ordusu 'taarruz' için 'milyonlarca' genç erkek ve kızı seferber etti. Pol Pot rejiminin işini bir an önce bitirmek üzere büyük güçleri kullanıyor. Amerikan olsun (1975'de ele geçirilen) Sovyet olsun eldeki bütün araçlarla bombardıman için her gün yüzden fazla çıkış yapılıyor.»[16]

Esasında Vietnam sözcüleri de Kamboçya'ya müdahale ettiklerini kabullenmektedirler. Örneğin, Vietnam'ın Londra Büyükelçisi Tran Hoa, İngiliz revizyonist Partisinin organı **Morning Star**'ın 13 Ocak 1979 tarihli sayısında, kendisiyle bir görüşme yapan Sam Russell'a, Pol Pot rejiminin devrilmesine Vietnam silahlı kuvvetlerinin doğrudan katıldığını kabul ediyor. Aynı elçi, Aralık 1978'de, «Pol Pot rejimi seçkin kuvvetlerini sınıra yığmıştı ve bu kabuğu kırdığımız zaman seçkin kuvvetler ezildi» diyerek saldırgan yüzlerini açığa vuruyordu.

Vietnam'ın resmi ozanı, Vietnam partisinin Siyasi Büro Yedek Üyesi To Huu'nun aşağıdaki dizeleri yeni yıl dolayısıyla parti organı **Nhan Dan**'ın 23 Ocak 1979 tarihli özel sayısında basıldı :

«Yemeğimiz sade ama yüzlerimiz ışıldıyor/ Sanki hayattaymışcasına sana geliyoruz Ho Amca/ Mutlusun ve diyorsun ki 'güzel'/ Nehrin üç kolu var ama aynı nehir bu/ Üçü omuz omuza veriyor, dağları yerinden oynatıyor ve geleceği selamlıyor.»[17]

Anlaşılacağı üzere üç kollu nehirden kastedilen Laos, Kamboçya ve Vietnam'dan oluşacak bir «Hindiçini Federasyonu»dur. Vietnamlılar 1954'den bu yana bu tasarıyı ileri sürmediklerini ne kadar iddia ederlerse etsinler, onların bu hırsları şiirlerine bile geçmektedir.

Çin'in Vietnam'a karşı giriştiği ihtar harekatı ise Vietnam'ın Kamboçya'da onbinlerce asker bulundurduğunu iyice açığa çıkardı. Pnom Pen'in işgalini manşette TASS Ajansına dayanarak «Başkent Kurtarıldı» diye veren **Cumhuriyet** gazetesi bile, «Vietnam birliklerinin önemli bölümünün Kamboçya'da olduğu»nu, Vietnam'ın «Kamboçya'daki 110 bin askerden 50 binini geri çektiği»ni, Laos'ta da "30 bin dolaylarında Vietnam askeri bulunduğu"nu yazıyordu.[18] Aynı gazetenin yazarlarından Ergun Balcı da Vietnam'ın 100 bine yakın seçkin askerinin Kamboçya'da olduğunu yazıyordu.[19] Bütün bunlardan sonra, Vietnam Dışişleri Bakanlığının 7 Nisan 1978 tarihli açıklamasında, «Kamboçya ve Laos'un içişleri, dış müdahale olmadan bu ülkelerin halkları tarafından çözülmelidir» (ABD-Vietnam ateş-kes anlaşmasının 20. maddesi) demesi tamamen bir yüzsüzlük ve dünya kamuoyunu aldatma çabasıdır.

Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'nde yayınlanan **The Pyongyang Times** gazetesinin de belirttiği gibi, «dünya kamuoyunun Demokratik

* General Giap Vietnam Savunma Bakanıdır.

14 *US News And World* Report, 18 Aralık 1978, s. 33-34.

15 *Turkish Daily News*, 9 Şubat 1979.

16 *Le Monde*, 7-8 Ocak 1979, s. 3.

17 *Le Monde*, 26 Ocak 1979.

18 *Cumhuriyet*, 19-28 Şubat 1979.

19 *Cumhuriyet*, 20 Şubat 1979.

Kamboçya üzerindeki silahlı zorbalığı Vietnam tarafından yoğun bir askeri eylem olarak görmesi, sebepsiz değildir.»[20]

«ULUSAL KURTULUŞ CEPHESİ» SAFSATASI

Yukarıda da belirttiğimiz gibi Brejnev ve takipçileri, ilkten Kamboçya'nın Vietnam'a saldırdığı yalanını ileri sürdüler. Bu yalanları kısa sürede açığa çıktı. Bu kez saldırılarını «sınır çatışmaları» diye geçiştirmeye çalıştılar. Pnom Pen'i ele geçirince ise, hemen ağız değiştirdiler: Artık yönetime karşı Kamboçya halkının ayaklandığından, iktidarı ele aldığından, bu mücadeleye «Selamet Cephesi»nin (FUNSK) önderlik ettiğinden sözediyorlar. Bu öyle olağanüstü bir cephedir ki, 3 Aralık 1978'de kuruluyor ve 7 Ocak 1979'da, yani kurulduktan bir ay sonra son derece modern tanklar, uçaklar vb. ile başkenti ele geçiriyor. Demokratik Kore'de çıkan **The Pyongyang Times** bu konuda şunları yazıyor:

«Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti Hükümeti, şimdiki durumun, 'Ulusal Kurtuluş için Kamboçya Ulusal Birleşik Cephesinin' silahlı ayaklanması ile meydana geldiğini iddia ediyor. Ama geniş dünya kamuoyu, buna inanamıyor ve inanamaz... Vietnam tarafı 'FUNSK'un yaklaşık olarak bir ay önce kurulduğunu açıkladı. Peki, o zaman nasıl mümkün oluyor da, bu kadar kısa bir süre içinde birçok uçak, tank, top ve on tümenden fazla düzenli silahlı birlikler de dahil olmak üzere bu kadar büyük miktarda savaş malzemesi seferber edilebiliyor? Bu, normal düşünebilen bir insanın tasavvur sınırının ötesindedir.»[21]

Aynı hayreti, istiladan az önce Vietnam-Kamboçya sınırında dolaşan Fransız gazeteci Held de gösteriyor:

«Son zamanlarda Vietnam ve Kamboçya sınırında bulunma fırsatını yakalamış Batılı gazeteciler, Vietnam'ın Kamboçya'ya saldıracağını çoktan beri biliyorlardı. Onlar için sürpriz olan FUNSK'un aniden ortaya çıkışıydı. Kamboçya içinde Khmer birliklerini devirebilecek kapasitede bir askeri gücün birdenbire ortaya çıkışı gerçekten tam bir mucizeydi.»[22]

Kimdi bu sahte «Cephe»yi oluşturanlar? Bu kuklaların Kamboçya ile bağları neydi?

1963-1968 yılları arasında Pnom Pen'de muhabirlik yapmış bir Fransız gazetecisi Gerard Brisse, ABD tarafından Lon Nol'ün birlikleri olarak Kullanılan Khmer Kromların bugün de FUNSK'un vurucu müfrezelerini oluşturduğunu belirtiyor.[23]

Fransız gazeteci Karol da kavratıcı bir tanımlama yapıyor:

«Kamboçyalı asiler on yıl önce Varşova Paktını yardıma çağıran 'Çekoslovak komünistleri' kadar az tanınmıştır ve ancak onlar kadar halkı temsil yetkisine sahiptirler. Yarın Pnom Pen'e Kamboçyalı bir Husak[24] yerleşecek. Çünkü işgalciler her zaman kendilerine uşaklık edecek birini bulurlar. Ama o, ülkeyi ancak Vietnam ordusuna dayanarak yönetebilir. Tıpkı SSCB ordusunun sürekli olarak Çekoslovakya'da üstlendiği gibi.»[25]

Sovyet sosyal-emperyalistleri Demokratik Kamboçya'nın «despot bir rejim» tarafından yönetildiği yalanını yayarak Vietnam'ın işgalini haklı göstermeye çalışıyorlar.

Pol Pot yönetimindeki Demokratik Kamboçya Hükümeti, Kamboçya halkının ortak iradesiyle halk savaşının ateşinde kurulmuş **bağımsız, yasal bir hükümettir ve işin can alıcı noktası da budur.** Pol Pot önderliği, kukla Lon Nol ve Heng Samrin hükümetleri gibi emperyalistlerin

20 *The Pyongyang Times*, 13 Ocak 1979. Aktaran: *Aydınlık*, 25 Şubat 1979.

21 *The Pyonyang Times* 13 Ocak 1979. Aktaran: *Aydınlık*, 25 Şubat 1979.

22 Jean-Françis Held, *Le Nouvel Observateur*, 15 Ocak 1979 Aktaran: *Aydınlık*, 26 Ocak 1979; *US News And World Report*, 18 Aralık 1978. Dergide şöyle deniyor: «Hanoi'in Pol Pot başkanlığındaki hükümete karşı yerel bir ayaklanma olduğu iddiasını destekleme amacıyla sızdırılan kimseler sınır boyunca 'kurtarılmış' bölgelerden Kamboçya'ya sokuluyor... Arkasında Hanoi'in bulunduğu bir Birleşik Cephe hareketi Pol Pot rejimini devirmede siyasi bir temel olarak oluşturuldu.»

23 Gerard-Brissé, *Le Monde*, 26 Ocak 1979, s. 2.

24 Husak: 1968'de Çekoslovakya işgalinden sonra Rusların işbaşına getirdikleri kukla hükümetin başı.

25 Bkz. Dipnot 7.

müdahalesiyle iktidara gelmemiştir.[26] Eski Devlet Başkanı N. Sihanuk, Pol Pot yönetiminin uyguladığı siyasetlerin bir kısmına katılmadığını belirtmesine rağmen, O'nun bütün yurtseverlerin desteğine sahip yasal bir hükümet olduğunu defalarca vurgulamıştır.

Böyle bir yasal hükümetin hangi siyasetleri izleyeceği tamamen o ülkenin bir iç meselesidir. Dışardan kimsenin karışmaya hakkı yoktur. Yugoslav bir yorumcu, Rus basınının görüşlerini eleştirirken bu konuda şöyle diyor:

«Ne Pravda ne de başka bir gazete veya yorum, okuyucusuna esas mesele konusunda bilgi verdi. Mesele, Pol Pot'un ve rejiminin savunulup savunulmaması meselesi değil, genel olarak kabul edilmiş uluslararası ilkelerin korunmasıdır. Buna göre, hiç bir ülke (veya bir grup ülke) ister sosyalist ister bağlantısız olsun, kendi sistemini başka ülkelere zorla kabul ettirme hakkına sahip değildir. Bunu bizzat halkın kendisi yapmalıdır. Dolayısıyla, Yugoslavya yıllardır bu ilkeleri savunuyor. Bunu da Sovyet yorumcuları çok iyi biliyorlar... Ama kimbilir burada (Moskova'da) bazı yazarları da rahatsız eden şey tam da budur.»[27]

İnsanların zorla çalıştırıldıkları iddiasına gelince, bu konuda Sihanuk şöyle diyor :

«Büyük Göl boyunca uzanan eyaletleri gezmek imkanını buldum. Orada halk çok sıkı çalışıyor. Mutsuz değiller. Tam tersine gülümsüyorlar. Şarkılar duydum. Aşk şarkıları değil, devrimci şarkılar. Pek fena sayılmazlardı. Çocuklar oyun oynuyorlar ve kooperatiflerinin bahçesinde özgürce muz yiyorlardı. Kooperatiflerdeki yemekler, benimki kadar iyi olmasa da fena sayılmazdı. Yemek salonları temiz, aşçılar iyiydi. Halk bir deri bir kemik değildi. İyi beslenmişti. Orada hayat iyiydi, gerçekten iyiydi. Zenginler eskisi gibi o kadar zengin değil, yoksullar da o kadar yoksul değillerdi. Bu toplumun birliği ve sosyaladalet demekti ve Kamboçya halkının çoğunluğu bunu beğeniyordu.»[28]

Vietnam istilasından önce Kamboçya'yı gezen ilk Amerikalı gazeteci olan **St. -Louis Post-Dispatch** muhabiri Richard Dudman ise Kamboçya'daki hayatı şöyle anlatıyor:

«Açlıkla ilgili bir belirti görmedim. Gözlemlerime göre, sade ama yeterli bir şekilde besleniyorlar... Gezimiz boyunca, yüzlerce yetişkin insanda, sağlıklarının yerinde olduğunun bir belirtisi olarak atiklik, canlılık ve hareketlilik gördük... İşçiler kendi yönetimlerinde çalışıyor gibiydi. Emir veren hükümet kadrolarının veya zorla fazla mesai yaptıran silahlı muhafızların belirtisi yoktu.»[29]

SİHANUK: «POL POT'UN VİETNAM İŞGALİNE KARŞI YÜRÜTTÜĞÜ MÜCADELE BÜTÜN YURTSEVERLERİN DESTEĞİNE SAHİPTİR»

Demokratik Kamboçya Devrimci Ordusunun başarıları her gün gazetelerde yayınlanıyor. Bunlardan bazılarını aktaralım:

Turkish Daily News gazetesinin 31 Ocak 1979 tarihli sayısı: «İngilizce yayınlanan Bangkok Post gazetesi, Salı günü iki muhabirlerinin Kamboçya'nın 48 km. içine girerek Pol Pot'un bir üssüne ulaştıklarını ve orada kampta yiyecek ve silah depolandığını gördüklerini, ilaç sıkıntısı çekildiğini yazıyor. Gazeteciler kamp başkanının şöyle dediğini aktarıyorlar: 'Onlar (Vietnamlılar) bu topraklarda tecrübesizdirler ve yiyecekleri az. Uzun vadede başarı kazanamazlar.'»

31 Ocak 1979 tarihli **Cumhuriyet:** «Kızıl Khmerlerin denetiminde bulunan Kamboçya'nın Sesi Radyosu, 25 Aralık 1978 ile 25 Ocak 1979 tarihleri arasındaki bir aylık dönem içinde meydana gelen çarpışmalarda 14 bin. Vietnam askeri ile 300 Sovyet ve Kübalı askeri danışmanın 'savaş dışı bırakıldığını' açıklamıştır. Açıklamada, aynı dönemde 300 tank, 2000 askeri araç ve 12 uçağın tahrip edildiği de kaydedilmekte-

26 1971'de Kamboçya Devlet Başkanı Kiyö Samfan'ın Sihanuk'a verdiği bir raporda şöyle deniyor: «Şu anda Pnom Pen'in batısındaki bölgede uzun zamandır umutlarını zaferimize bağlamış halkın bir kısmı peşimizden geliyor.» (Sihanuk, *CİA İle Savaşım*, s. 320.)

27 Milan Bekic, *Vjesnik* gazetesi, Zagrep, 18 Ocak 1979 tarihli Frankfurt baskısı.

28 *Bejing Review*, 12 Ocak 1979.

29 *The Çall*, 8 Ocak 1979, s. 9,

dir. Gözlemciler bu rakamları 'ihtiyatla' karşılarken, Kızıl Khmerlerin, Kamboçya'nın çeşitli kesimlerinde Vietnam Kuvvetlerine karşı Gerilla Savaşını sürdürdüğünü ve Vietnam birliklerine ciddi kayıplar verdirdiklerini belirtmektedirler.»

19 Ocak 1979 tarihli **Cumhuriyet** «Kamboçya'da devrik Pol Pot rejimine bağlı kuvvetlerin bazı Vietnam birliklerini kuşattıkları ileri sürüldü» diye manşet çıkarken, 24 Şubat 1979 tarihli **Aydınlık**'ta şöyle yazıyordu: «Kamboçya'nın Sesi Radyosu, Kamboçya Devrimci Halk Ordusu Kuvvetlerinin, Kompong Chang, Kompong Som, Kratiye, Takeo, Battambang, Pursat ve Kuzeydoğu Pnom Pen'de Vietnam işgalcilerine ağır darbeler indirdiğini ve çok sayıda düşman askerinin yok edildiğini açıkladı. AP ajansının 20 Şubat tarihli ve Bangkok kaynaklı haberinde, Vietnam askerinin Samrong ve stratejik bir yer olan Vangpey Cham'dan çekildikleri belirtildi. Habere göre Kamboçya Halk Ordusu 5 nolu Karayolunda Vietnam birliklerini ikiye böldü.»

2 Mart 1979 tarihli **Hürriyet** gazetesi: «Kamboçya'ya giren Vietnamlılar için şu anda büyük güçlükler söz konusu. Vietnamlıların büyük kentleri ele geçirmesine karşın, Kızıl Khmerlerin pirinç tarlalarını içeren kırsal alanları denetimleri altında tutması, yeni fatihlerin büyük bir açlık tehdidiyle karşı karşıya kalmalarına neden oldu.»

Demokratik Kamboçya'nın Pekin Büyükelçisi Pich Chenng, İsveç'te yayınlanan **Dagens Nyheter** gazetesine direnişte uyguladıkları siyasetleri şöyle açıklıyor:

«1978 yazından beri bir işgal olabileceğini biliyorduk. Önümüzde iki yol vardı: Birincisi, işgali direk karşılamak, ikincisi: Geri çekilerek birliklerimizi korumak... Biz ikincisini seçtik. Birliklerimiz geri çekilerek, güçlerini korudular. Şu anda düzenli devrimci ordumuz, mahalli kuvvetlerimiz ve gerilla birliklerimiz var.

«Biz bir halk savaşı veriyoruz ve biliyoruz ki, kazanacağız. Çünkü Vietnam güçlü değii, arkalarında Sovyetler olmasına rağmen, uzun süre dayanamazlar.»[30]

30 Aktaran: *Aydınlık*, 26 Şubat 1979.

VİETNAM İŞGALİ BÜTÜN DÜNYADA MAHKUM EDİLDİ

Vietnam yalnızca Kamboçya'da değil, dünya siyaset sahnesinde de Rus efendilerine bağlı bir avuç uşakla baş başa kaldı. Üçüncü Dünya ve İkinci Dünya Ülkeleri Demokratik Kamboçya'nın bağımsızlığını savunmasını desteklediler ve Vietnam istilasını mahkum ettiler. Birleşmiş Milletler Örgütü, Demokratik Kamboçya Hükümetini tanımaya devam etti. Mozambik'te toplanan Bağlantısız ülkeler, Pol Pot hükümetinin temsilcisini kabul ettiler.

Kore Emekçiler Partisi yayın organı **Rodong Sinmun**, «Vietnam kuvvetleri Kamboçya'nın milli bağımsızlığına, egemenliğine ve toprak bütünlüğüne açık bir saldırı yaptı ve uluslararası hukuku açıkça ihlal etti»[31] diye yazdı. Romanya, yabancı birliklerin Kamboçya topraklarından çekilmesini istedi.[32]

Yugoslavya'da Belgrad Radyosu yorumcusu Cedomir Vuckovic, 13 Ocak 1979 tarihli yayında şöyle diyordu:

«İyi bilinen rejimleri baltalama yöntemleri, aslında, belli bir ülkenin hegemonya biçimini gizleyen, yıkıcı güçleri ve Beşinci Kolu örgütleme yöntemleri kullanıldı. Eğer komşu ve diğer ülkelerin rejimlerinden hoşlanmayan devletler, kendi arzularına göre bu rejimleri değiştirmeye karar verirlerse, bunun nereye varacağını kestirmek güçtür.»

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinde yapılan tartışmalarda ise, Kuveyt, Bolivya, Sudan, Bangladeş, Fransa, Norveç, Hollanda, Japonya, Mısır vb. saldırıyı kınadılar.[33] İsveç Vietnam istilasını protesto ederken, birçok politikacı Vietnam'a yapılan yardımın kesilmesini istediler. Danimarka'da da tüm partiler, hükümeti Vietnam'a yardımı kesmeye çağırdılar.[34]

Endonezya Dışişleri Bakanı Muhtar Kusumaatmaca, Cakarta'da ASEAN Daimi Komitesinde yaptığı konuşmada, «Vietnam ile Kamboçya arasında yükselen savaşın, ASEAN ülkeleri arasında

31 Aktaran: *Le Mande*, 15 Ocak 1979.
32 *Romanian News*, 10 Ocak 1979, s. 16.
33 *Aydınlık*, 10, 11, 14 Ocak 1979.
34 *Milliyet*, 10 Ocak 1979.

endişe yarattığı»nı söyledi.[35]

Bütün dünyada devrimci örgütler Kamboçya istilasını protesto için toplantılar düzenlerken, Fransa'daki Vietnamlı Öğrenciler Birliği, Vietnam sempatizanlarına, bağımsızlık için mücadele edenlere ve Fransa'daki Vietnamlılar Birliğine yayınladığı çağrıda, Vietnam hükümetinin Kamboçya'ya müdahale siyasetini paylaşmadıklarını belirtti.[36] Öte yandan, İtalya'da revizyonistlerin denetimindeki CGIL sendika federasyonu Sekretaryasının açıklamasında örgütün «askeri müdahale ve savaşın devletler arasındaki anlaşmazlıkları çözmede kabul edilebilir bir araç olduğu görüşünü reddettiğini, bu yüzden Vietnam birliklerinin işgal ettikleri Kamboçya topraklarından çekilmesi gerektiği»ni belirtti.[37]

Bütün dünyada bu tepkiler gelişirken, bunlardan farklı iki tepki daha dikkat çekiyordu. Bunlardan bir tanesi ırkçı-faşist koronun dedikleriydi. Bunlar olaydan sosyalist Çin'e saldırmak için yararlanmak istediler. Bunların sözcülerinden İsrail'deki **Ha'Aretg** gazetesi şöyle yazdı: «Çin kağıttan kaplandır ve bu kaplana güvenenlerin tehlike içinde olduğunu ispatlıyor.»[38]

Bu arada Sovyet sosyal-emperyalistleri Kamboçya'daki kukla Heng Samrin hükümetinin tanınması için çaba harcadılar. 11 Ocak 1979'da, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyindeki tartışmalar sırasında Rus delegesi, kukla rejimin, Dışişleri Bakanını yollayacağını belirten bir telgrafı Birleşmiş Milletler Başkanına verdi. Telgraf sözde «Devrimci Halk Konseyi» başkanı tarafından Pnom Pen'den gönderiliyordu. Fakat Konseydeki Çin delegesi telgrafın gerçekliğine itiraz etti. Telgrafın doğrudan Pnom Pen'den çekildiğinin iddia edilmesine rağmen, sözkonusu telgraf şirketinin Pnom Pen ve New York şehirleri arasında doğrudan bağı yoktu. Telgraf aslında New York'tan çekilmişti. Rus delegesinin pişkinliği karşısında tartışmayı izleyen çeşitli ülkelerin delegeleri parmaklarını ısırmaktan başka birşey yapamadılar.

Sonuc olarak Kamboçya'nın işgali, hem ülkemizde, hem de bütün dünyada devrimlerin sosyal-emperyalistlerin müdahalesine uğramadan gelişeceği düşüncesinin ne kadar gerçek dışı olduğunu apaçık ortaya koymuştur. Afrika'dan, Asya'ya, Avrupa'dan Latin Amerika'ya kadar bütün ülkeler Yeni Çarların baskı ve tehdidiyle karşı karşıyadırlar. Angola, Eritre ve Kamboçya'da olduğu gibi milli kurtuluş hareketleri ve devrimler Yeni Çarlar tarafından bastırılıyor. Bugün dünya devriminin en azılı düşmanı Sovyet sosyal-emperyalistleridir.

Öte yandan Kamboçya'nın işgali ortayolcu görüşlere de ağır bir darbe indirmiş bulunuyor. Vietnam da bir zamanlar ortayolcuydu ve Sovyet modern revizyonizmiyle uzlaşmadan yanaydı. Küba'da olduğu gibi, bu uzlaşma çizgisi sonunda Vietnamı Sovyet emperyalistlerinin bir maşası olmaya götürmüştür. Vietnam ve Küba çizgisinin bayraktarlığını yapanlar gerçekler karşısında gözlerini açmalı, Sovyet modern revizyonizmiyle aralarına kesin bir sınır çekmelidirler.

Türkiye'nin bağımsızlığından yana olan ilericiler, demokratlar ve bütün Türkiye halkı, Kamboçya'nın işgaline karşı çıkmalı ve Sovyet sosyal-emperyalistleriyle mücadele etmelidirler

35 *Aydınlık*, 21 Ocak 1979.
36 *Aydınlık*, 13 Ocak 1979.
37 *L'Unita*, 13 Ocak 1979.
38 Aktaran: *Aydınlık*, 11 Ocak 1979.

Dünya Petrol Üretim, Tüketim Ve Ticaretinin Durumu

Türkiye İşçi Köylü Partisi Bilim Kurulu
Enerji Ve Maden Komisyonu

Petrol, 1973 yılında OPEC'in yaptığı 1971'e kıyasla yüzde 600'lük zamdan beri güncelliğini yitirmeyen bir konu olarak sürekli karşımızda duruyor. Özellikle geçtiğimiz yıl, OPEC'in yeni zammı, dördüncü büyük petrol üreticisi ülke olan İran'da üretimin durması ve Sovyetler Birliği'nin Orta Doğu petrolleri üzerindeki emellerinin açıkça ortaya çıkması nedenleri ile, petrol gazete manşetlerinden düşmedi. Bütün bunların yanı sıra, döviz darboğazı nedenleriyle Türkiye'nin petrol ithalatı güçleşti ve petrol sağlamak üzere Libya ve Sovyetler Birliği gibi ülkelerle ikili anlaşmalar yapılmaya çalışıldı.

DÜNYA PETROL REZERVLERİ

British Petroleum'un 1976 değerlendirmelerine göre, dünyanın en zengin petrol rezervleri (toplamın yüzde 56.3'ü) Orta Doğuda bulunmaktadır. Sonra sırasıyla Sovyetler Birliği, Afrika, ABD ve Latin Amerika gelmektedir. (Tablo 1)

Tablo 1 : Dünyanın Görünür Petrol Rezervleri (Milyar ton)[1]

Ülke/Bölge	Miktar	% Pay
Orta Doğu	50.0	56.3
SSCB	10.7	12.0
Afrika	8.1	9.3
ABD	4.8	5.7
Latin Amerika	4.7	5.1
Batı Avrupa	3.3	3.8
Çin	2.7	3.1
Doğu Avrupa	0.4	0.5
Dünya	88.3	

1 *BP Statistical Review of the World Oil Industry*, 1976, s. 4.

Amerikan Petrol Enstitüsüne göre ABD rezervleri 1977 yılı sonunda 29.5 milyar varile (yaklaşık 3.98 milyar ton) düşmüştür.[2] 1978 yılı sonu dünya rezervleri 641.4 milyar varildir (yaklaşık 86.7 milyar ton). 1978 yılında Orta Doğu ve Güneydoğu Asya bölgeleri dışında bütün bölgelerde petrol rezervleri azalmıştır.[3] Çin Halk Cumhuriyeti Başbakan Yardımcısı Deng Siaoping 1977 sonlarında Japon Parlemento üyelerine Çin'in rezervlerinin 54 milyar ton olduğunu açıklamıştır.[4]

DÜNYA PETROL ÜRETİM, TÜKETİM VE TİCARETİ

Dünya Petrol üretiminin yaklaşık yarısı gelişmekte olan ülkelerce gerçekleştirilmektedir. Buna karşılık, bu ülkelerin tüketimi dünya tüketiminin yüzde 20'si kadardır. Yani petrol az gelişmiş ülkelerden, gelişmiş ve sanayileşmiş ülkelere doğru akmaktadır.[5] (Tablo 2)

OPEC üretimi, 1977'deki 31.05 milyon varil/gün'e karşılık, 1978 yılında 29.44 milyon varil/gün (yaklaşık 1450 milyon ton/yıl) olmuştur. 1978 yılı Sovyetler Birliği 11.5 milyon varil/gün (560 milyon ton/yıl) ABD üretimi 8.86 milyon varil/gün (430 milyon ton/yıl) ve Çin'in üretimi ise 2 milyon varil/gün (95 milyon ton/yıl) olarak gerçekleşmiştir.[6]

1977 yılı rakamlarına göre en büyük üreti-

2 *Milliyet*, 12 Nisan 1978.
3 *Turkish Daily News*, 26 Aralık 1978.
4 *Mining Annual Review*, Londra 1978, s. 425.
5 *BP Statistical Review of the World Oil Industry*, 1976.
6 *Turkish Daily News*, 26 Aralık 1978.

Tablo 2 : Belli Başlı Ülkelerin Petrol Üretim ve Tüketimi (milyon ton)

Ülke/Bölge	1972		1973		1974		1975		1976	
	Üretim	Tüketim	Üretim	Tüketim	Üretim	Tüketim	Üretim	Tüketim	Üretim	Tüketim
ABD	532.2	775.8	519.0	818.0	496.7	782.6	473.9	765.9	461.4	822.4
Batı Avrupa	22.3	700.9	22.6	749.0	22.6	699.9	30.6	664.4	45.0	706.4
Sovyetler Birliği	394.0	296.1	421.0	317.7	452.0	341.5	485.0	362.0	515.0	380.0
Japonya	0.7	234.4	0.7	269.1	0.7	258.9	0.6	244.0	0.6	253.8
D. Avrupa	19.3	67.0	19.2	76.7	19.7	81.0	20.0	86.0	20.0	90.0
Çin	29.5	28.6	40.0	37.6	54.0	48.5	65.0	55.6	75.0	66.0
OPEC (**)	1323.9	*	1515.5	*	1509.9	*	1330.2	*	1506.7	*
Dünya	2611.6	2571.8	2844.1	2773.2	2861.4	2730.2	2713.7	2700.6	2935.7	2878.8

* Toplam OPEC tüketimi bulunamamıştır.

** OPEC ülkeleri, Suudi Arabistan, İran, Irak, Kuveyt, Abu Dabi, Dubai, Katar, Libya, Cezayir, Nijerya, Gabon, Ekvator, Venezuella ve Endenozya'dır.

ciler sırasıyla Sovyetler Birliği, ABD, Suudi Arabistan, İran ve Irak'dır. Buna karşılık en büyük 5 tüketici ise sırayla ABD, Sovyetler Birliği, Japonya, Batı Almanya ve Fransa'dır. Bölgelere göre değerlendirildiğinde ise Orta Doğunun başta geldiği ve bunu Kuzey Amerika, Doğu Avrupa ve Sovyetler Birliği, Afrika ve Latin Amerikanın izlediği görülmektedir. Öte yandan, tüketimde Kuzey Amerika başta gelmekte, bunu Batı Avrupa ile Doğu Avrupa ve Sovyetler Birliği izlemektedir.[7] (Tablo 3)

Başlıca ülkelerin 1972-1976 döneminde üretim-tüketim farkları ile bu dönemde üretim ve tüketimlerinin gelişimi aşağıdaki tabloda verilmiştir. (Tablo 4)

Tablo 3 : Bölgelere Göre 1976 Yılı Petrol Üretim Ve Tüketimi (Milyon ton)

Bölgeler	Üretim	Tüketim
Kuzey Amerika	538.6	908.3
Batı Avrupa	45.0	706.4
Doğu Avrupa ve Sovyetler Birliği (*)	535.0	470.0
Latin Amerika	233.0	186.4
Orta Doğu	1.100.0	73.3
Afrika	285.4	54.2

* Doğu Avrupa ve Sovyetler Birliği bölgesinde, Sovyetler Birliği üretimin % 96'sını, tüketimin ise % 80'ini gerçekleştirmektedir. Doğu Avrupanın petrol kaynağı Sovyetler Birliği'nden yapılan ithalatlardır.

Tablo 4 : Başlıca Ülkelerin Üretim-Tüketim Farkları (Milyon ton)

Ülke/Bölge	1972	1973	1974	1975	1976	% artış/eksiliş	
						Üretim	Tüketim
ABD	—243.6	—299	—285.9	—292.0	—361	— 2.7	+ 2.7
Batı Avrupa	—678.6	—726.4	—677.3	—633.8	—661.4	+15.5	+ 1.5
Sovyetler Birliği	+ 97.9	+103.3	+110.5	+123.0	+135.0	+ 6.7	+ 6.8
Japonya	—233.7	—268.4	—258.2	—243.4	—253.2	— 5.2	+ 2.9
Doğu Avrupa	— 47.7	— 57.5	— 61.3	— 66.0	— 70.0	+ 1.9	+ 8.2

Bu tablodan ABD, Batı Avrupa, Japonya ve Doğu Avrupanın üretim açıkları giderek artarken, Sovyetler Birliği'nde ise giderek artan üretim fazlası olduğu izlenmektedir. Bunun sonucu olarak üretim açığı olan ülkeler giderek daha büyük oranlarda petrol ithal etmek zorunda kalmaktadırlar. Örneğin ABD 1973'te petrol gereksiniminin yüzde 36'sını ithal ederken 1978 sonlarında bu oran yüzde 46'ya ulaşmıştır.[8]

Petrol ticareti, başında da belirtildiği gibi az gelişmiş ülke veya bölgelerden, gelişmiş ve sanayileşmiş ülke ve bölgelere akan bir yapı göstermektedir.[9]

7 *BP Statistical Review of the World Oil Industry*, 1976.

8 *Turkish Daily News*, 27 Aralık 1978.

9 *BP Statistical Review of the World Oil Industry*, 1976, s. 10.

Tablo 5: 1976 yılında Başlıca İthalatçı Ülke Veya Bölgelerin Petrolü İthal Ettikleri Ülkeler Ve Miktarları (Milyon ton)

İthalatçı Ülke/Bölge	Latin Amerika'dan	Orta Doğudan	Afrika'dan	Sovyetler Birliği, Çin ve Doğu Avrupadan (*)	Toplam
ABD	105.0	94.6	98.1	1.0	365.0
Batı Avrupa	17.5	123.2	123.2	69.6	681.8
Japonya	0.5	196.2	4.5	6.9	262.4

* Çin ve Doğu Avrupanın ihracatları çok azdır. Burada esas ihracatçı Sovyetler Birliğidir.

Bölge olarak, dünyanın ikinci büyük tüketicisi olan Batı Avrupanın kendi üretiminin çok düşük olması nedeniyle dünyanın bir numaralı ithalatçısı olduğu görülmektedir. Batı Avrupa 1976 yılında dünya petrol ithalatının yüzde 40'ını gerçekleştirmiştir. İkinci büyük ithalatçı ise dünyanın ikinci büyük üreticisi olmasına rağmen, ABD'dir. ABD gelişmiş ekonomi ve sanayisinin gereksinimlerini karşılamak için petrol ithal etmek zorundadır. Üçüncü büyük ithalatçı olan Japonya ise, hiç denebilecek miktarda üretimi olduğu için gelişmiş sanayisini ayakta tutabilmek üzere büyük oranda petrol ithal etmektedir. (Tablo 5)

Dünya petrol üretim, tüketim ve ticaretini ülkeler temelinde incelersek aşağıdaki sonuçları saptayabiliriz.

ABD

Dünyanın bir numaralı petrol tüketicisi ve ikinci büyük petrol üreticisi olan ABD, geçmiş yıllardaki petrol tüketiminin yaklaşık yüzde 70'ini kendi üretiminden karşılarken, son yıllarda üretimi, artan gereksinimlerinin ancak yüzde 55'ini karşılamaktadır. Giderek artan petrol talebi ithalat ile karşılanmakta ve ithal kaynakları esas olarak Latin Amerika, Afrika ve Orta Doğu olmaktadır. 1976 yılı ithalatının yüzde 30'u Latin Amerikadan, yüzde 27'si Afrikadan, yüzde 26'sı ise Orta Doğudan yapılmıştır. Öte yandan OPEC ülkeleri ABD petrol ithalatında yüzde 70 oranında yer tutmaktadır.[10]

1977 yılında toplam enerji gereksiniminin yüzde 47'sini petrol ile karşılayan ABD, aynı yıl, petrol ithalatına 45 milyar dolar ödemiştir.[11] Yine aynı yıl, ABD Kongresinde enerji tasarrufu ve doğal gaz yerine kömür kullanımı hakkında öneriler kabul edilmiştir. Ayrıca, ABD Enerji Dairesi stratejik stok politikası saptamış ve stok hedefini 1980 için 500 milyar, 1985 için ise 1 trilyon varil olarak koymuş bulunmaktadır.[12]

Öte yandan, İran'da büyük ölçüde azalmış olan petrol üretimi, ABD'yi endişelendirmeye devam etmektedir. ABD'nin ithal ettiği petrolün sadece yüzde 5'i İran'dan gelmektedir. Ancak İran'ın İsrail ve Avrupa ülkelerine yaptığı ihracatın düşmesi, Amerika'nın bu ülkeler ile, petrol stoklarının azalması halinde onlara petrol temin etmek üzere yaptığı anlaşmaları gündeme getirmektedir.[13]

SOVYETLER BİRLİĞİ

Dünyanın bir numaralı petrol üreticisi ve tek başına ikinci büyük petrol tüketicisi olan Sovyetler Birliği petrol gereksiniminin tümünü kendi üretimiyle karşılayabilmekte ve kalanını Batı Avrupa ile COMECON ülkelerine ihraç etmektedir. Sovyetler Birliği 1951'den itibaren petrol ihracatçısı bir ülke olmuş ve petrol ihracatı 1951'deki 0.9 milyon tondan 1976'da 110.8 milyon tona yükselmiştir. 1976 yılında Sovyetler Birliği üretiminin yüzde 29'unu ihraç etmiş ve bunun 64.5 milyon tonu B. Avrupa ve Japonya'ya giderken, 77.6 milyon tonu COMECON ülkelerine yönelmiştir. Petrol uzun yıllardan beri Sovyetler Birliği'nin önemli bir ihracat geliri kaynağıdır. 1976 yılında ihracat gelirinin yüzde 27.4'ünü petrol satışları oluşturmuştur. Önümüzdeki yıllarda, yapılmış anlaşmalar nedeniyle, COMECON üyesi olan ülkelere ihracat artacak Batıya yapı-

10 *Mining Annual Review*, Londra 1978, s. 94.
11 *Mining Annual Review*, Londra 1978, s. 93.
12 *Mining Annual Review*, Londra 1978, s. 348.
13 *Turkish Daily News*, 10 Ocak 1979.

lan ihracat ise aynı seviyede kalacaktır.[14]

Sovyetler'in petrol üretiminin yaklaşık yüzde 40'ı Batı Sibirya yataklarından yapılmaktadır. 1978 Ocak ayı değerlendirmelerine göre Batı Sibirya'da 140'ın üzerinde petrol sahası vardır.[15] Ancak Sibirya'nın çetin iklim koşulları ve toprağın donmuş olması nedeniyle petrolün arama ve çıkarma giderleri çok yüksek olmakta, dolayısıyla petrol birim üretim maliyeti de yükselmektedir.

OPEC

2 Latin Amerika, 7 Orta Doğu, 4 Afrika ve 1 Güneydoğu Asya ülkesi olmak üzere toplam 14 ülkeden oluşan OPEC 1960 yılında kurulmuştur. OPEC'in kuruluş amacı kısaca «üye ülkelerin ortak menfaatlerinin toplu olarak savunulması» şeklinde belirtilmiştir.[16]

OPEC ülkeleri toplam üretimleri ile dünya üretiminde birinci sırayı almakta ve dünya petrol üretiminin yaklaşık yarısı ile dünya ihracatının yüzde 85'ini gerçekleştirmektedirler.

OPEC kurulduktan sonra Orta Doğuda milli petrol şirketleri ortaya çıkmış ve bu örgütün yürüttüğü mücadele ile petrol fiyatları giderek artırılmıştır. Belli başlı OPEC ülkeleri hakkında aşağıda bilgi verilmektedir.

1. **Suudi Arabistan** : Ülke olarak dünyanın üçüncü büyük üreticisi olan Suudi Arabistan, tek başına dünyanın bir numaralı petrol ihracatçısıdır. OPEC üretiminin yaklaşık yüzde 30'u Suudi Arabistan tarafından gerçekleştirilmektedir. Suudi Arabistan OPEC içinde devamlı olarak önemli bir etki sahibi olmuş ve fiyatlarda az ve yavaş artışları savunmuştur. 1977 yılında, Arabistan'ın fiyatları diğer OPEC ülkelerinin fiatlarından yüzde 5 düşüktür.

2. **İran** : Son olaylara kadar, dünyanın dördüncü, OPEC'in ise ikinci petrol ihracatçısıydı. Döviz gelirinin yüzde 95'ini petrol ve Sovyetler Birliği'ne ihraç edilen doğal gaz oluşturmaktadır.[17]

1978 yılının ikinci yarısında Şah'a karşı yükselen mücadele nedeniyle petrol üretimi giderek azalmış ve Aralık ayında tamamen durmuştur. Diğer yandan İran olayları OPEC'in Aralık ayında beklenenin üzerinde zam yapmasına yol açmıştır. Petrol ihracatının durması, İran'dan petrol ithal eden bir çok Batılı ülkenin ekonomisinde de sıkıntılar yaratmıştır.

3. **Irak** : OPEC içinde üçüncü büyük üretici olan Irak'ın ihracat gelirlerinin yüzde 90'nı petrolden gelmektedir. İran olayları sonucu olarak uluslararası petrol piyasasında görülen darlık nedeniyle Irak OPEC kararları dışına çıkarak petrol fiyatlarını artırma kararı almıştır.[18]

4. **Venezuella** : Milli gelirinin yüzde 70'i petrole dayanan Venezuella OPEC içinde dördüncü büyük üreticidir.

5. **Libya** : Uluslararası pazarda, kolay rafine edilebilme özelliği nedeni ile, aranan Libya petrolünün üretimi hızla artmaktadır. Rezervler de hızla artarak bugün 3.5 milyar tona ulaşmıştır.[19] Libya da, Irak gibi OPEC kararlarının dışında hareket ederek petrole zam yapmıştır.

BATI AVRUPA

Petrol, Batı Avrupanın gelişmiş sanayi ülkelerinde enerji kaynağı ve petrokimya sanayii hammaddesi olarak büyük öneme sahiptir. (Tablo 6)[20]

Tablo 6 : Batı Avrupa Ülkelerinin Enerji Tüketimi İçinde Çeşitli Kaynaklarının Yüzde Olarak Payları
(Milyon ton olarak petrol eşdeğeri)

Kaynak	1975	1976	1977
Taşkömürü	19.3	19.5	18.8
Linyit	3.1	3.2	2.9
Petrol	55.1	55.3	53.7
Doğal gaz	16.4	16.7	17.5
Nükleer enerji	2.3	2.4	2.8
Hidrolik ve Diğer enerji	3.8	2.9	4.3

Son yıllara kadar Batı Avrupa ülkeleri petrol gereksinimlerinin ancak yüzde 5'ini üretebilirken Kuzey Denizinde petrol bulunması nedeniyle, bu oran 1977 yılında yüzde 10'a yükselmiş-

14 *Mining Annual Review*, Londra 1978, s. 567
15 *Mining Annual Review*, Londra 1978, s. 565
16 *Türkiye*, Sayı 1, Mart 1979, s. 21.
17 *Mining Annual Review*, Londra, 1978, s. 518.
18 *Milliyet*, 26 Şubat 1979.
19 *Mining Annual Review*, Londra, 1978, s. 511.
20 *Türkiye* Sayı 1, Mart 1979, s. 24.

tir. İthalatın yüzde 70'i Orta Doğudan yapılmaktadır. Öte yandan, OPEC Batı Avrupa ithalatında yüzde 85 oranında yer tutmaktadır.

Başlıca Batı Avrupa ülkelerinin durumu

1. **Batı Almanya** : Batı Avrupa ülkeleri içinde birinci büyük tüketici olan Batı Almanya 1977 yılında petrol gereksiniminin yüzde 97'sini ithal etmiş ve bu ithalatın yüzde 50'sini Orta Doğudan yapmıştır. Batı Almanya'nın toplam enerjisi tüketimi içinde petrol yüzde 52'lik bir yer tutmaktadır.

2. **Fransa** : Batı Avrupanın ikinci büyük tüketicisi olan Fransa petrolünün yüzde 99'unu ithal etmek zorundadır. 1977 yılında ithalatın yüzde 79'u Orta Doğudan, kalanı ise esas olarak Gabon ve Endonezya'dan yapılmıştır. Fransa'nın Orta Doğu, Endonezya, Gabon ve Kanada'da ortak olduğu petrol şirketleri vardır.

3. **İtalya** : Üçüncü büyük tüketici olan İtalya'nın petrol gereksiniminin yüzde 99'u ithal yoluyla karşılanmakta ve bunun yüzde 75'i Orta Doğudan gelmektedir.

4. **İngiltere** : İngiltere petrol gereksiniminin yaklaşık yüzde 85'ini ithal etmekte ve bunun yüzde 75'i Orta Doğudan gelmektedir.

JAPONYA

Dünyanın Üçüncü büyük tüketici ve ikinci büyük ithalatçı ülkesi olan Japonya petrol gereksiniminin tamamını ithal yoluyla karşılamaktadır. 1976 yılında ithalatın yaklaşık yüzde 75'i Orta Doğudan yapılmıştır. Petrol ithalatı, Japonya'nın tüm ithalat değerinin 1/3'ini oluşturmaktadır. İran olayları nedeniyle, Orta Doğuda üretimin düşmesi, gelişmiş sanayisini büyük oranda petrolle besleyen Japonya'yı İran petrolüne 19 Dolar/Varil teklif etmeye kadar götürmüştür.

1977 yılında Çin'den 6.5 milyon ton petrol ithal eden Japonya, 1978 yılında yapılan Çin-Japon anlaşması sonucu olarak, Çin'den 1978-1982 döneminde toplam 47 milyon ton petrol ithal edecektir.[21]

DOĞU AVRUPA

Doğu Avrupa ülkeleri petrol gereksinimlerinin yaklaşık yüzde 25'ini kendileri üretebilmektedirler. Bu üretimin, yıllık 15 milyon tonla, yüzde 75'ini Romanya gerçekleştirmektedir.[22] Bu ülkeler gereksinimlerinin 3/4'ünü Sovyetler Birliği'nden ithal yoluyla karşılamaktadırlar.

Bir miktar petrol de Orta Doğudan, özellikle Irak'tan ithal edilmektedir. 1978 yılı başına kadar, Doğu Avrupa ülkelerine OPEC fiyatlarının yüzde 25 altında fiyatlarla petrol ihraç eden SSCB 1978 Mart ayı başında büyük zam yapmıştır.

ÇİN HALK CUMHURİYETİ

Halen dünyanın onuncu büyük üretici ülkesi olan Çin, petrol sanayini geliştirmek için, özellikle 1978 yılında, petrol üreticisi Batılı ülkelerden arama ve işletme teknolojisini transfer etmek üzere girişimlerde bulunmuştur. Yapılan aramalar sonucu petrol rezervleri giderek artmakta olan Çin'in, bir rapora göre rezervlerinin 54 milyar ton olduğu bildirilmektedir.[23]

Japonya, Kuzey Kore, Filipinler, Romanya, Tayland ve Kamboçya'ya petrol ihraç eden Çin'in ihracatının artması bekleniyor.

PETROL MALİYETLERİ VE FİYATLARI

Geçmişten beri emperyalistler arası mücadelenin keskin olduğu bir bölge olan Orta Doğuda petrolün maliyeti, yatakların yeryüzüne yakın olması, petrol çıkarmak için basınç uygulamak gerekmemesi ve ucuz işgücü nedenleri ile, diğer ülkelerin maliyetinden çok düşük olmuştur. İkinci Dünya Savaşından sonra Orta Doğu bölgesinde hakimiyet kuran 7 büyük petrol şirketi —Standart Oil of New Jersey, Shell, BP, Texaco, Mobil, Gulf ve Standard Oil of California— Avrupa pazarlarında sattıkları düşük maliyetli petrolden büyük kârlar elde etmişlerdir.

Çeşitli ülkelerdeki arama ve çıkarma giderleri karşılaştırmalı olarak Tablo 7'de verilmektedir.[24]

21 *Mining Annual Review*, Londra, 1978, s. 427

22 *Mining Annual Review*, Londra, 1978, s. 589.

23 *Mining Annual Review*, Londra, 1978, s. 425.

24 *Türkiye*, Sayı 1. Mart 1979, s. 21.

Tablo 7 : Ülkelere Göre Ham Petrol Maliyeti (Dolar/Varil)

Ülkeler ve Yıllar	Ham Petrol Maliyeti
ABD (1961-1962)	1.51
Venezuella (1961-1964)	0.615
Cezayir (1964)	0.459
Nijerya (1962-1964)	0.307
İran (1962-1964)	0.070
Irak (1962-1964)	0.042
Kuveyt (1962-1964)	0.098
Suudi Arabistan (1962-1964)	0.095

1960 yılında kurulan OPEC sayesinde Orta Doğu ülkeleri petrollerini millileştirdiler ve verilen mücadeleler ile petrol fiyatlarını arttırdılar. (Tablo 8)

1978 yılı Aralık ayında OPEC, fiyatlarına yüzde 5 oranında zam yaptı ve 1979 Ekim ayına kadar toplam yüzde 14.5 zam yapacağını açıkladı. Ancak İran'da üretim ve ihracatın durması, uluslararası petrol piyasasında darlık yaratmış ve petrol üreticisi ülkeler, OPEC kararlarının dışına çıkarak kendi ürettikleri petrole zam yapmaya başlamışlardır.[26]

Libya, Irak ve Kuveyt gibi ülkeler kısa aralıklarla küçük zamlar yaparken, yeni İran İslam Cumhuriyeti petrolünü en yüksek fiyatı verene satacağını açıklamıştır.

Japonya, İran petrolüne 19 Dolar/Varil teklif ederken, adı açıklanmayan çokuluslu bir Avrupa tekeline 20 Dolar/Varil'den petrol satıldığı haberi ajanslarda yer almıştır. Öte yandan, OPEC'e üye ülkelerin petrol bakanları 26 Mart tarihinde Cenevre'de toplanarak petrol fiyatlarında meydana gelen kargaşayı inceleyecek ve soruna çözüm yolu arayacaklardır.[27]

Tablo 8 : Ham Petrol Fiyatlarının Gelişimi (Dolar/Varil, FOB)[25] (Afişe Fiyat)

Ham Petrol Cinsi	1970 31 Ağ.	1971 15 Şub.	1972 20 Oc.	1973 1 Oc.	1973 1 Ek.	1973 16 Ek.	1974 1 Kas.	1974 1 Oc.	1974 1 Tem.	1975 1 Kas.	1975 1 Oc.	1976 30 Haz.	1977 1 Tem.
Hafif Arap	1.8	2.18	2.479	2.591	3.011	5.116	5.176	11.651	11.251	11.251	11.251	12.736	13.66
Kuveyt	1.59	2.085	2.373	2.482	2.884	4.903	4.957	11.545	11.149	11.145	11.145	12.36	?
Abu Dabi (Zakum)	1.92	2.27	2.574	2.687	3.115	5.964	6.031	12.566	12.566	12.566	11.586	12.715	14.16
Irak (Basra)	1.72	2.155	2.451	2.562	2.977	5.061	5.117	11.672	11.672	11.272	11.272	11.74	12.6
Libya	2.18	2.53	3.673	3.777	4.604	8.925	9.061	15.768	15.768	15.768	15.768	16.06	18.17
Nijerya	2.17	2.42	3.176	3.561	4.287	8.31	8.404	14.691	14.691	14.691	14.691	13.709	14.94
Endonezya (Hafif Sumatra)*	1.7	1.7	2.26	2.960	4.75	4.75	6.0	10.8	12.6	12.6	12.6	12.8	13.55
Venezuella (Tia Juana)	2.011	2.09	2.951	3.094	4.925	4.925	7.261	13.836	14.312	14.312	13.541	14.643	?

* Devlet Satış Fiyatı

SONUÇLAR

1. Dünya petrol rezervlerinin yüzde 56'sı Orta Doğu bölgesinde bulunmaktadır ve dünya petrol üretiminin yaklaşık yüzde 35'i bu bölgede yapılmaktadır.

2. Dünya petrol üretiminin yaklaşık yarısı az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerce gerçekleştirilirken, bu ülkeler tüketimden ancak yüzde 20 oranında pay almaktadırlar. Yani petrol az gelişmiş ülkelerden gelişmiş ülkelere doğru akmaktadır.

3. Dünyanın en gelişmiş sanayisine ve nitelikli insan gücüne sahip Batı Avrupa dünyanın 1 numaralı petrol ithalatçısıdır ve enerji gereksiniminin yaklaşık yarısı petrole dayanmaktadır.

25 TPAO, *1976 Yılı Faaliyet Raporu.*
26 *Milliyet*, 26 Şubat 1979.
27 *Milliyet*, 23 Şubat 1979.

Batı Avrupa petrol gereksiniminin yüzde 95'ini ithal etmekte ve bunun yüzde 70'i Orta Doğudan gelmektedir.

4. İkinci büyük petrol ithalatçısı olan ABD'nin enerji gereksiniminin yaklaşık yarısı petrole dayanmakta ve petrol ihtiyacının yüzde 45'ini ithal yoluyla karşılamaktadır. Petrol ithalatının yüzde 26'sı Orta Doğudan yüzde 27'si ise Afrika'dan yapılmaktadır.

5. Petrolün tamamına yakın kısmını ithal eden Japonya'nın ise petrolünün yüzde 75'i Orta Doğudan gelmektedir.

Bu gerçekler nedeniyle, petrol bölgeleri geçmişten beri emperyalistlerarası rekabetin keskinleştiği ve yükselen emperyalistin göz diktiği alanlar olagelmiştir.

Birinci Dünya Savaşından önce İngiliz-Alman imtiyazında bulunan Orta Doğu bölgesinde, savaştan sonra İngilizlerin yanı sıra, Amerikan ve Fransız şirketleri de etkinlik kazandı. İkinci Dünya Savaşından sonra ise, Amerikan şirketleri Orta Doğuda imtiyazları ele geçirirken Avrupalı şirketler bu imtiyazlarını kaybettiler.[28]

Bugün ise, esas hedefi, Avrupa olan SSCB, Orta Doğuyu ele geçirmeye uğraşmakta ve burada sürekli kargaşalık çıkarmaya çalışmaktadır.

6. Dünya petrol rezervlerinin yaklaşık yüzde 70'ine OPEC ülkeleri sahiptirler ve dünya üretiminin yaklaşık yarısını gerçekleştirmektedirler. Bu ülkelerin belli başlı ihraç alanları ABD, Batı Avrupa ve Japonya olmaktadır. ABD ithalatının yüzde 85'ini, Batı Avrupa yüzde 85'ini ve Japonya yüzde 95'ini OPEC ülkelerinden yapmaktadır.

7. OPEC 1970'den bu yana petrol fiyatlarına önemli zamlar yapmış ve 1977 Temmuzunda yapılan zamla fiyatlar 1970 fiyatlarının yaklaşık 7.5 misline çıkmıştır.

Bu gerçekler nedeniyle dünya enerji politikalarının saptanmasında OPEC'in önemli bir etkisi olmaktadır. 1973 yılında OPEC'in ardarda yaptığı zamlar, petrol fiyatlarını 1970 fiyatlarının yaklaşık 6.5 misline çıkarmış ve sanayilerini ucuz petrole dayamış bulunan Batılı ülkelerin ekonomilerinde büyük sarsıntılara yol açmıştır. Bu durum kömüre kıyasla daha ucuz olan petrolü kullanan Batılı ülkelere, yeniden kömüre dönme kararını verdirtmiştir. Öte yandan, olası zamlara ve OPEC'in 1980 yıllarındaki petrol talebini karşılamaya istek göstermemesi olasılığına karşı Batılı ülkeler stratejik petrol stokları oluşturmaya başlamışlardır. Uluslararası Enerji Ajansına üye ülkelerin çoğu 1980'de 90 günlük ithalata eşit miktardaki bir stok hedefine ulaşmayı planlamaktadırlar.[29]

Günümüzde petrol, gerek iki süper devlet arasındaki hegemonya mücadelesi bakımından ve gerekse özellikle Sovyetler Birliği'nin hegemonyacı saldırısına karşı mücadele bakımından olağanüstü bir önem kazanmıştır. Sovyet sosyal-emperyalistleri, yeni bir dünya savaşına hazırlanıyorlar. Onlar, hegemonya mücadelesinin stratejik odak noktası olan Avrupa'yı ele geçirebilmek ve ABD'yi dize getirebilmek için petrolün vanalarını denetim altına almaya çalışmaktadırlar. Bu yüzden, Avrupa'yı ele geçirmeye yönelik olan Sovyet stratejik saldırısı Orta Doğu üzerinde yoğunlaşmaktadır. Önümüzdeki aylarda bölgemizin önemli siyasi gelişmeler yaşayacağını söyleyebiliriz.

Öte yandan petrolün, petrol üreticisi Üçüncü Dünya ülkelerinin elinde, eskisinden daha da güçlü bir silah özelliği taşıdığını belirtmek gerekir.

28 *Türkiye*, Sayı 1, Mart 1979, s. 20

29 *Petroleum Economist*, Temmuz 1978, Cilt 45, Sayı 7, s. 293.

TİKP'nin Denizli'deki "Ege Birlik Gecesine,, İki Bini Aşkın Yurttaş Katıldı

Türkiye İşçi Köylü Partisi «Ege Birlik Gecesi» 3 Martta Denizli'de yapıldı. TİKP Merkez Komitesi Başkanı Doğu Perinçek ile Merkez Komitesi Üyesi ve İzmir İl Başkanı Durmuş Uyanık'ın katıldığı geceyi iki bini aşkın halk coşkulu bir şekilde izledi. Geceye katılanların büyük çoğunluğunu emekçiler oluşturuyordu. İşçiler ve köylüler gecede çeşitli görevler üstlendiler.

TİKP Başkanı Doğu Perinçek katılanlar tarafından ilgiyle izlenen konuşmasında, Rusya'nın saldırganlığı karşısında bazılarının korkuya kapılarak yumuşadıklarını söyledi ve «barışı korumanın yolu, yumuşak lokma değil, çetin ceviz olmaktır» dedi. Doğu Perinçek, CHP, AP ve MSP'yi, ayağı Türkiye toprağına basan herkesi bağımsızlık ve devlet egemenliğini savunmak için birleşmeye çağırdı. TİKP Başkanı'nın bu çağrısı geceye katılanlar tarafından coşkun alkışlarla desteklendi.

Devrimci Koro ve Aşık İhsani, söyledikleri marşlar ve türkülerle büyük ilgi topladılar. Halkı coşturdular. Ege Birlik Gecesi, halk oyunlarıyla sona erdi.

Gecede TİKP bayrağı ve kitap satışı yapıldı. Bu şekilde 15 bin lira kadar gelir sağlandı. 242 adet **Türkiye** dergisi satıldı.

Gece öncesinde, 15 bini Denizli İl Merkezinde olmak üzere 40 bin bildiri, fabrika çıkışlarında, okullarda, otobüs duraklarında, semtlerde ve çarşılarda dağıtıldı. Ayrıca 700'ü İl Merkezinde olmak üzere 2 bin afiş yapıştırıldı, ana caddeye bir bez afiş asıldı.

İşyerleri, dükkanlar ve semtlerde evler tek tek dolaşılarak görüşmeler şeklinde davetiye satışı yapıldı. Bu ziyaretler sırasında 1000'i aşkın **MHP Raporu, Türkiye'de Anarşi, Anarşinin Kaynağı ve Devrimci Siyaset** kitapları ile **TİKP Tüzük ve Program** broşürü satıldı. 15 bin lira gelir sağlandı. Bu çalışmalarda Partimizin fikir ve siyasetleri tartışıldı, halkın fikir ve görüşleri alındı.

Gecenin dört gün öncesinden itibaren Belediye hoparlöründen sabah akşam ikişer defa olmak üzere anonslar yapıldı.

Denizli gazeteleri geceye büyük önem verdiler. Geceden bir gün önce yapılan basın toplantısında Parti ve yöneticiler tanıtıldı. Denizli gazetelerinin ve ajansların muhabirleri, Partimizin görüş ve siyasetleri hakkında çeşitli sorular sordular. Gazetelerin ilgisi geceden sonra da sürdü. Yerel basın, TİKP Başkanı Doğu Perinçek'in Denizli'ye gelişine ve gecedeki konuşmasına geniş yer verdi.

Gece ile ilgili yürütülen çalışmalar, Türkiye İşçi Köylü Partisine büyük bir yöneliş olduğunu, kitlelerin TİKP'nin görüş ve siyasetlerine büyük ilgi duyduğunu gösterdi.

Propaganda çalışmalarına bütün taraftarlarımızın seferber edilmesi için yeterli çabanın gösterilmemesi önemli bir hataydı. Ayrıca ses düzeninin yetersizliği, geceye katılanların eleştirdiği önemli bir eksiklik oldu.

ilkhaber

Günlük Siyasi Gazete

Bugün akşam düzenlenecek olan Egenin Birliği gecesine katılmak için...

TİKP Başkanı Doğu Perincek Bugün Şehrimize Geliyor

TİKP Denizli İl Başkanı Göker «Devrimciliğin ABD ve SSCB Emperyalizmine karşı çıkmakla olur» dedi

Denizli

Cumartesi 3 MART 1979

Partisinin düzenlediği geceye katılmak için dün Şehrimize gelen

TİKP. Genel Başkanı Dış Borca Karşı

Doğu Perincek, «Dış borç alan ülkeler kalkınamaz» dedi

Yenises

TİKP Genel Başkanı Doğu Perincek Şehrimize Geldi

Perincek, «halkımız iç ve dış düşmanlara karşı birlik olmalıdırlar» dedi

TİKP, sahte solcuların Eğitim Enstitüsünde can güvenliğini yok etmek istediğini önesürdü

TİKP İl Başkanı Göker «Partimiz iç savaşa karşıdır» dedi

YENİSES GAZETESİNİN HABERİ

reksinim d... ...ığımızı belirterek ... dış düşmanlara karşı birlik olm... ...emiştir.

TİKP Başkanı Doğu Perincek özetle şunları söylemiştir:

«Ülkemizin içinde bulunduğu ortam halkımızın birlik olmasını gerektirmektedir. Biz bu nedenle Denizli'de bir birlik gecesi düzenledik. Bugün iç ve dış düşmanlarımız ülkemizde mezhep kavgalarını, milliyetçilik kavgalarını görükleyerek ülkemizi bölmek isterlerken halkımız ülkemiz üzerinde oynanmak isteyen oyunlara karşı birlik ve beraberlik içinde olmalıdır. Ülkemiz içinde düzenlenen cinayetler ve katliamlar en büyük düşmanımız Rusya'nın işini kolaylaştırmaktadır. Rusya bugün doğu sınırımıza devamlı yığınak yapmaktadır. Biz özgürlüğe karşı olanlara karşıyız. Ülkemizde çıkacak olan bir iç savaşa karşıyız. Bunun için AP, CHP ve MSP gibi büyük partiler iç ve dış düşmanlarımıza karşı bir milli demokratik cephede toplanmalıdırlar.»

TİKP Genel Başkanı Doğu Perincek ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik bunalımın 1945 yıllarından beri yapılan emperaylizme bağımlı yanlış politikanın bir eseri olduğunu iddia ederek bundan kurtuluşun yolunun dış borç aramakla değil bağımsız bir sanayileşme politikası izleyerek mümkün olacağını söylemiştir. Yer altı ve yer üstü zenginliklerimizin emperyalistler tarafından sömürüldüğünü belirten Perincek «Emperaylistler ve onların Türkiye'deki maşaları dışa bağımlı bir sanayileşmeyi istiyorlar bu ülkemizin kalkınmasını sağlamaz. Bu emperyalizme teslimiyet politikasıdır. Dış borç alarak ülke kalkınmaz, çünkü bu dış borçlar ileride daha büyük borçları da beraberinde getirecektir. Bunun için milli sanayinin kurulması için çalışmalıyız» demiştir.

Perincek dış ilişkilerde de hukumetin eşit politika izlemesini izleyerek «ülkenin bağımlılığını değil bağımsızlığını sağlayan ilişkiler kurulmalıdır» demiştir.

TİKP Genel Başkanı Doğu Perincek bu akşam düzenlenecek geceye partili partisiz tüm vatandaşların katılmasını istemiş ve toplantıya gelerek partimizi tanısınlar demiştir.

Hizmet — Hak'a ve Millet'e — GÜNLÜK MİLLİYETÇİ GAZETE

3 MART 1979 Cumartesi

Dün bir basın toplantısı yapan TİKP İl Başkanı;

TİKP'nin CHP içinde barındığını ileri sürdü

TİKP İl Başkanı Göker: «CHP, Rusya'ya teslimiyet içindedir»

TKP'in hükümet içinde barındığını açıklayan Göker, bu gidişle halkın CHP'ye karşı tavır alacağını ve bu partiden kopmaların başlayacağını önesürdü

ilkhaber

Günlük Siyasi Gazete

Salı 6 Mart 1979

TİKP Genel Başkanı Doğu Perincek...

'Anarşi ve terörün kayağında Rus sosyal emperyalizmi ve MHP yatmaktadır,

TİKP Genel Başkanı «Halkımız gerici iç savaşa karşı birleşmelidir» dedi

Denizli'de yayınlanan yerel gazeteler TİKP'nin düzenlediği Ege Birlik Gecesi'ne ve TİKP Başkanı Doğu Perinçek'in yaptığı konuşmaya geniş yer verdiler. Yukarda, Doğu Perinçek'in Denizli'ye gelişi ve yaptığı konuşmayla ilgili haberlerin küpürleri görülüyor.

Suudi Arabistan'da Çalışan Türkiyeli 95 İşçi, Türkiye İşçi Köylü Partisine 61 Bin Lira Bağışta Bulundu

Suudi Arabistan'da çalışan 95 Türkiyeli işçi, Türkiye İşçi Köylü Partisi için açtıkları bağış kampanyasında aralarında 61.930 TL topladılar. İşçiler tarafından kurulan ve bağış toplama faliyetini düzenleyen komitenin açıklamasını aşağıda yayınlıyoruz. Bağış yapan işçi arkadaşlarımızın adlarını ise, herhangi bir baskıya uğramamaları için saklı tutuyor ve yayınlamıyoruz.

Biz Suudi Arabistan'ın Taif kentinde çalışan bir grup işçi, Türkiye İşçi Köylü Partisinin Hatay'da ve Türkiye'nin başka illerinde kurulmakta olduğunu öğrenmemiz üzerine bir bağış kampanyası açtık.

İşsizliğin ve pahalılığın arttığı emperyalistlerin Türkiye üzerindeki rekabetlerinin hızla keskinleştiği bu günlerde TİKP'nin yürüttüğü mücadelenin büyük bir öneme sahip olduğunu görmekteyiz. Parti Başkanı Doğu Perinçek'in ifade ettiği gibi Türkiyemiz fırtınalı bir döneme girmiştir. Bu yaklaşan fırtınalara biz emekçiler hazırlıklı olmalıyız. Bunun da ancak devrimci bir parti etrafında birleşerek yürütüleceğine inanıyoruz.

İki süper devlet Amerika ve Rusya'nın dünya hegemonyası için rekabetleri günden güne artmaktadır. Özellikle Hitler'in çizmelerini giyen Rusya'nın saldırganlığının dünya savaşını yaklaştırdığı görülmektedir. Son olarak, Rusya'nın Uzak Doğu'da, Vietnam aracılığı ile Kamboçya ve Çin'e saldırması, bu emperyalist ülkenin günden güne azgınlaştığını göstermektedir. Dünyanın içinde bulunduğu bu şartlarda, çok stratejik bir konuma sahip olan Türkiye'nin bağımsızlık mücadelesini geliştirmesi büyük bir önem taşımaktadır.

Türkiye'deki hakim sınıfların bu şartlar karşısında emperyalistlere teslimiyet politikası güttükleri görülmektedir. Diğer taraftan Rus uşağı TKP, İGD, Amerikan uşağı MHP ve Kontrgerilla gibi örgütler halkın mücadelesine azgınca saldırmaktadırlar.

Türkiye İşçi Köylü Partisi ise bağımsızlık ve özgürlük mücadelesini halkın gücüne dayanarak yürütmektedir. Bizler buradan bu mücadeleyi maddi yardımlarımızla desteklediğimizi açıklıyoruz. Burada açmış olduğumuz bağış kampanyası başarılı bir şekilde yürütülmüş olup, toplanan yardımların TİKP'nin mücadelesini güçlendireceğine inanıyoruz. Kampanyayı yürütürken, işçi arkadaşlarımıza TİKP'nin mücadelesini tanıtmayı ve Türkiye ile dünyadaki yeni değişmeleri kavratmayı esas aldık.

İşçi arkadaşlarımız TİKP'nin Program ve Tüzüğüne büyük bir ilgi göstermişlerdir. Bütün işçi arkadaşlarımız kendilerine okuduğumuz TİKP Program ve Tüzüğünde belirtilen hususların gerçekleşmesi için her zaman yardımda bulunacaklarını ve bu uğurda çalışmaya hazır olduklarını söylediler. Halkın Birliği ve TSİP sempatizanı bazı arkadaşlar da kampanyamıza bağışlarıyla katılarak Türkiye'deki bütün devrimcilerin birleşmesini arzuladıklarını söylediler.

Bu kampanyayı Suudi Arabistan'ın çeşitli kentlerinde sürdürmeyi kararlaştırdık. Bu yönde çalışmaya başladığımızı bildiririz.

23 Şubat 1979

Resmi belgelerle

KONTRGERİLLA ve MHP

1.kitap

CIA'NIN TÜRKİYE'DEKİ KONTRGERİLLA TEORİSİ ve UYGULAMASI

Kontrgerilla nedir? Nasıl kuruldu? Nasıl Örgütlendi? 12 Mart dönemrinde ve günümüzdeki faaliyetleri nelerdir? Bütün bunların cevabını resmi belgelere ve yaşanan olaylara dayanılarak hazırlanan bu kitapta bulacaksınız.

AYDINLIK
YAYINLARI

YENİ ÇIKTI

50 TL.

Genel Dağıtım: TÜR–DA
Hamam Sokak, No. 4, Cağaloğlu - Istanbul

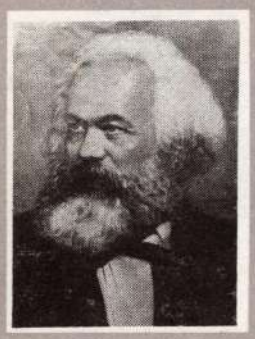

MARKS

"Rus ayısı,uğraşmak zorunda olduğu öteki hayvanların hiç bir şey yapamayacak olduklarını bildiği sürece, her şeyi yapabilir"

STALİN

"Gerçekte ademi müdahale siyaseti, saldırganlığa boyun eğmek, savaş çıkarılmasına ve dolayısıyla savaşın dünya savaşı haline dönüşmesine serbesti tanımak demektir"

DİMİTROV

"Hayır! Canavarı kışkırtmamak siyaseti, işe yaramaz bir siyasettir! Bu sıyaset, işçi sınıfı için, demokrasi ve barış için her şart altında felakettir. Tam tersine, faşist canavar bağlanmalıdır"

20 LİRA